

Міністерство освіти і науки України

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ЗВІТ

**ректора Мелітопольського державного
педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького,
доктора філософських наук,
професора Молодиченка В.В.
про виконання контрактних зобов'язань
за 2015 рік**

Мелітополь, 2015

ЗМІСТ

ВСТУП	
1. ФОРМУВАННЯ КОНТИНГЕНТУ СТУДЕНТІВ І ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ВИПУСКНИКІВ	3
1.1. Профорієнтаційна робота	3
1.2. Формування контингенту студентів	7
1.3. Розподіл і працевлаштування випускників університету	17
2. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	22
3. РОБОТА ВЧЕНОЇ РАДИ УНІВЕРСИТЕТУ	37
4. КАДРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ УНІВЕРСИТЕТУ	39
4.1. Склад науково-педагогічних працівників університету	39
4.2 Підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників	43
4.3. Підготовка кадрів вищої кваліфікації	45
5. НАУКОВА, НАУКОВО-ТЕХНІЧНА ТА ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТУ	51
6. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО	76
7. БІБЛІОТЕКА УНІВЕРСИТЕТУ	85
8. ІНФОРМАЦІЙНО-ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ	88
9. ВИХОВНА, КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ТА СПОРТИВНО- МАСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ	100
10. СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ	113
11. СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА СПІВРОБІТНИКІВ І СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ	117
12. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА Й ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТУ	121
12.1 Виконання кошторису	121
12.2. Господарська діяльність, експлуатація споруд та інфраструктури університету	126
13. АНТИКОРУПЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УНІВЕРСИТЕТІ	128

ВСТУП

Відповідно до Стратегії розвитку Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького на 2013-2023 роки, окресленої ректором університету професором В.В. Молодиченком, робота університету в 2015 році визначалася в контексті філософії Закону України «Про вищу освіту».

Найголовнішим завданням цього року залишалося забезпечення вагомого внеску університету в розвиток освіти, науки, культури на засадах людиномірності та формування особистості, яка усвідомлює свою належність до українського народу, європейської цивілізації і здатна реалізуватися в процесі життєдіяльності.

1. ФОРМУВАННЯ КОНТИНГЕНТУ СТУДЕНТІВ І ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ВИПУСКНИКІВ

1.1. Профорієнтаційна робота

Формування контингенту студентів в університеті проводиться відповідно до «Програми профорієнтаційної роботи на 2015-2016 навчальний рік», затвердженої Вченою радою університету (протокол № 1 від 31.08.2015 року).

Основною метою реалізації Програми є залучення випускників і абітурієнтів до науково-дослідної, експериментальної, пошукової роботи та відбір потенційних студентів. Форми роботи – як традиційні регіональні, університетські та факультетські олімпіади і конкурси, так і нові, серед яких:

- **міжнародний полікультурний фестиваль «Золоті обереги вічності»** (кафедри ННІ соціально-педагогічної та мистецької освіти);
- регіональна **науково-практична конференція** учнівської молоді «Людина і світ» (кафедра соціології);
- **міський конкурс проектів** щодо благоустрою ЗНЗ м. Мелітополя «Озеленення інтер'єру школи та шкільної території» (кафедра ботаніки і

садово-паркового господарства);

- **традиційна учнівська олімпіада «Інтелектуал»** для учнів загальноосвітніх навчальних закладів (підготовче відділення);

- **інтелектуальна гра з біології** для учнів Веселівського, Василівського та Якимівського районів Запорізької обл. (біологічні кафедри хіміко-біологічного факультету);

- **фестиваль адаптивного скелелазіння** в м. Мелітополь «Вчимося жити вертикально» для осіб з обмеженими фізичними та психофізичними можливостями (кафедра туризму, економічної і соціальної географії та краєзнавства);

- **театральні постанови** (кафедра англійської філології та методики викладання англійської мови);

- **відкриті туристичні змагання** з техніки гірських видів туризму на університетському навчально-відновлювальному стенді-тренажері «Скеля» для учнів м. Мелітополя, Мелітопольського, Бердянського, Приазовського районів Запорізької області (кафедра туризму, економічної і соціальної географії та краєзнавства);

- **онлайн-бібліотека** (кафедра психології);

- **конкурс на кращий економічний проект** (кафедра економіки);

- **круглі столи** (кафедра української мови, кафедра української і зарубіжної літератури);

- **брейн-ринг «Хімія та здоров'я» між командами шкіл міста, району** (кафедра органічної і біологічної хімії та неорганічної хімії і хімічної освіти);

- **хімічна вікторина** (кафедра неорганічної хімії та хімічної освіти);

- **інтелектуальна гра з хімії і біології «Мудрагелі»** для випускників шкіл міста і району (кафедри органічної і біологічної хімії та неорганічної хімії і хімічної освіти).

- **психолого-педагогічний тренінг** із учнями 10-11 класів «Моя майбутня професія» (кафедра практичної психології);

«Мій освітній маршрут» – **World cafe** зі старшокласниками та їх батьками (кафедра соціології);

Продовжено роботу в адміністративних районах Запорізької, Дніпропетровської, Херсонської областей; студентами IV-V курсів ведеться активна профорієнтаційна робота під час проходження педагогічної практики. З метою активізації цієї роботи розроблено та затверджено нові критерії оцінювання педагогічної практики із посиленням компоненту профорієнтаційної роботи, а саме:

- з метою діагностування професійного спрямування старшокласників запроваджено анкетування учнів випускних класів ЗНЗ;
- здійснення студентами профорієнтаційної освіти серед школярів на класних годинах, позакласних і позашкільних заходах;
- оформлення інформаційних стіннівок про університет професійного спрямування перед виїздом на практику та презентація матеріалів під час практики;
- розроблення рекламного буклету про свою спеціальність, факультет, університет перед виїздом на практику та презентація буклету під час практики;
- участь у проведенні предметних тижнів;
- робота з батьками (участь у проведенні батьківських зборів);
- проведення тренінгових занять із учнями (з наданням методики проведення та результатів тренінгу);
- організація тематичних професіографічних екскурсій учнів до інституту, факультетів МДПУ або заочної екскурсії «Наш університет – Ваш пріоритет»;
- проведення профорієнтаційних бесід, диспутів, дискусій, конференцій.

Упродовж року в мережі Internet на веб-сайті університету, в засобах масової інформації розміщуються матеріали, що сприяють формуванню престижу педагогічних спеціальностей, підвищенню іміджу університету; створено базу електронних адрес зацікавлених у навчанні в університеті

представників учнівської молоді, освітніх та інших установ, які отримують електронні розсилки з рекламними матеріалами про освітні послуги університету.

Профорієнтаційна діяльність включає й науковий сегмент, у межах якого співробітниками Центру соціологічних досліджень університету (директор доц. Афанасьєва Л.В.) разом з підготовчим відділенням для учнів та випускників загальноосвітніх навчальних закладів, ліцеїв, гімназій та коледжів Запорізької області проводяться анкетні опитування щодо їх професійного вибору. Упродовж останніх 3 років послугами університету в цьому напрямку скористалося понад 600 осіб.

Вчасно повідомлялося про проведення «Днів відкритих дверей» в університеті та на факультетах, розіслано листівки-запрошення стосовно вступу до університету, оголошення, інформаційні листи про проведення традиційних регіональних, університетських і факультетських олімпіад і конкурсів, серед яких: регіональний конкурс обдарованої молоді в галузі музичного, хореографічного, вокального мистецтва для випускників музичних шкіл та училищ; міжнародний фестиваль естрадного вокального мистецтва «Медовий край»; концертні виступи хорових колективів кафедри теорії та методики музичної освіти та хореографії у загальноосвітніх та музичних школах і культурних закладах міста та регіону.

Університет плідно співпрацює з Нікопольським педагогічним училищем, Запорізьким та Бериславським педагогічними коледжами, Хортицьким національним багатопрофільним центром та іншими навчальними закладами I – II рівнів акредитації.

Головним завданням роботи колективу залишається продовження різнопланової, широкомасштабної інформаційно-іміджевої, професійно-орієнтаційної діяльності та пошукової роботи з метою відбору потенційних студентів університету.

1.2. Формування контингенту студентів

В університеті здійснюється підготовка фахівців за такими ступенями вищої освіти:

денна форма навчання

- «бакалавр» – за 21 напрямом підготовки (ліцензований обсяг – 1010);
- «спеціаліст» – за 18 спеціальностями (ліцензований обсяг – 462);
- «магістр» – за 20 спеціальностями (ліцензований обсяг – 600);

заочна (дистанційна) форма навчання

- «бакалавр» – за 17 напрямами підготовки (ліцензований обсяг – 855);
- «спеціаліст» – за 16 спеціальностями (ліцензований обсяг – 370);
- «магістр» – за 18 спеціальностями (ліцензований обсяг – 465).

У 2015 році проведено повторну акредитаційну експертизу за напрямом підготовки:

ступінь «бакалавр»

6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство».

У 2015 році проведено першу акредитацію за спеціальностями:

ступінь «магістр»

- 1) 8.04020101 Математика*;
- 2) 8.18010021 Педагогіка вищої школи.

У 2015 році у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького відкрито нові напрями підготовки та спеціальності:

- 1) 8.02030302 Мова і література (німецька)*;
- 2) 8.02030302 Мова і література (англійська)*;
- 3) 8.09010301 Лісове і садово-паркове господарство;
- 4) 8.01020101 Фізичне виховання*;
- 5) Підготовка до вступу у вищі навчальні заклади громадян України;
- 6) Підготовки іноземних громадян за акредитованими напрямами, спеціальностями.

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України № 1151 від 06.11.2015 р. «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266» в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького розпочата процедура узгодження переліку спеціальностей та ліцензованого обсягу.

У 2015-2016 навчальному році підготовлені справи для проходження повторної акредитації за напрямом підготовки та спеціальностями:

- 1) 6.040201 Математика*
- 2) 8.04030201 Інформатика
- 3) 8.18010020 Управління навчальним закладом.

У 2016 році у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького планується проведення першої акредитації зі спеціальностей:

- 1) 8.02030302 Мова і література (німецька)*;
- 2) 8.02030302 Мова і література (англійська)*;
- 3) 8.09010301 Лісове і садово-паркове господарство;
- 4) 8.01020101 Фізичне виховання*.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» в університеті була проведена робота щодо збільшення ліцензованого обсягу підготовки фахівців за освітнім ступенем магістра шляхом перерозподілу ліцензійного обсягу за такими спеціальностями:

Таблиця 1

№	Код та найменування спеціальності	Ліцензований обсяг	
		Денна	Заочна
1	8.01010101 Дошкільна освіта;	55	55
2	8.01010201 Початкова освіта	35	35
3	8.01010601 Соціальна педагогіка	25	25
4	8.02030201 Історія	15	15
5	8.02020401 Музичне мистецтво (за видами)	20	20
6	8.02030301 Українська мова і література	55	55
7	8.03010101 Соціологія (за видами діяльності)	20	20
8	8.03010301 Практична психологія	45	45

9	8.04010101 Хімія	25	25
10	8.04010201 Біологія*	60	25
11	8.04010401 Географія*;	60	60
12	8.04030201 Інформатика	35	-
	Разом по університету	450	380

Отже, загальний обсяг ліцензованих спеціальностей за освітнім ступенем магістра становить:

на денній формі навчання – 450 осіб;

на заочній (дистанційній) формі навчання – 380 осіб.

За звітний період значна увага приділялася збереженню контингенту студентів університету.

У 2015 році було зараховано на денну та заочну (дистанційну) форми навчання 1401 студент (у 2014 – 1642 студенти): за освітнім ступенем бакалавра – 712 (у 2014 – 878), на ОКР «спеціаліст» – 361 (у 2014 – 596), за освітнім ступенем магістра – 328 (у 2014 – 168). Випуск у 2015 році – 1405 студентів (порівняно з 2014 роком – 1599 студентів).

Випуск за денною формою навчання у 2014 році – 910 студентів, у 2015 році – 775 студентів: ступінь бакалавра отримали 393 студенти (у 2014 – 477), ОКР «спеціаліст» – 345 (у 2014 – 372), ступінь магістра – 37 (у 2014 – 61).

Відбулося відрахування студентів денної форми навчання у 2014 р. – 188 осіб (з них 81 – переведено до закладів вищої освіти АР Крим та відраховано за власним бажанням у зв'язку з переїздом до АР Крим). У 2015 р. – 105 осіб. Розподіл кількості відрахованих студентів по факультетах та інституту представлений в таблиці 2.

Таблиця 2

Відраховано студентів денної форми навчання в 2015 році

Факультет/інститут	Всього	З них переведено на заочну форму навчання
Хіміко-біологічний	7	-
Інформатики, математики та економіки	16	-
Природничо-географічний	23	1
Філологічний	14	3

Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти	45	1
РАЗОМ по університету	105	5

Робота щодо формування студентського контингенту проводилася відповідно до нормативних документів Міністерства освіти і науки України, Умов прийому до вищих навчальних закладів у 2015 році, Правил прийому до Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького в 2015 році, Положення про приймальну комісію та Програми профорієнтаційної роботи на 2015-2016 навчальний рік.

Упродовж року приймальна комісія працювала над формуванням якісного контингенту студентів університету і чітко організувала роботу всіх структурних підрозділів під час вступної кампанії.

Відповідно до Правил прийому, конкурсний відбір вступників у 2015 році здійснювався за результатами зовнішнього незалежного оцінювання навчальних досягнень, підтверджених сертифікатами Українського центру оцінювання якості освіти.

У цілому вступна кампанія 2015 року характеризується такими показниками:

- кількість поданих заяв до університету **в 2015 році – до 3610;**
- загальний конкурс **на денній формі** навчання становив **8,4 особи на 1 місце** державного замовлення, **на заочній формі** навчання – **4,6 особи на 1 місце** державного замовлення (у 2014 році відповідно **7,0 та 5,3 особи на 1 місце**).

Зазначимо, що за освітнім ступенем «бакалавр» та ОКР «спеціаліст» третій рік поспіль відбувається незначне зниження контингенту. Це пов'язано з відрахуванням студентів денної форми навчання за освітнім ступенем бакалавра упродовж чотирьох років їх навчання й переведенням частини з них на заочну форму навчання та відтоком студентів, які мешкають в АР Крим, Донецькій та Луганській областях, а за освітнім ступенем

«магістр» спостерігається тенденція до збільшення кількості заяв на вступ у зв'язку з перерозподілом ліцензійного обсягу прийому (рис. 1-3).

Організація прийому документів вступників, верифікація документів про навчання, отримання рейтингових списків та зарахування проводилося виключно в системі Єдиної державної електронної бази освіти, через яку щоденно надавалися оперативні дані до Міністерства освіти і науки України щодо конкурсної ситуації. Завдяки формуванню нової стратегії проведення, підготовки до вступної кампанії, запровадженню нових організаційних форм роботи, оптимальної цінової політики, проведенню широкої агітації у засобах інформації, постійному оновленню інформації на web-сайті університету, роботі телефонної лінії приймальної комісії та проведенню соціологічних опитувань потенційних абітурієнтів досягнуто підвищення кількісного та поліпшення якісного складу вступників.

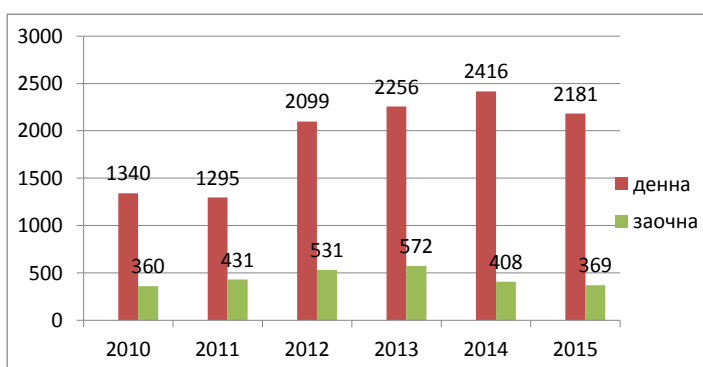

Рис. 1. Діаграма динаміки подання заяв за освітнім ступенем бакалавра

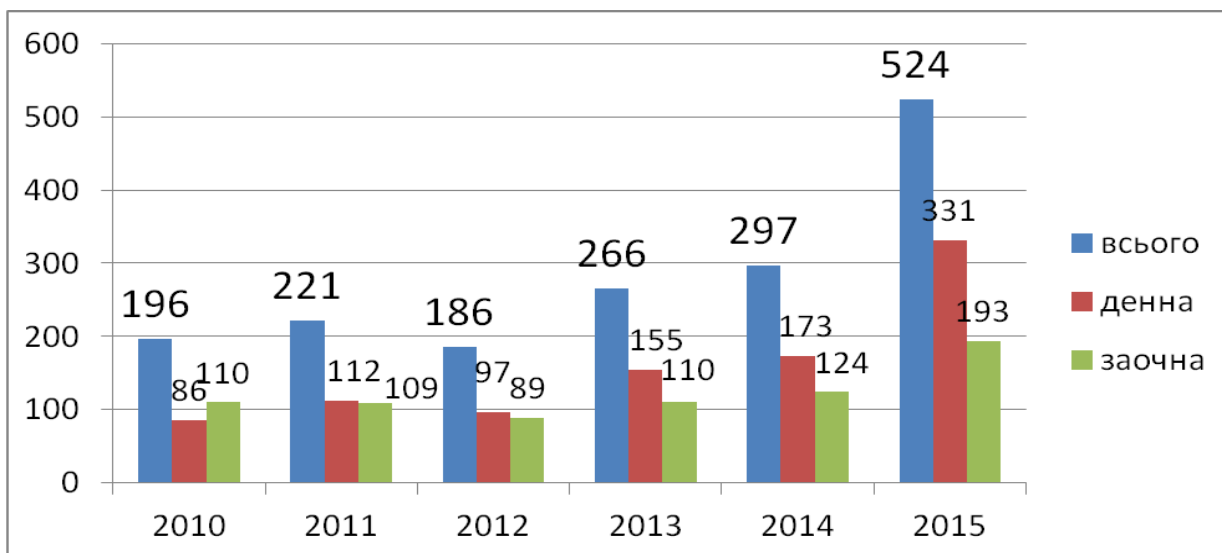

Рис. 2. Діаграма динаміки подання заяв за освітнім ступенем магістра

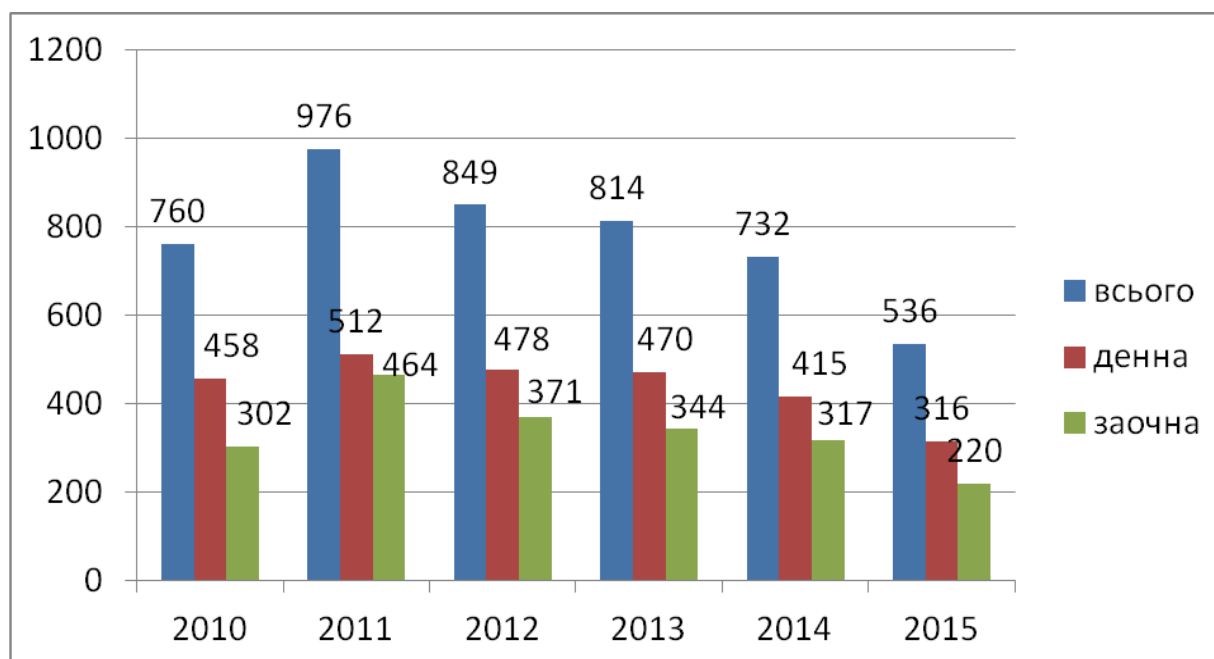

Рис. 3. Діаграма динаміки подання заяв за ОКР «спеціаліст»

Загальний обсяг державного замовлення в 2015 році становив 650 місць (у 2014 році – 982), серед них на підготовку за освітньо-кваліфікаційними рівнями:

– «бакалавр» – 270 місць встановлено для денної форми навчання (у 2014 році – 329 місць) і 56 місць для заочної форми (у 2013 році – 125 місць);

– «спеціаліст» – 183 місць встановлено для денної форми навчання (у 2014 році – 311 місць) і 19 місць для заочної форми (у 2014 році – 125 місць);

– «магістр» – 88 місць встановлено для денної форми навчання (у 2014 році – 60 місць) і 34 місць для заочної форми (у 2014 році – 36 місць).

Зараховано в 2015 році за освітніми ступенями та освітньо-кваліфікаційними рівнями:

на денну форму навчання

– «бакалавр» – 494 особи (у 2014 році – 517 осіб);

– «спеціаліст» – 221 осіб (у 2014 році – 357 осіб);

– «магістр» – 185 осіб (у 2014 році – 100 осіб);

на заочну (дистанційну) форму навчання

– «бакалавр» – 218 осіб (у 2014 році – 370 осіб);

– «спеціаліст» – 140 осіб (у 2014 році – 245 осіб);

– «магістр» – 143 особи (у 2014 році – 68 осіб).

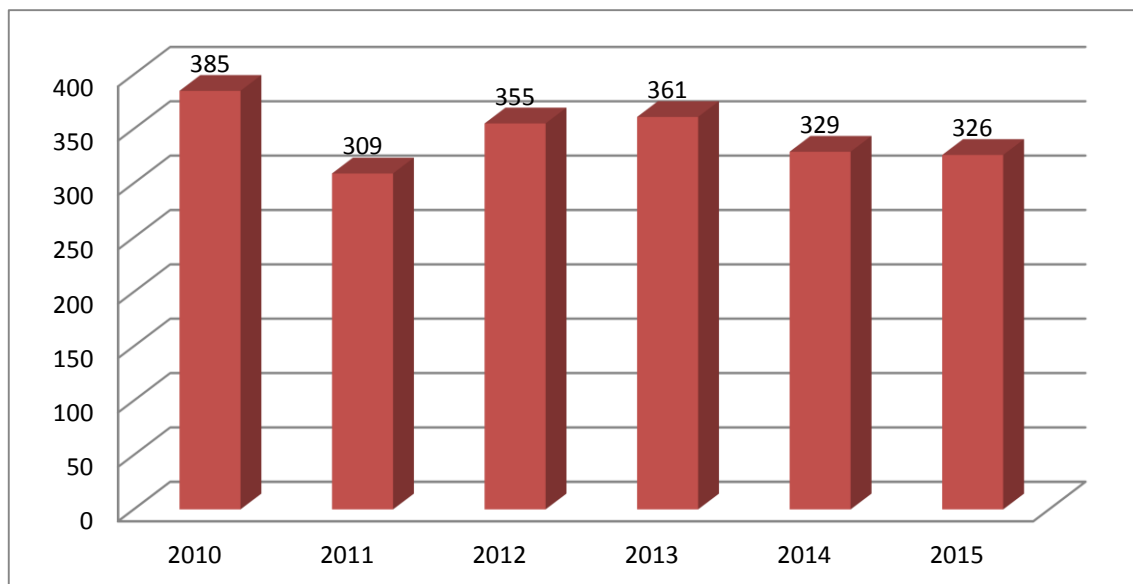

Рис. 4. Показники зарахування студентів за освітнім ступенем бакалавра за державним замовленням

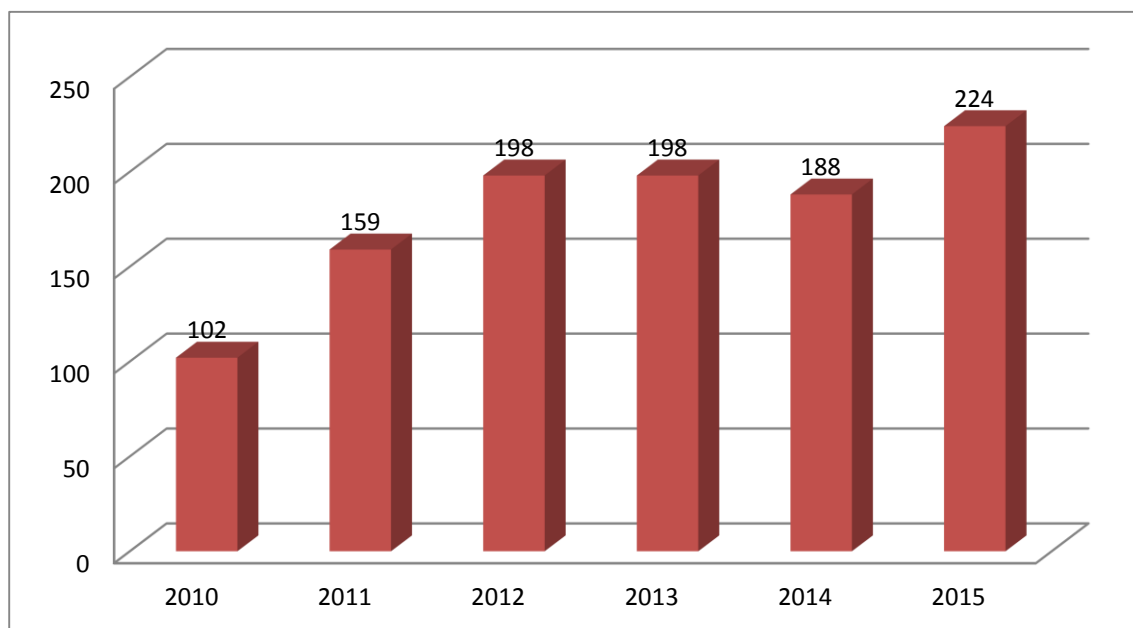

Рис. 5. Показники зарахування студентів на денну форму навчання освітнім ступенем бакалавра на умовах контракту

Кількість студентів, зарахованих до університету на умовах контракту, в середньому складає 46,4% (рис. 5). Але під час навчання зменшується до 30% у зв'язку з відрахуванням студентів та переведенням на вакантні місця державного замовлення при відрахуванні студентів-бюджетників. Це негативно впливає на подальше формування контингенту студентів за освітніми ступенями бакалавра, магістра та ОКР спеціаліста, як вже зазначалося вище.

У 2015 році вступили *на денну форму навчання*:

- за цільовими направленнями – 4 особи (у 2014 році – 3 особи).
- поза конкурсом (діти-інваліди, діти шахтарів, діти учасників АТО, учасники АТО) – 12 осіб (у 2014 році – 28 осіб);
- медалістів – 38 осіб (2013 році – 33 особи).
- випускники відділення довузівської підготовки – 92 особи. Подано документів до МДПУ – 51. З них 7 осіб, що мають право на додаткові бали (у 2013 році – 8 осіб).

До університету зараховані випускники загальноосвітніх закладів із Запорізької, Херсонської, Дніпропетровської, Донецької областей.

Переведено до університету з АР Крим – 16 осіб.

З метою реалізації програми неперервної освіти в університеті функціонує навчально-науковий педагогічний комплекс, до складу якого входять ВНЗ I-II рівнів акредитації: Нікопольський, Запорізький, Бериславський, Дніпропетровський педагогічні коледжі, Запорізьке, Дніпропетровське, Мелітопольське училища культури, Хортицький багатoproфільний коледж, Великоанадольський лісовий коледж, Мелітопольський і Генічеський медичні коледжі. У 2015 році 176 випускників цих навчальних закладів зараховано на старші курси університету як за державним замовленням, так і на умовах контракту (табл. 3). З цією метою було оновлено наскрізні навчальні плани університету для коледжів за напрямками підготовки «Початкова освіта», «Дошкільна освіта», «Інформатика», «Лісове та садово-паркове господарство», «Філологія», «Музичне мистецтво».

З метою удосконалення системи безперервної педагогічної освіти в системі ННПК створені наскрізні плани підготовки молодшого спеціаліста з подальшим навчанням за освітнім ступенем бакалавра за нормативним навчанням.

Таблиця 3

**Динаміка прийому на навчання на базі ОКР «молодший спеціаліст»
в системі навчально-наукового педагогічного комплексу**

Спеціальність	2011		2012		2013		2014		2015	
	денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна
Дошкільна освіта	15	10	15	17	15	18	16	51	10	42
Початкова освіта	10	10	10	17	15	24	11	25	12	18
Соціальна педагогіка	-	-	5	2	5	-	3	0	0	2
Фізичне виховання	-	-	-	-	-	8	1	3	0	3
Англійська мова	-	-	2	10	3	15	0	10	0	9
Українська мова	-	-	1	6	-	15	0	9	0	1
Інформатика	-	-	10	18	11	11	15	13	19	7

Лісове і садово-паркове господарство	6	-	12	-	6	2	5	2	6	1
Економіка підприємства									2	0
Менеджмент організації									2	0
Хореографія									1	
Музика									5	11
Хімія									4	0
Біологія									11	0
Всього	31	20	43	70	55	93	51	113	72	94

Підбиваючи підсумки Вступної кампанії 2015 року, слід зазначити проблемні напрями роботи з формування контингенту на окремі спеціальності, на яких чисельність студентів у групі складає від 5 до 10 осіб. Незважаючи на комплекс заходів, що були розроблені й упроваджені ректоратом, керівництвом факультетів, інституту, завідувачами випускових кафедр, низькою залишається кількість студентів I курсу за напрямками підготовки: Екологія та охорона навколишнього середовища, Лісове та садово-паркове господарство, Хімія, Хореографія, Економіка підприємств, Соціальна педагогіка.

Зрозуміло, що ця тенденція спостерігається як у регіоні, так і в державі в цілому. Проте, від цього залежить статус інституту, факультетів і кафедр, оскільки фінансування малокомплектних (економічно нерентабельних) академічних груп, невиправдана «індивідуалізація» навчання, зменшення навантаження та інші умови гальмують подальший розвиток відповідних напрямів підготовки.

Враховуючи досвід профорієнтаційної роботи минулих років, нові Правила прийому у 2016 році, сучасний суспільно-політичний та економічний стан в країні основні завдання наступної вступної кампанії мають бути спрямовані перш за все на збільшення контингенту студентів університету.

1.3. Розподіл і працевлаштування випускників університету

Випускники Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького мають достатньо високий рейтинг на ринку праці й знаходять можливості для самореалізації та кар'єрного зростання не лише за напрямом фахової освіти, а й в інших галузях суспільно-економічного життя країни.

Із метою поліпшення практичної підготовки студентів і сприяння їхньому працевлаштуванню, службою працевлаштування університету створено сторінку на офіційному сайті, де студенти й випускники мають можливість розміщувати резюме для роботодавців; працівники служби організовують систему заходів (консультації, тренінги, семінари) зі студентами випускних курсів.

Із метою розв'язання проблем щодо працевлаштування молодих фахівців служба працевлаштування університету підтримує зв'язки з роботодавцями, вивчаючи відсоток затребуваності випускників університету. У 2015 році збільшилася кількість дипломних і магістерських робіт, що виконуються студентами на замовлення установ та підприємств, де проводився їх захист, із подальшим працевлаштуванням випускників на цих підприємствах та установах. Упроваджено в практику укладання тристоронніх угод за схемою «ВНЗ – студент – роботодавець». Перевагу при цьому мають спеціалісти педагогічного профілю.

Ще одним важливим аспектом є співпраця служби працевлаштування з іншими структурними підрозділами університету. Наприклад, разом із центром соціологічних досліджень працівники служби та співробітники випускових кафедр вивчають проблеми та перспективи працевлаштування випускників Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

У 2015 році поступили запити на такі вакансії:

Спеціальність	Кількість вільних вакансій	З них працевлаштовані
Дошкільна освіта	50	15
Початкова освіта	22	9
Практична психологія	24	4
Соціальна педагогіка	21	4
Музика	31	12
Хореографія	2	0
Хімія	20	6
Біологія	15	8
Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування	1	0
Лісове і садово-паркове господарство	0	0
Математика	21	7
Інформатика	24	9
Менеджмент організацій	1	0
Соціологія	17	0
Економіка підприємництва	0	0
Українська мова та література	9	3
Мова та література (англійська)	24	9
Мова та література (німецька)	3	1
Географія	13	5
Фізична культура	9	3
Історія	9	2
ВСЬОГО	316	97

Низький рівень працевлаштованих випускників на запропоновані вакансії обумовлено тим, що Кабінетом Міністрів України 15 квітня 2015 року прийнято постанову № 216 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 22 серпня 1996 р. № 992», якою скасовано норму щодо обов'язковості відпрацювання випускниками вищих навчальних закладів та відшкодування ними вартості навчання.

Однак університет, виконуючи положення Закону «Про вищу освіту» щодо сприяння державою створенню умов щодо працевлаштування

студентів, залишає за собою право надавати допомогу й відслідковувати подальшу професійну траєкторію випускників.

У 2015 році уклали на термін не менше, як три роки, договір про роботу у загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах і прибули до місць роботи 54 випускники нашого університету.

Спираючись на досвід останніх років, працевлаштуванню випускників університету сприяють:

- систематична робота Центру з профорієнтаційної роботи та практичної підготовки студентів з директором інституту, деканатами факультетів та кафедр із потенційними роботодавцями;
- співпраця з Департаментом освіти і науки Запорізької облдержадміністрації, міськими та районними управліннями освіти, міським і районними центрами зайнятості населення;
- укладання угод про підготовку фахівців з установами освіти, культури та інших інфраструктур регіону, серед яких: Мелітопольський еколого-натуралістичний центр для дітей та юнацтва, Приазовський національний природний парк, Мелітопольський міський краєзнавчий музей, Мелітопольський Палац культури ім. Т. Г. Шевченка, Мелітопольське лісомисливське господарство, Запорізький обласний центр еколого-натуралістичної творчості, ПАТ КБ «Приватбанк», АБ «Укргазбанк» тощо;
- розміщення на сайті університету матеріалів про працевлаштування з переліком вакантних місць і характеристикою умов, які роботодавці зобов'язуються створити для випускників;
- формування електронної бази даних студентів і випускників університету, яка містить інформацію про працевлаштованих студентів, випускників і про тих, що потребують працевлаштування, з урахуванням побажань студентів щодо пошуку їм першого місця роботи;

- організація низки семінарів «Випускник» для студентів університету;
- ознайомлення студентів і випускників із законодавчими та нормативно-правовими положеннями щодо державного регулювання зайнятості й трудових відносин;
- надання службою працевлаштування консультаційних послуг при підготовці особистих презентаційних матеріалів (резюме, професійний життєпис тощо).

Згідно з рішенням ректорату Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького від 9.11.2015 р. Центром із профорієнтаційної роботи та практичної підготовки студентів організовано роботу з установлення систематичних зв'язків зі стейкхолдерами та ініційовано створення постійно діючого семінару з питань забезпечення ефективності та динамічності реалізації освітніх програм.

Перший семінар на тему: «Забезпечення ефективності реалізації освітніх програм у процесі підготовки висококваліфікованих фахівців» відбувся 20 листопада 2015 р.

На семінар були запрошені директори, заступники директорів, вчителі зі шкіл міста та району; представники відділів та управлінь освіти Запорізької області; завідувачі випускових кафедр університету та студенти магістратури.

Другий семінар відбувся 17 грудня 2015 р. для непедагогічних спеціальностей (соціологія, менеджмент організацій, економіка підприємництва, туризм). За участю представників міського виконкому м. Мелітополя, керівника громадської організації «Комітет Майбутнього. Солідарність і відповідальність» О.К. Фокарді, начальника відділу податку на прибуток управління оподаткування юридичних осіб Мелітопольської об'єднаної Державної податкової інспекції Н.І. Думи, генерального директора ПАТ «Мелітопольський компресор» М.І. Мерняєва, керівника ТОВ Український Ритейл супер-маркет «Брусничка» М.В. Декова, директора

туристичної агенції «Караван travel» С.В. Касьяненко, директора туристичного агентства «Браво тур» В.К. Харченка, в.о. директора Приазовського національного природного парку О.І. Єлісєєва, директора туристичного агентства «Турекспрес Плюс» Н.О. Уманської, директора зеленої садиби «Гостини у Валентини» В.А. Єрмак.

Під час семінарів обговорювались питання практичної підготовки студентів до здійснення професійних обов'язків, можливості працевлаштування, проходження стажування, участі представників роботодавців у процесі перегляду освітніх програм та участі в атестації випускників університету.

Таблиця 5

Динаміка працевлаштування випускників (%)

2013 рік	2014 рік	2015 рік
90,9%	72%	63,3%

Таблиця 6

Показники непрацевлаштованих студентів у 2013-2015 рр.

Факультет/інститут	Кількість непрацевлаштованих		
	2013	2014	2015
Природничо-географічний	3,2%	18,3%	29,2%
Хіміко-біологічний	14,2%	5,5%	38,5%
Філологічний	8,8%	5,9%	43%
Інформатики, математики та економіки	11%	12,8%	46%
ННІСПМО	5,7%	8,8%	26,6%
Середній показник	8,6%	10,26%	36,6%

Таким чином, університетом вживається чимало заходів щодо сприяння працевлаштуванню студентів, але, порівняно з іншими роками, цей показник у 2015 році значно нижчий, що можна пояснити кризовими процесами в економіці та недосконалістю системи моніторингу з боку випускових кафедр.

2. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Відповідно до Концепції освітньої діяльності університету, заявленої в Статуті, освітня діяльність ґрунтується на принципах: пріоритету цінностей життя й здоров'я людини, вільного розвитку особистості, її активної громадянської позиції, працелюбності, любові до України, захисту й розвитку національних, регіональних, інтеркультурних традицій, адаптованості освіти до рівнів та особливостей розвитку й підготовки студентів, створення реальних можливостей для саморозвитку всіх учасників освітнього процесу, використання державних стандартів вищої освіти як обов'язкового мінімуму змісту освіти і змісту навчання, інтеграції до європейського та світового освітніх просторів.

Ключовим пріоритетом освітньої політики університету в цьому році була реорганізація освітнього процесу, а саме його студентоцентрованість.

Сучасна європейська практика передбачає розвиток культури якості шляхом упровадження менеджменту якості, який має забезпечити: *планування якості* (відбір відповідних процедур або стандартів для конкретної мети), *контроль якості* (їх належне застосування), *забезпечення якості* – всеохоплюючий термін, що належить до постійного, безперервного процесу оцінювання.

Не випадково основною метою Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки, останні проекти державних освітніх програм – Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року, Концепції розвитку освіти в Україні на період 2015-2025 років, зазначається *підвищення якісного рівня освіти*, її конкурентоспроможності як умови інноваційного сталого розвитку суспільства, економіки, кожного громадянина України.

Політика університету щодо забезпечення якості вищої освіти у 2015 році була спрямована на допомогу учасникам сфери вищої освіти розвиватися в напрямку високої якості.

Основну увагу було приділено визначенню шляхів і практичних засобів, які використовуються для досягнення високої ефективності функціонування системи забезпечення якості та сприяють визнанню з боку громадськості права університету на автономію, адже це стає можливим тільки за умови сформованості культури забезпечення якості.

Автономія ВНЗ перш за все передбачає відповідальність за якість надання освітніх послуг.

Дієвість системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в університеті досягається шляхом упровадження таких процедур:

- моніторинг стандартів освітніх програм, вимог ринку праці щодо наповнення змісту варіативних компонентів освітніх програм;
- упровадження щорічного рейтингового оцінювання діяльності НПП університету, результати якого оприлюднюються на офіційному сайті університету та враховуються при формуванні кадрового складу;
- оцінювання якості знань, умінь і навичок здобувачів вищої освіти реалізувалося цьогогоріч шляхом контролю остаточних знань студентів, поточного і підсумкового контролю;
- підвищення кваліфікації НПП відбувалося згідно з річним планом підвищення кваліфікації;
- необхідні ресурси для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів за кожною освітньою програмою, забезпечувалися університетом відповідно до державних ліцензійних умов.

Система забезпечення якості вищої освіти в університеті дотримується:

- орієнтації на критерії, описані у стандартах і рекомендаціях забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ст. 16 Закону України «Про вищу освіту» п. 3 пп. 3);
- урахування вимог та інтересів усіх учасників освітнього процесу і стейкхолдерів;

- відповідності розробленій стратегії постійного підвищення якості освіти в університеті, яка передбачає:

- 1) використання компетентнісного підходу до формування мети, змісту, результатів навчання;
- 2) упровадження наукових досягнень в освітній процес – адже особлива увага Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти до питань освітянської науки (п. 7, 8 ч. 1 ст. 18 Закону України «Про вищу освіту» має бути продиктована важливою закономірністю, зазначеною ще в п. «с» ст. 5 Всесвітньої декларації про вищу освіту в XXI столітті: підходи і практичні заходи (1998 р.): «Підвищення якості і освіти, і наукових досягнень відбувається у тих випадках, коли забезпечений їх високий рівень у стінах одного й того ж вищого навчального закладу (Всемирная декларация о высшем образовании для XXI века: подходы и практические меры (Париж, 9 октября 1998 г).
- 3) формування культури якості, залучення та активна участь усіх учасників освітнього процесу та реалізації стандартів із забезпечення якості освіти.

Відповідно до Європейських стандартів і рекомендацій університетом у 2015 році визначено процедури забезпечення якості освітніх програм, які передбачають:

- 1) розроблення профілів освітніх програм;
- 2) затвердження освітніх програм ученою радою університету, що відповідає п. 8.ч. 2 ст. 36;
- 3) оцінювання студентів, яке передбачає послідовне використання отриманих критеріїв, правил і процедур, саме з цією метою у 2015 – 2016 н.р. у МДПУ імені Богдана Хмельницького розроблено і впроваджено бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання студентів.

З метою підвищення ефективності експертної координації дій структурних підрозділів університету на кінцевий результат – якість освіти згідно з наказом ректора було створено постійно діючу комісію Вченої ради із забезпечення якості вищої освіти в МДПУ ім. Б. Хмельницького, до складу якої увійшли: голова комісії – проф. Н.А. Сегеда; члени комісії – доц. М.В. Білецька, доц. Л.В. Вельчева, доц. Н.І. Глебова, доц. О.А. Гончарова, доц. Н.В. Денисенко, доц. О.Ю. Жиряков, доц. Н.А. Молодиченко, проф. Т.І. Станішевська, проректор із ЗФН доц. О.С. Арабаджи, голова студкому О. Багунц.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (Розділу VI) постійно діюча комісія із забезпечення якості освіти в МДПУ сконцентрувала методологічну, науково-теоретичну і методичну діяльність на плануванні і реалізації заходів внутрішньої системи забезпечення якості освіти, а саме:

- вдосконалення навчальних програм (компетентнісний підхід, результати навчання);
- вдосконалення методів викладання і підвищення рівня об'єктивного оцінювання здобувачів вищої освіти та оприлюднення результатів;
- моніторинг якості результатів навчання упродовж усієї індивідуальної освітньої траєкторії студента від початку навчання до кваліфікаційного визнання;
- формування контингенту студентів виключно на засадах інформаційного забезпечення щодо визначеної місії університету, принципів і процедур забезпечення якості, вдосконалених профілів освітніх програм, зрозумілих результатів навчання;
- встановлення зворотних зв'язків між учасниками освітнього процесу шляхом удосконалення інформаційних систем (внутрішньої і зовнішньої);
- самооцінка ефективності діяльності із забезпечення якості;
- передбачення ролі органів студентського самоврядування в освітній роботі серед студентів університету та пошук шляхів підвищення ефективності співпраці адміністрації університету, органів студентського

самоврядування та стейкхолдерів (розроблення спільних заходів щодо моніторингу якості освітніх програм).

У процесі роботи комісією у 2015 році було реалізовано:

1) заходи методологічного рівня: у межах стратегії розвитку МДПУ імені Богдана Хмельницького на 2013-2023 р.р. – **визначено політику** забезпечення якості освіти в МДПУ, що ґрунтується на принципах: людиномірності (особистісно орієнтована культура освітнього простору, професійна етика освітнього менеджменту), культуровідповідності (реалізація норм закону «Про вищу освіту», функціонування відповідно до сучасного рівня розвитку освіти, науки, соціуму), наука для освіти (продукування нового галузевого знання і наукова рефлексія інформаційних потоків та її упровадження в актуальний зміст професійної освіти, боротьба з плагіатом), транспарентність (принципова відкритість освітнього процесу і управління), об'єктивність і прозорість усіх рівнів менеджменту (формування структурних підрозділів університету, освітньо-професійних програм, освітнього, кваліфікаційного, нормативно-правового моніторингу); – **визначено загальні процедури забезпечення якості освіти** (формальні – ліцензування, акредитація; інформальні – моніторинг якості, рейтинг оцінювання результатів освіти; неформальні – соціологічні опитування, тестування, анкетування, технології аналітичного діалогу, відкритого веб-спілкування тощо); – **розроблено** Положення про постійно діючу комісію із забезпечення якості освіти в МДПУ імені Богдана Хмельницького, яке регламентує її діяльність;

2) науково-теоретичного рівня: **розроблено модель забезпечення якості** освіти та Реєстр процесів и видів діяльності із забезпечення якості освіти в МДПУ імені Богдана Хмельницького; **розроблено** алгоритм створення профілів освітніх програм; реєстр освітніх ресурсів структурних підрозділів університету; з метою виявлення стану впровадження компетентнісного підходу **розроблено і реалізовано** анкетування на предмет визначення рівня сформованості ключових компетентностей; **розроблено**

методичні рекомендації до впровадження накопичувально-рейтингової системи оцінювання результатів навчання; алгоритм проведення зустрічі зі стейкхолдерами; з метою технологічного забезпечення прозорості накопичення навчального навантаження студентами з освітніх модулів та реалізації права студента на створення індивідуальної освітньої траєкторії **розроблено і впроваджено методичний супровід реалізації оновленої системи оцінювання** (методичні рекомендації, технологічну карту накопичення навчального навантаження і рейтинго-бальної системи оцінювання результатів навчання з освітнього модуля); з метою імплементації положень закону «Про вищу освіту» (Розділ VI), **розроблено форму планування заходів кафедр із забезпечення якості освіти**; з метою демократичного вибору складу постійно діючої комісії із забезпечення якості освіти розроблено якісні показники для обрання члена комісії із забезпечення якості з представників навчальних структурних підрозділів, у результаті чого було оновлено склад комісії;

3) практикоорієнтовані заходи методичного змісту: семінар для завідувачів кафедр та заступників деканів з навчальної роботи «Основні підходи до забезпечення якості вищої освіти» (травень, 2015 р.); спільне засідання з науково-методичною радою МДПУ з питань вдосконалення навчально-методичних комплексів у контексті реалізації компетентнісного підходу (червень, 2015 р.); з метою вивчення стану впровадження компетентнісного підходу здійснено анкетування на предмет сформованості у випускників 2014-2015 р. бакалаврату і спеціалітету рівня сформованості ключових компетентностей (червень, 2015 р.); методичні семінари з упровадження системи оцінювання та розроблення необхідного методичного забезпечення (вересень, 2015 р.); з метою поширення європейського досвіду забезпечення якості освіти та за результатами участі в науково-методичному семінарі «Розвиток системи забезпечення якості освіти в Україні у контексті Болонського процесу» (20-21 жовтня 2015 р., Національний Еразмус+ офіс в Україні та Інститут вищої освіти НАПН України); з метою імплементації

положень Закону України «Про вищу освіту» членами комісії проведено експертизу планування заходів кафедр із забезпечення якості освіти в МДПУ (листопад, 2015 р.); з метою вдосконалення навчально-методичного забезпечення освітніх модулів головою постійно діючої комісії із забезпечення якості освіти проведено міжкафедральний науково-методичний семінар «Реалізація компетентнісного підходу при викладанні дисциплін для студентів різних напрямів підготовки» (грудень, 2015 р.) для викладачів мистецького відділення ННІ СПМО.

У результаті роботи постійно діючої комісії із забезпечення якості освіти в МДПУ імені Богдана Хмельницького за звітний період:

- кафедрами розроблено і оприлюднено профілі освітніх програм;
- навчальними структурними підрозділами розроблено і впроваджено опис освітніх ресурсів структурних підрозділів;
- випусковими кафедрами частково розроблено реєстр стейкхолдерів і проаналізовано результати спільних семінарів;
- спільно із соціологічною лабораторією визначено рівні сформованості ключових компетентностей у студентів 4-5 курсів (випуск 2014-2015 н.р.);
- кафедрами реалізуються різноманітні заплановані заходи із забезпечення якості освіти в МДПУ;
- за методичними рекомендаціями, розробленими НМР МДПУ, здійснюється вдосконалення навчально-методичних комплексів у контексті реалізації компетентнісного підходу;
- спільно з навчальним відділом відбувається апробація оновленої системи оцінювання результатів навчання в МДПУ;
- члени комісії працюють над процедурами участі студентів у забезпеченні якості освіти.

Компетентність викладачів є ключовим чинником, який визначає потенціал університету із забезпечення якості освіти. Тому впродовж звітнього періоду продовжувалася робота із реалізації заходів, спрямованих на підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників і забезпечення їх

вмотивованості до розвитку культури якості. З цією метою було розроблено Положення про рейтингування діяльності науково-педагогічних працівників, яке визначило критерії оцінки напрацювань науково-педагогічного складу університету в навчально-методичній, науково-інноваційній, організаційно-управлінській діяльності.

Результати рейтингування допомагають об'єктивному аналізу якості роботи і сприяють активізації та стимулюванню професійної діяльності викладача й усуненню виявлених недоліків, спрямовують діяльність науково-педагогічних працівників на розв'язання актуальних для університету завдань. Окрім цього, рейтинг був використаний керівниками структурних підрозділів для оцінки якості роботи викладачів за основними напрямками діяльності та формування пріоритетних завдань при плануванні їх роботи. Складники рейтингу ґрунтуються на акредитаційних вимогах до діяльності університету; показниках для визначення рейтингів ВНЗ, встановлених Міністерством освіти і науки України, міжнародних рейтингах університетів.

Аналіз проведеного рейтингування довів, що університету необхідно удосконалити (в межах, передбачених нормативними документами) наявні процедури зарахування і продовження терміну перебування на посаді викладачів (з урахуванням специфіки окремих структурних підрозділів – кафедр філологічного напрямку, фізичного виховання), визначити в межах університету чіткий порядок допуску до читання лекцій викладачів, які не мають наукового ступеня / або вченого звання; окрім відомостей про участь у науковій роботі та кількості наукових і науково-методичних розробок система оцінювання має включати показники, за допомогою яких можна охарактеризувати:

- 1) якість проведення навчальних занять (за моніторинговими опитуваннями студентів, випускників, викладачів кафедр);*
- 2) рівень прогресу студентів (оцінюється за відсотком студентів, яким зараховані кредити за опанування дисципліни/модуля і показники*

успішності упродовж семестру і на підсумковому контролі, з урахуванням результатів вступного контролю і показників успішності з дисциплін, які викладалися раніше);

3) якість оцінювання успішності студентів за результатами контролю залишкових знань, за порівнянням з успішністю студентів із дисциплін, які викладалися раніше, але в яких оцінюється набуття студентами тих самих або однотипних компетентностей,

4) рівень навчально-методичних розробок викладача;

5) урахування результатів щорічного самооцінювання ефективності діяльності, виявлення недоліків та проблем.

Адміністрацією відібрано типові вимоги до компетентностей науково-педагогічних працівників та потреб напрямів підготовки фахівців і стратегічного розвитку університету.

Розпочато роботу щодо попередження та усунення ситуації невиконання викладачами посадових обов'язків та вимог університету щодо компетентності науково-педагогічних працівників. У разі неефективності цих дій на засіданні конкурсної комісії розглядається професійна діяльність, розробляється процедура дострокового припинення трудових відносин із такими науково-педагогічними працівниками.

Студентське самоврядування також має право виносити питання щодо науково-педагогічної діяльності викладача, який постійно демонструє свою професійну нездатність на розгляд вченої ради інституту, факультету, університету.

Процедури відбору та прийому на роботу науково-педагогічних працівників регламентується нормами державного законодавства та Положенням про прийняття та звільнення з роботи НПП, Положенням про проведення конкурсного відбору на заміщення вакантних посад.

Створюються умови із забезпечення якісної професійної діяльності викладачів, окреслено стратегію розподілу повноважень та відповідальності НПП, формуються основи корпоративної культури в університеті.

Система моніторингу якості освіти в університеті складалася з оцінки моніторингу результатів знань студентів і моніторингу організації та якості освітнього процесу.

Під час моніторингу знань студентів, окрім обов'язкових заходів із модульного, а також семестрового і підсумкового контролю й державної атестації, здійснювався вхідний контроль, ректорські контрольні роботи, контроль залишкових знань (відсторонений контроль).

Організація контролю знань здобувачів вищої освіти потребує подальшого вдосконалення з боку відповідальних структур: навчального відділу, відділу моніторингу, науково-методичної ради університету, навчально-методичних рад факультетів; необхідно оновити Положення про ректорські контрольні роботи, передбачивши систему заходів щодо їх більш ефективної організації та методичного забезпечення.

До моніторингу організації та якості освітнього процесу входять: адміністративний контроль проведення занять і екзаменів, перевірки стану навчально-методичного забезпечення, відкриті заняття, визначення індивідуальних рейтингів та звітування НПП за підсумками навчального року, визначення рейтингів кафедр за підсумками навчального року опитування студентів, проведення конкурсів на краще науково-методичне забезпечення освітнього процесу, на кращу студентську групу.

Одним зі складників системи внутрішнього забезпечення якості є адаптація студентів I року навчання до умов вищої освіти.

В університеті розроблено інформаційний пакет із соціальної адаптації студентів першого року навчання, комплекс заходів адаптації таких студентів та організовано моніторинг результативності на підставі визначених критеріїв.

Під контролем ректорату моніторинг результативності освітньої адаптації студентів першого року навчання.

Відповідними підрозділами визначено передумови вивчення навчальних модулів, які безпосередньо ґрунтуються на компетентностях, набутих з окремих предметів.

У 2016 році маємо розробити програму залучення студентів старших курсів до надання допомоги студентам I курсу як у зв'язку з адаптацією і соціалізацією новачків до умов навчання в університеті, так і в опануванні змістом освітніх програм і побудові власної освітньої траєкторії навчання.

В університеті наявна система моніторингу якості результатів навчання, спрямована на виявлення відповідності навчальних досягнень випускників кваліфікаційним вимогам тієї чи іншої спеціальності, яка передбачає:

- підведення підсумків роботи ДЕК;
- діагностику оцінки підготовки випускника та її відповідності вимогам стандартів вищої освіти окремих напрямів підготовки;
- проведення моніторингу підрозділом з працевлаштування щодо відсотка працевлаштованих студентів та їх фахових досягнень.

Постійна увага приділяється здійсненню моніторингу академічних досягнень студентів. Наводимо окремі показники таких результатів.

Таблиця 7

**Результати екзаменаційних сесій
(якість знань по факультетах)**

2014-2015 н.р.			
літня %		Зимова %	
Хіміко-біологічний факультет	51,4	Хіміко-біологічний факультет	54,5
Факультет інформатики, математики та економіки	48,1	Факультет інформатики, математики та економіки	45,0
Природничо-географічний факультет	38,9	Природничо-географічний факультет	40,7
Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти	38,6	Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти	39,5

Філологічний факультет	43,3	Філологічний факультет	44,2
------------------------	------	------------------------	------

2015-2016 н.р.	
зимова сесія %	
Хіміко-біологічний факультет	50,3
Факультет інформатики, математики та економіки	53,5
Природничо-географічний факультет	48,6
Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти	50,4
Філологічний факультет	50,3

Таблиця 8

**Результати державної атестації
(якість знань %)**

2014-2015 н.р.		2013-2014 н.р.	
Освітній ступінь бакалавр	%	Освітній ступінь бакалавр	%
Хіміко-біологічний факультет	66	Хіміко-біологічний факультет	68,7
Факультет інформатики, математики та економіки	72,5	Факультет інформатики, математики та економіки	54,2
Природничо-географічний факультет	39,5	Природничо-географічний факультет	41,1
Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти	60,7	Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти	68,1
Філологічний факультет	63	Філологічний факультет	68,8
по університету – 59,2		по університету – 62,9	

Як бачимо з таблиць, деякі факультети мають досить стабільно низькі показники якості знань. Саме тому маємо зосередити зусилля на вирівнюванні й досягненні необхідних за ліцензійними умовами даних, а в завданнях навчального відділу та комісії із забезпечення якості знань на наступний рік мають бути передбачені заходи, спрямовані на аналітику причин такої ситуації й розробку конкретних шляхів підвищення якості підготовки фахівців (табл. 7,8).

На виконання положень Закону «Про вищу освіту» щодо наявності системи запобігання академічному плагіату в освітній діяльності вишів у

Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького було розроблено відповідне Положення. Нормативно-законодавчими засадами цього документа були: ст.ст. 34,41,54 Конституції України, ст., ст. 6,19,69 Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 року №1556-XII, ст., ст. 10, 50 Закону України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 року із змінами та доповненнями.

Запровадження означеної системи спрямоване на формування наукової етики та поваги до об'єктів права інтелектуальної власності, сприяння: формуванню культури цитування та впровадженню практики належного цитування; використанню методів запобігання поширення різних форм плагіату; формуванню процедури розгляду та фіксування фактів плагіату.

Відповідно до проведених заходів щодо запобігання академічному плагіату в структурних підрозділах університету відсоток автентичності дипломних проектів становив: хіміко-біологічний факультет (спеціаліст, магістр) – 77,5%; географічний факультет (спеціаліст – 85%; магістр – 86,7%), факультет інформатики, математики та економіки (бакалавр – 74,25%; спеціаліст – 78,83%; магістр – 86,5 %), філологічний факультет (середній показник – 75%). Друкована продукція була опублікована при показниках: навчальні посібники – 76,6%; монографії – 73,2 %; підручники – 80,2%.

В умовах інтеграції освітніх систем світу формування іншомовної компетентності фахівця вважається на сьогодні однією з найголовніших умов професійної фахової підготовки. З цією метою упродовж 2015 року Вченою радою МДПУ створено Комісію з розвитку іншомовної освіти, розроблено Положення про Комісію, Концепцію розвитку іншомовної освіти, складено план її реалізації, Положення про організацію викладання дисциплін іноземними мовами.

У 2015-2016 н.р. згідно з наказом від 14.09.2015 р. №312-03 укомплектовано групи для факультативного вивчення іноземних мов (англійської, німецької) студентами III – IV курсів навчання немовних

спеціальностей. Викладачами кафедр іншомовної підготовки було складено навчальні програми дисциплін і графіки роботи факультативних занять.

З вересня 2015 року запроваджено практику проведення занять із фахових немовних дисциплін іноземними мовами.

З 2015 року запроваджено практику підготовки обов'язкової анотації іноземною мовою як складника випускної дипломної роботи.

З метою розширення інтеркультурних та поліетнічних зв'язків університету у 2015 році також було створено Центр вивчення іноземних мов. Розроблено положення про Центр, складено план його роботи. Організовано роботу платних курсів з англійської, польської і болгарської мов для викладачів, студентів та інших зацікавлених осіб.

Зростає зацікавленість здобувачів вищої освіти до он-лайн змісту інформації на освітніх порталах та посилення її ролі у процесі навчання. Це має бути передумовою покращення якості навчальних електронних ресурсів.

Заходи ректорату у 2015 році було спрямовано на:

- 1) підвищення персонального рівня процесу інформатизації освітнього процесу;
- 2) інформатизацію роботи університету в цілому;
- 3) підвищення культури представництва університету в єдиному інформаційному просторі вищої освіти України.

Інформатизація освітнього процесу є основною парадигмою сучасного суспільства, яка досягається завдяки сукупності взаємопов'язаних організаційно-правових, соціально-економічних, навчально-методичних, науково-технічних, виробничих та управлінських процесів, спрямованих на задоволення інформаційних, обчислювальних і телекомунікаційних потреб (інших потреб, що пов'язані з упровадженням методів і засобів інформаційно-комунікаційних технологій – ІКТ) учасників освітнього процесу, а також тих, хто цим процесом управляє та його забезпечує (у тому числі здійснює його науково-методичний супровід і розвиток).

Інформатизація освітнього процесу у 2015 році мала пріоритетним напрямом розширення аналітичних можливостей: збір і аналіз звітів, відстеження динаміки процесів у часі, у розрізі структурних підрозділів, забезпечення автоматичного обміну інформаційними блоками тощо.

У 2015 році було проведено необхідні роботи по налаштуванню апаратно-програмної частини системи дистанційного навчання, оновлено програмне забезпечення; розроблено інструкції для викладачів та студентів.

З метою якісного використання та наповнення системи проведено роботи з удосконалення структури відображення ієрархії навчальних дисциплін в системі дистанційного навчання (створено нову прозору структуру: факультет-спеціальність-курс-семестр). Проведено семінари і консультації для студентів та викладачів, розроблено інструкції щодо використання дистанційних технологій в освітньому процесі. Проведено навчання відповідальних викладачів від кафедр щодо розміщення дисциплін на сайті та формування внутрішньої структури курсів.

Проводяться роботи з моніторингу наповнення системи дистанційного навчання електронними навчально-методичними комплексами дисциплін, які викладаються в 2015-2016 навчальному році.

З 2015-2016 навчального року розпочато роботу із впровадження в освітній процес «Електронного журналу», який дозволяє вести облік і моніторинг успішності та відвідувань студентів I-IV курсів денної форми навчання. На сьогодні журнал потребує доопрацювання. З цією метою ведуться роботи по удосконаленню інтерфейсів «Електронного журналу», що дозволить автоматизувати підрахунок накопичених балів в режимі реального часу та визначення відсотка від максимального можливого балу на момент контрольних точок. Робота «Електронного журналу» забезпечить підвищення якості і прозорості освітнього процесу та можливості моніторингу і внутрішньої та зовнішньої експертизи.

На чотирьох спеціальностях заочної форми навчання (Інформатика, Садово-паркове господарство, Соціальна педагогіка, Біологія), студенти були

переведені на індивідуальний графік із використанням дистанційних технологій, що дозволило збільшити обсяг інформації та покращити комунікацію студентів із викладачами.

Основними завданнями університету в частині інформатизації освітнього процесу в 2016 році мають бути:

1. Прийняття довгострокової Програми інформатизації МДПУ імені Богдана Хмельницького, яка передбачатиме організаційно-правове забезпечення процесу інформатизації університету, формування її інфраструктури інформатизації, організації подальшої підтримки системи документообігу, інформатизації процесів діяльності університету в цілому, а також організації участі університету в регіональних програмах та проектах інформатизації всеукраїнського та міжнародного рівнів.

2. Відповідно до заявленої Стратегії розвитку МДПУ імені Богдана Хмельницького на 2013-2023 роки університет має у 2016 році стати учасником розвитку мережі електронних бібліотек на всіх рівнях освіти, створити систему інформаційно-аналітичного забезпечення у сфері управління університету, інформаційно-технологічного забезпечення експертизи та моніторингу якості вищої освіти.

3. РОБОТА ВЧЕНОЇ РАДИ УНІВЕРСИТЕТУ

У 2015 році продовжувалася робота Вченої ради університету у напрямі розширення повноважень як колегіального органу управління вищого навчального закладу щодо визначення стратегії і перспективних векторів розвитку освітньої, наукової та інноваційної діяльності університету.

З метою подальшого впровадження норм Закону України «Про вищу освіту» у діяльність університету було затверджено план дій щодо реалізації положень Закону України «Про вищу освіту» (протокол № 7 від 26.02.2015 року) та розглянуто його виконання (протокол №12 від 17.06.2015 року; протокол №14 від 08.07.2015 року, протокол №2 від 01.10.2015 року). Також було продовжено формування нормативно-правової бази університету

шляхом створення нових «Положень», які регламентують різні види діяльності. Робочими групами було створено, згодом обговорено на сайті університету й затверджено на засіданні Вченої ради **85** «Положень».

Вченою радою було розроблено та затверджено проект нового Статуту університету з подальшим схваленням Конференцією трудового колективу університету.

Загалом у 2015 році відбулося **17** засідань Вченої ради університету, на яких було розглянуто **78** основних питань щодо організації освітнього процесу, навчально-методичної та науково-інноваційної роботи викладачів, поліпшення кадрового забезпечення, моніторингу якості освіти, перспективи подальшого розвитку університету, розглянуто **9** атестаційних справ науково-педагогічних працівників університету про присвоєння вчених звань професора (**2**) і доцента (**7**), обрання за конкурсом на посади науково-педагогічних працівників університету; таких справ було розглянуто **71**, у тому числі **2** – справи на посади деканів факультетів, **10** – завідувачів кафедр, **8** – професорів і **51** – доцентів.

4. КАДРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ УНІВЕРСИТЕТУ

4.1. Склад науково-педагогічних працівників університету

Кількісний та якісний склад науково-педагогічних працівників, як штатних, так і меншою мірою тих, які працюють за сумісництвом, є однією з ключових позицій рейтингу університету.

Штат науково-педагогічного персоналу в університеті на 2015 рік було затверджено в кількості 319 осіб, серед яких: докторів наук, професорів – 42, кандидатів наук, доцентів – 175, що становить 68% від загальної кількості науково-педагогічного складу (для порівняння: у 2014 році – 328 співробітників, із них: докторів наук, професорів – 31, кандидатів наук, доцентів – 183, що становило 65,2% від загальної кількості науково-педагогічного складу; у 2013 році – 331 співробітник, із них: докторів наук, професорів – 31, кандидатів наук, доцентів – 181, що становило 64% від загальної кількості науково-педагогічного складу; у 2012 році – 321 співробітник, із них: докторів наук, професорів – 21, кандидатів наук, доцентів – 176, що становило 61,4 % від загальної кількості науково-педагогічного складу). Цілеспрямована діяльність адміністративного ресурсу дала змогу збільшити кількість штатних викладачів із науковими ступенями та вченими званнями від 61,4 % у 2012 році до 68 % у 2015 році (приріст на 6,6 %), враховуючи ситуацію, яка склалася після прийняття Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення» від 02.03.2015 р. № 2212.

Позитивна динаміка спостерігається серед кількісного складу професорів: склад науково-педагогічних працівників у 2015 році поповнився 3 штатними професорами, докторами наук, запрошеними на роботу з інших вищих навчальних закладів України – О.М. Ситник, В.О. Пахаренко та А.М. Подкоритов. Також цього року вчене звання професора було присвоєно 2 викладачам університету – О.Г. Волкову та В.В. Осадчому.

За звітний період на підставі рішень Вченої ради атестати доцентів отримали 16 викладачів: Д.В. Александров, Н.І. Глєбова, І.М. Гапєєва, А.В.

Землянська, Т.В. Сіроштан, Н.В. Денисенко, І.Ю. Жигоренко, Л.М. Здоровцева, Л.О. Калужська, П.В. Матвієнко, І.П. Наливайко, Н.В. Жила, К.Ф. Янків, Н.Ю. Акулова, С.В. Мельнікова, Є.М. Рябенко, що свідчить про стабільну динаміку та сприяє зростанню якісного складу науково-педагогічних працівників університету.

Середній вік науково-педагогічних працівників із науковими ступенями та вченими званнями становить 48 років (у 2012 р. – 46 років), докторів наук, професорів – 60 років (у 2012 р. – 58 років), кандидатів наук, доцентів – 45 років (у 2012 р. – 44 роки). У вищому навчальному закладі працює 47 викладачів пенсійного віку, що становить 14,7% від загальної кількості штатних науково-педагогічних працівників (у 2012 р. – 48 викладачів (15%)).

Паспортом Бюджетної програми на 2015 рік затверджена середньорічна чисельність штатних одиниць – 617,15, зокрема за загальним фондом – 490,9 та за спеціальним фондом – 126,25, що на 15,55 штатних одиниць менше, ніж у 2014 році (табл. 9).

Таблиця 9

**Середньорічна чисельність штатних одиниць
у 2014-2015 н. р.**

Тип персоналу	Загальний фонд	Спеціальний фонд
Науково-педагогічний персонал	192,7	71,55
Адмінперсонал, що за умовами оплати праці зараховується до науково-педагогічного персоналу	8	1
Адміністративно-управлінський персонал	51,6	7,8
Навчально-допоміжний персонал	94	15
Обслуговуючий персонал	144,6	30,9
Разом	490,9	126,25

Загальна кількість ставок науково-педагогічних працівників із вересня 2014 року до вересня 2015 року за рахунок загального фонду (бюджету) зменшилася з 204,7 до 192,7 штатних одиниць, а за рахунок коштів спеціального фонду збільшилася з 68,85 до 71,55 штатних одиниць. Водночас змінювалася і структура якісного складу науково-педагогічних працівників.

На 01.09.2015 р. кількість посад становила: завідувачі кафедр – 24,95 ставки, професори – 15,95 штатних одиниць, доценти – 129 штатних одиниць, старші викладачі – 39,47 штатні одиниці, викладачі, асистенти – 40,73 штатні одиниці, викладачі-стажисти – 4,15 штатних одиниць.

Упродовж 2015 року працівники університету за значний особистий внесок у забезпечення розвитку вищої освіти, вагомі професійні здобутки, досягнення у науково-дослідній діяльності, багаторічну сумлінну й плідну працю, високий професіоналізм неодноразово заохочувалися відзнаками ректорату університету, різноманітними відомчими нагородами, серед яких:

- **нагрудний знак Міністерства освіти і науки України «Василь Сухомлинський»** (Василенко Л.М.);

- **Подяка Міністерства освіти і науки України** (Шарова Т.М.);

- **Почесні грамоти Запорізької обласної ради** (Мальцева І.А., Юсупова О.В., Логвіна-Бик Т.А., Максимов О.С., Москальова Л.Ю., Гузь В.В., Осадчий В.В., Афанасьєва Л.В.);

- **Подяки Запорізької обласної державної адміністрації** (Пюрко О.Є., Сидоряк Н.Г., Данченко О.О., Воронка В.П., Фалько Н.М.);

- **Почесні грамоти Департаменту освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації** (Крилова А.М., Царькова О.В., Шарова Т.М., Атрошенко Г.І., Мінкова О.Ф., Надольська Ю.А., Петренко В.А.);

- **Почесні грамоти, Грамоти та Подяки Виконавчого комітету Мелітопольської міської ради** (Ізбаш С.С., Долинна О.М., Брен О.Г., Хромишева О.О., Гудзь В.В., Гапотій В.Д., Гришко С.В., Варіна Г.Б., Денисов І.Г., Меркулова Н.В., Шевченко Ю.М., Землянська А.В., Акулова Н.Ю., Гапєєва І.М., Жигоренко І.Ю., Власенко Е.О., Балута В.С., Букреєва І.В.);

- **Відзнака «За вагомий внесок у розвиток міста Мелітополя»** (Молодиченко В.В., Сегеда Н.А.)

- **Подяка Управління освіти Мелітопольської міської ради** (Подорожний С.М., Кошелєв О.І., Даценко Л.М., Атрошенко Г.І.);

— **Почесні грамоти, Грамоти Мелітопольської районної ради** (Кожевникова А.В., Мальцев Є.І., Кошелєв В.О., Замуруйцев О.В., Кочкурова О.В., Шаров С.В., Данилова О.А.);

– **Почесні грамоти, Грамоти Мелітопольської районної державної адміністрації** (Воровка М.І., Демченко В.О., Марченко О.А., Топалова О.І., Проценко А.А., Кобильнік Л.М., Царькова О.В., Прокоф'єва О.О., Семікін М.О., Дубяга С.М., Чорна В.В., Атрошенко Г.І., Копейцева Л.П., Митяй З.О., Хомчак О.Г., Насалевич Т.В., Стотика О.В., Кучеренко В.В., Александров Д.В., Лебедєва О.А.);

– **Медаль «Григорій Сковорода» Національної академії педагогічних наук України** (Молодиченко В.В.);

– **«Орден Олександра Великого» Академії природознавства European Scientific and Cosortium** (Баришевський С.О.);

– **Золота медаль «European quality»** (Баришевський С.О.).

Усього упродовж 2015 року було нагороджено 70 співробітників університету.

З метою розроблення механізму обрання на посади за конкурсом для дотримання вимог чинного законодавства про освіту, оптимізації алгоритмів трудових відносин в університеті, забезпечення принципу автономії вищого навчального закладу й удосконалення умов для ініціативності та самостійності науково-педагогічних працівників було розроблено й затверджено Положення про порядок присвоєння вчених звань доцента і професора Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, Положення про порядок обрання за конкурсом осіб на вакантні посади НПП, у яких також окреслено механізми університету, продовження трудових відносин на наступний термін і звільнення з займаної посади.

4.2. Підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників

Згідно зі ст. 60 Закону України «Про вищу освіту» університет забезпечує підвищення кваліфікації та стажування НПП не рідше одного разу на п'ять років зі збереженням середньої заробітної плати.

Результати підвищення кваліфікації та проходження стажування враховуються:

- 1) під час проведення атестації педагогічних працівників;
- 2) під час обрання на посаду за конкурсом чи укладання трудового договору з НПП.

Положення про підвищення кваліфікації та стажування педагогічних працівників і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів затверджене наказом МОН України від 24 січня 2013 року та відповідне Положення університету визначає порядок підвищення кваліфікації та стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників університету.

Згідно п. 28 Положення про підвищення кваліфікації та стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників ВНЗ, затвердженого наказом МОН молоді та спорту України від 24.01.2013 р., направлення на навчання працівників за межі України здійснюється відповідно до Положення про навчання студентів і аспірантів, стажування наукових і науково-педагогічних працівників у провідних ВНЗ та наукових установах за кордоном, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів іноземними ВНЗ, науковими та іншими установами.

План підвищення кваліфікації науково-педагогічного складу університету на 2015 рік затверджений ректором та наказом по університету на початку року. Станом на 09.12.2015 р. 63 викладачі пройшли заплановані підвищення кваліфікації та оформили звітні документи. В цілому, упродовж 2015 року на кафедрах університету підвищили кваліфікацію 32 викладача з інших ВНЗ та установ. Детальну інформацію наведено у таблиці 10.

**Підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників
університету в 2015 році**

Факультет/інститут	Чисельність НПП	Чисельність по формах ПК НПП (станом на 09. 12.2015 р.)				
		Курси ПК	стажува ння	Науково- педагогічне стажування	разом	%
Навчально-науковий інститут соціально- педагогічної та мистецької освіти	96	17	2	5	24	25
Хіміко-біологічний	51	5	2	4	11	21,5
Філологічний	50	8	1	6	15	30,0
Природничо-географічний	46	0	1	5	6	13
Інформатики, математики та економіки	76	2	0	5	7	23,8
Разом по університету	319	32	6	25	63	19,7

Аналіз рівня показників із підвищення кваліфікації НПП засвідчив, що на філологічному факультеті (30%) та Навчально-науковому інституті соціально-педагогічної та мистецької освіти (25 %) найбільш високі відсотки виконання підвищення кваліфікації за рік, що забезпечило показники виконання ПК у цілому й по університету – 19,7%. Дещо нижчий відсоток на хіміко-біологічному факультеті, факультеті інформатики, математики та економіки (відповідно 21,5% та 23,8%), найнижчий показник виконання ПК на природничо-географічному факультеті – 13%.

Аналізуючи форми підвищення кваліфікації, можна сказати, що викладачі обирали як курси підвищення кваліфікації, так і науково-педагогічне стажування (відповідно 32% та 31%).

Слід зазначити, що в 2015 році 10 викладачів (3%) пройшли шестимісячне науково-педагогічне стажування, яке необхідне для кореляції науково-педагогічної спеціальності з дисциплінами, що викладаються (згідно наказу МОН №1377 від 29.11.2011 р.). З 2013 року таке стажування пройшли 89 викладачів університету. Отже, на сьогодні проблема відповідності базової освіти та наукових звань викладачів університету дисциплінам, що

викладаються, вирішена, проте завідувачі кафедр мають враховувати цю вимогу МОН України під час розподілу навантаження.

Так, доцент С.І. Пачев виконав комплексну програму науково-теоретичного стажування у Софійському університеті імені Св. Климента Охридського та пройшов підвищення кваліфікації з болгарської мови, літератури та культури у Департаменті інформації, кваліфікації та післядипломної освіти Шуменського університету імені Костянтина Преславського (Болгарія).

Доцент Н.В. Денисенко та асистент Н.Є. Мілько пройшли професійно-педагогічне стажування в м. Ченстохове (Польща).

Доцент Л.М. Кобильник пройшла професійно-педагогічне стажування у Софійському університеті імені Св. Климента Охридського (Болгарія).

Старший викладач кафедри ботаніки і садово-паркового господарства Л.М. Намлієва у 2015 році вступила до докторантури Софійського університету імені Св. Климента Охридського).

4.3. Підготовка кадрів вищої кваліфікації

Кадрова політика університету та визначення основних механізмів реалізації завдань щодо підготовки та атестації кадрів вищої кваліфікації, розбудови й ефективного використання кадрового потенціалу університету ґрунтується на основних законодавчих актах у сфері вищої освіти та нормативно-правових документах університету. Основними формами підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в університеті є докторантура та аспірантура.

Станом на сьогодні в аспірантурі за 12 спеціальностями навчається 47 аспірантів, що становить 15 % від загальної кількості викладацького складу університету (серед них 33 особи – із відривом від виробництва). Щодо джерел фінансування, за рахунок бюджету навчається 40 аспірантів, решта – на контрактній основі.

У 2015 році, незважаючи на різке скорочення державного замовлення, на навчання в аспірантуру МДПУ за 10 спеціальностями було прийнято 20 аспірантів, із них на бюджетній основі – 14, на умовах контракту – 6. З 13 випускників аспірантури цього року 8 виконали індивідуальний план в повному обсязі, зокрема 2 захистили дисертацію достроково, решта подали документи до спеціалізованих вчених рад. У 2015 році ефективність роботи аспірантури становить 61,5%.

Таблиця 11

Ефективність діяльності аспірантури

Рік	Кількість аспірантів	Кількість кафедр, що мають аспірантуру	Кількість аспірантів, які закінчили аспірантуру	Кількість аспірантів		Ефективність (%)
				Подали документи до спец. ради	Ті, що захистились	
2010	37	13	14	1	2	21,5
2011	42	13	14	2	5	50,0
2012	48	14	12	3	4	58,3
2013	56	14	7	3	-	42,9
2014	49	14	13	5	4	69,9
2015	47	12	13	5	3	61,5

Оптимізація мережі наукових спеціальностей, їх кадрове забезпечення, постійний моніторинг результативності наукового керівництва, підвищення ролі та значення атестаційних процесів, контроль за виконанням індивідуальних планів роботи кожного аспіранта сприяли підвищенню ефективності роботи аспірантури.

Професійну наукову допомогу у підготовці докторських та кандидатських дисертаційних досліджень надають провідні вчені університету. Науковою роботою докторантів та аспірантів керують 18 докторів наук, професорів та 9 кандидатів наук.

Усі наукові спеціальності, за якими здійснюється підготовка кадрів вищої кваліфікації, забезпечуються високопрофесійним науковим і науково-педагогічним потенціалом, сучасною науково-дослідною, експериментальною та матеріально-технічними базами, підкріплені науковими дослідженнями та науковими школами.

Багаторічний досвід, потужний потенціал і пріоритетність досліджень поєднуються в роботі 6-ти наукових шкіл:

– із проблем орнітології, управління природними територіями (наукові керівники: д.б.н., п.н.с. Й.І. Черничко, к.б.н., доц. В.Д. Сіюхін). Сфера наукової діяльності – вивчення біорізноманіття та проведення моніторингових досліджень наземних і водних екосистем на території України;

– із проблем аксіологічних вимірів в умовах трансформації суспільних відносин (наукові керівники: д.філос.н., проф. В.В.Молодиченко, д.філос.н., проф. Т.С. Троїцька). Напрямок наукових досліджень – діалектика ціннісних орієнтацій культурно-освітнього простору майбутніх педагогів;

– із проблем альгології (науковий керівник: д.б.н., проф. І.А. Мальцева). Напрямок наукових досліджень – екологія водоростей водних наземних екосистем, зокрема й тих, що формуються у процесі рекультивації порушених промисловістю територій;

– із проблем педагогічної антропології (науковий керівник: д.п.н., проф. І.П. Аносов). Напрямок наукових досліджень – визначення підходів до антропологізації університетської освіти та науки, культурного зростання особистості;

– із проблем інформаційних комп'ютерних технологій (науковий керівник: д.пед.н., проф. В.В. Осадчий, д.т.н., проф. В.С. Єремєєв). Зусилля науковців спрямовані на дослідження дидактичних особливостей формування й упровадження в навчальний процес диференційованих підходів до навчання комп'ютерним технологіям;

– із проблем прикладної геометрії (науковий керівник: д.т.н., проф. А.В. Найдіш). Увага науковців зосереджена на створенні та розвитку теоретичних основ прикладної геометрії та розширенні її операційних можливостей, створенні сучасних технологій та систем прийняття рішень на основі конструктивно-геометричного інтерпретування задач та моделей інженерних, математичних та інформаційно-технологічних наук.

Враховуючи необхідність забезпечення розвитку фундаментальних наукових досліджень, поширення світоглядного, філософського підсилення створення єдиного соціокультурного простору в регіоні, сприяння кадровому, методологічному, теоретичному забезпеченню модернізації сучасної професійної підготовки, наявність потужного кадрового потенціалу, наукового фахового часопису, актуальних фундаментальних наукових досліджень було відкрито у 2015 році аспірантуру зі спеціальності 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії, докторантуру зі спеціальності 09.00.10 – філософія освіти.

Цей рік відзначився успішним достроковим захистом аспірантів – Н.О. Ідрісової, К.О. Кучиної, Д.О. Федоренко, здобувачів – А.Е.-Г. Юнусової, Ю.В. Шевченка. Загалом у 2015 році співробітниками університету було захищено 3 докторські дисертації (О.А. Марченко – доктор економічних наук, А.М. Солоненко – доктор біологічних наук, С.М. Прийма – доктор педагогічних наук) і 14 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук, серед яких Т.І. Матрухан, Н.О. Ідрісова, Н.В. Меркулова, С.В. Шевченко, С.С. Біляєв, Д.О. Федоренко, К.О. Кучина, Є.І. Мальцев, Ю.Л. Бредіхіна, А.В. Маслова.

Випускники аспірантури оновлюють та поповнюють кадровий склад науково-педагогічних працівників університету. Щороку понад 70% випускників аспірантури залишаються працювати в університеті. Також із метою набуття аспірантами досвіду проведення семінарських, практичних та лабораторних занять вони активно залучаються до освітнього процесу як у період педагогічної практики, так і за основним місцем роботи.

Відповідальність за якість підготовки докторів і кандидатів наук лежить, в першу чергу, на кафедрі, де відбувається повний цикл їх навчання, від початку затвердження теми дисертації і до рекомендації дисертаційного дослідження до захисту. Саме тому факультетам та інституту потрібно започаткувати нові форми та методи з пошуку талановитої молоді, удосконалювати профорієнтаційну та агітаційну роботу для забезпечення

конкурсу в аспірантуру з усіх наукових спеціальностей, які будуть оголошені у наступному навчальному році; для забезпечення прозорості, відкритості та з метою створення рівних умов доцільно удосконалити та провести у відповідність до сучасних вимог порядок прийому в аспірантуру.

З 2012 року в університеті працює докторантура з фаху 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. У 2015 році розширено перелік наукових спеціальностей докторантури за рахунок спеціальностей 05.01.01 – прикладна геометрія, інженерна графіка та 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти і проведено набір докторантів на ці спеціальності як за рахунок бюджету, так і на умовах контракту. У 2015 р. зараховано 4 докторанта (1 – на контрактній основі).

Основними критеріями відбору претендентів для зарахування до докторантури були: науковий ступінь, вчене звання, схильність до наукової роботи, доробок за темою майбутньої докторської дисертації, кількість публікацій, опублікованих у фахових виданнях за темою майбутньої дисертації, у тому числі кількість публікацій в закордонних виданнях тощо.

Підготовка докторів наук із зазначених спеціальностей викликана потребою у фахівцях, здатних відповідати вимогам сучасного суспільства і є пріоритетним завданням з огляду на необхідність безперервного оновлення професійних компетенцій і кваліфікаційного рівня учасників освітнього процесу. Розширення кількості спеціальностей докторантури сприятиме кадровому, методологічному, теоретичному забезпеченню, модернізації сучасної підготовки педагогів та мобілізації наукового потенціалу університету щодо підвищення ефективності професійно-творчого розвитку особистості в системі неперервної освіти в сучасних умовах.

Значну роботу з підготовки та атестації кадрів вищої кваліфікації проводять створені в університеті спеціалізовані вчені ради.

Продовжила роботу спеціалізована вчена рада К 18.053.01 Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Всього за 2015 рік захищено 10 дисертацій на здобуття

наукового ступеня кандидата педагогічних наук (8 з фаху 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки, 2 з фаху 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти).

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України №1528 від 29 грудня 2014 року про змінення профілю Спеціалізований учений раді К 18.053.01 у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького раді було надано право приймати до розгляду та проводити захист дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки і 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Рішенням Атестаційної колегії Міністерства освіти і науки України щодо діяльності спеціалізованих вчених рад від 29 вересня 2015 року, затвердженим наказом МОНУ № 1021 від 07 жовтня 2015 року, відкрито спеціалізовану вчену раду К 18.053.02 у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького із наданням раді права приймати до розгляду та проводити захист дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук за спеціальностями 05.01.01 – прикладна геометрія, інженерна графіка. Спеціалізована вчена рада К 18.053.02 прийняла до роботи 2 дисертаційних дослідження.

Робота спеціалізованих вчених рад у Мелітопольському державному педагогічному університеті упродовж 2015 року дозволила не тільки підвищити рівень забезпеченості кафедр та підрозділів університету кадрами вищої кваліфікації, але й сприяла запровадженню в освітній процес ефективних педагогічних технологій, створенню нової системи методичного та інформаційного забезпечення освітнього процесу, ефективному використанню наукового потенціалу педагогічного університету з урахуванням вітчизняного досвіду і тенденцій світових освітніх систем.

На наступний навчальний рік перед університетом постає низка важливих завдань:

- розробити структуру докторських програм з кожної спеціальності згідно з новим класифікатором;
- впровадити в освітній процес нові міждисциплінарні та спеціальні курси докторської підготовки;
- розробити і впровадити систему контролю якості до докторських програм;
- пройти процедуру ліцензування для здійснення освітньої діяльності на третьому рівні вищої освіти.
- розробити «Стандарт підготовки докторів філософії у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького», в основу якого буде покладено нову модель побудови освітньо-наукових докторських програм.

5. НАУКОВА, НАУКОВО-ТЕХНІЧНА ТА ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТУ

Інтеграція освітнього і наукового складників у діяльності університету є необхідною умовою якісної підготовки фахівців, розвитку й інтеграції інтелектуально-творчих здібностей науково-педагогічних працівників і студентської молоді.

Необхідність поєднання навчання і досліджень на всіх циклах вищої освіти зазначена у Бельгійському (Лювенському) комюніке 2009 року «Болонський процес 2020 – Європейський простір вищої освіти в новому десятиріччі». Така необхідність впливає також із Лісабонської стратегії щодо створення Європейського дослідницького простору, у формуванні якого провідна роль покладається на вищу школу, університети. Велика Хартія університетів (Magna Charta Universitatum) серед основних принципів зазначає, що викладацька та дослідницька робота в університетах мають бути неподільні, щоб навчання в них відповідало постійно змінюваним потребам і запитам суспільства, науковим досягненням.

У 2015 році в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького спостерігається позитивна тенденція у науково-дослідній роботі та інноваційній діяльності викладачів і студентів.

Інтегральний показник діяльності університету за результатами визначення рейтингів університетів України III-IV рівнів акредитації «Топ-200 Україна», де оцінюється діяльність 300 ВНЗ України і загалом складається з показників науково-дослідної діяльності, у 2015 році становив **16,1** (для порівняння: у 2014 – 16,1; у 2013 році – 14,1; у 2012 році – 11,89; у 2011 році – **9,76**).

У 2015 році науково-педагогічні працівники університету розробляли 25 ініціативних науково-дослідних тем; виконували 4 наукові проекти, що фінансуються з Державного бюджету.

Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти став експериментальною базою для проведення курсів підвищення кваліфікації вчителів початкової школи за науково-педагогічним проектом «Інтелект України». Науковцями проводиться дослідна робота на базі експериментального навчального закладу Василівської гімназії «Сузір'я» Запорізької області під керівництвом д.пед.н., професора Л.Ю. Москальової (тема: «Навчально-виховна система наступності у допрофільній освіті учнів» (2010-2016 рр., Наказ МОН України №825 від 18.08.10 р.).

У 2015 році доцентами Т.В. Коноваленко і О.А. Гончаровою була продовжена робота у проекті «Шкільний вчитель нового покоління» (Проект МОН України та Британської Ради). Так, в межах проекту викладачі взяли участь у заходах:

1. Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 12.08.2015 р. № 871 «Про проведення педагогічного експерименту щодо методичної підготовки майбутніх вчителів англійської мови» університет разом із декількома іншими ВНЗ України став експериментальним майданчиком для

впровадження інноваційної програми з «Методики навчання англійської мови».

2. Обговорення спільних планів Британської Ради і Міністерства освіти і науки України щодо удосконалення програми з вивчення англійської мови у вищих навчальних закладах України та співпраці провідних українських університетів із відомими британськими вищими навчальними закладами.

Робоча група фахівців проекту Британської Ради «Шкільний вчитель нового покоління» проаналізувала систему підготовки вчителів англійської мови, навчальні програми та педагогічну практику та представила дослідження, за допомогою якого будуть визначені оптимальні шляхи реформування підготовки вчителів іноземної мови в українських школах.

3. Ініціативна група викладачів англійської мови МДПУ ім. Б. Хмельницького з лютого 2015 р. стала членом Міжнародної асоціації вчителів англійської мови як іноземної (IATEFL).

4. У квітні 2015 р. викладачі відвідали м. Норідж (Велика Британія). Під час візиту була проведена робота з розроблення національної програми з Методики навчання англійської мови та у 2015-2016 н.р. почалася участь університету у пілотуванні цієї програми.

5. Продовженням співпраці стало відвідування літньої школи Британської Ради в Україні та Міжнародної організації IATEFL, призначенням якої є професійне вдосконалення та підвищення кваліфікації викладачів англійської мови. Викладачі університету пройшли курс підвищення кваліфікації, курси PRESETT Teacher Development. Учасники літньої школи відвідали декілька семінарів, організованих видавництвами Oxford Cambridge та Macmillan, що спеціалізуються на навчальній літературі з англійської мови, під час яких ознайомилися з новітніми підручниками та посібниками, розроблених згідно з сучасними вимогами освіти.

Велику увагу університет надає питанням співпраці науково-педагогічних працівників з міськими установами, в т.ч. з економічних питань. Так, у 2015 році університет взяв участь у роботі спільного засідання

Координаційної ради з питань розвитку малого та середнього підприємництва, Координаційної ради з питань розвитку машинобудування та промисловості, Координаційної ради з питань захисту прав споживачів Виконавчого комітету Мелітопольської міської ради. На розгляд міських координаційних рад були винесені актуальні економічні проблеми розвитку міста, малого та середнього бізнесу, освітньої сфери, перспективи розвитку аграрного сектора України в контексті прийняття членства в Європейський Союз. Фахівці університету визначили потенціал і завдання університетської науки та освіти у вирішенні питань функціонування мережі та підготовки кадрів для економіки регіону.

Значний науковий потенціал мають кафедральні ініціативні науково-дослідні теми. Так, на сьогодні в Українському інституті науково-технічної та економічної інформації (УкрІНТЕІ) зареєстровано 25 ініціативних науково-дослідних тем та 4 наукові проекти, що фінансуються з Державного бюджету, зокрема:

1. Розробка інтелектуальної системи інформаційного та когнітивного супроводу функціонування Національної рамки кваліфікацій

Науковий керівник: к.пед.н., професор В.В. Осадчий.

2. Людиновимірність гармонізації культурно-освітнього простору майбутніх педагогів

Науковий керівник: д.філос.н., професор Молодиченко В.В.

3. Розробка науково-інформаційної системи моніторингу, оцінки та прогнозу стану біорізноманіття на регіональних територіях та площадках вітрових та сонячних електростанцій, ліній електромереж в межах Азово-Чорноморського регіону

Науковий керівник: чл.-кор. УЕАН, к.біол.н., доцент В.Д. Сіохін.

4. Розробка системи радіолокаційних спостережень за трансконтинентальними міграціями птахів у ключових природних та техногенних моніторингових полігонах Азово-Чорноморського регіону

Науковий керівник: чл.-кор. УЕАН, д.біол.н., п.н.с. Й.І. Чернічко.

5. Варіативне дискретне геометричне моделювання об'єктів, явищ та процесів

Науковий керівник: д.т.н., професор А.В. Найдиш.

6. Заклади освіти в соціальному середовищі міста

Науковий керівник: д.соціол.н., професор С.Л. Катаєв.

7. Еколого-біологічні особливості функціонування екосистем півдня степової зони України як основа збереження їх біологічного різноманіття

Науковий керівник: д.б.н., професор І.А. Мальцева.

8. Формування ужиткової хімії в курсі хімії основної школи

Науковий керівник: д.пед.н., професор О.С. Максимов.

9. Морфо-функціональні особливості організму студентів

Науковий керівник: д.пед.н., професор І.П. Аносов.

10. Гармонізація культурно-освітнього простору майбутнього вчителя початкової школи

Науковий керівник: д.філос.н., професор В.В. Молодиченко.

11. Теоретичні й методичні засади формування музично-педагогічного професіоналізму у процесі вокального і диригентського навчання майбутнього педагога-музиканта

Науковий керівник: д.пед.н., професор Н.А. Сегеда.

12. Геоекологічні проблеми ґрунтів басейну р. Молочна

Науковий керівник: д.геол.н., професор Л.М. Даценко.

13. Педагогічні та методичні аспекти фізкультурно-спортивної діяльності та корекція стану здоров'я методами фізичної культури, спорту та фізичної реабілітації

Науковий керівник: д.б.н., професор Т.Є. Христова.

14. Інформаційні технології у навчальному процесі

Науковий керівник: к.пед.н., професор П.В. Бельчев.

15. Теоретичні основи формування професіоналізму майбутніх педагогів

Науковий керівник: к.пед.н., професор М.В. Елькін.

16. Вікові особливості реактивності серцево-судинної системи і мікроциркуляції крові у студентів і спортсменів під час фізичного навантаження

Науковий керівник: к.б.н., професор Н.Г. Сидоряк.

17. Сучасні тенденції розвитку соціально-економічного потенціалу Запорізької області та суміжних територій

Науковий керівник: к.геог.н., доцент Л.М. Донченко.

18. Соціалізація економічного розвитку України

Науковий керівник: к.е.н., доцент В.А. Петренко.

19. Теорія та методика формування музично-педагогічного професіоналізму у процесі інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики

Науковий керівник: к.пед.н., доцент М.В. Білецька.

20. Формування професійно-виконавської майстерності майбутніх педагогів-музикантів

Науковий керівник: к.пед.н., доцент С.О. Феруз.

21. Формування англomовної комунікативної компетенції студентів немовних спеціальностей на основі соціокультурного підходу

Науковий керівник: к.філол.н., доцент Т.М. Камишова.

22. Духовно-моральний розвиток особистості майбутнього педагога в сучасних умовах навчально-виховного процесу вищої школи

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Л.П. Добровольська.

23. Теоретико-методологічні засади формування толерантності у дітей та молоді

Науковий керівник: к.пед.н., доцент В.А. Ляпунова.

24. Художні модуси хронотопу в українській літературі XX - XXI століть

Науковий керівник: к.філол.н., доцент Н.Ю. Акулова.

25. Пошук оптимальних методів підготовки фахівців до використання сучасних освітніх технологій у майбутній професійній діяльності

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Г.В. Матюха.

26. Знакові величини у формуванні лінгвального образу світу українців

Науковий керівник: к.філол.н., доцент О.В. Коваль.

27. Часово-просторова і вікова специфіка німецькомовного тексту

Науковий керівник: к.філол.н., доцент І.Ю. Жигоренко.

28. Етнічна географія Запорізької області. Історія та сучасність

Науковий керівник: к.геог.н., доцент О.С. Арабаджі.

29. Теоретичні та практичні аспекти розвитку окремих галузей права в Україні

Науковий керівник: к.ю.н., доцент В.Д. Гапотій.

Традиційно університет є ініціатором і організатором низки наукових заходів регіонального, всеукраїнського та міжнародного рівнів. Так, у 2015 році на базі університету спільно з МОН України було проведено 18 науково-практичних конференцій і семінарів, із них 4 – міжнародного рівня.

Науковці з 12 країн світу та 83 наукових і навчальних закладів України обговорювали актуальні проблеми світоглядно-ціннісної орієнтації сучасної людини, гармонізації життєвого й освітнього простору особистості; теоретико-методологічні засади художньої культури та проблему спадкоємності в мистецькій освіті; розглядали широкий спектр природоохоронних аспектів і оцінювали антропогенний вплив на довкілля тощо.

Міжнародні науково-практичні конференції:

1. Людиновимірність гармонізації культурно-освітнього простору майбутніх педагогів: наукові досягнення і перспективи

Науковий керівник: професор В.В. Молодиченко.

Міжнародна науково-практична конференція була присвячена формуванню діалогу в межах проблемних площин: інтеріоризація цінностей, інтелектуальний розвиток та саморозвиток у професіогенезі майбутнього педагога, реалізація суб'єктності майбутнього фахівця та виховання громадянської культури, духовно-практичне становлення майбутнього педагога в культурно-освітньому просторі.

Учасники конференції обговорили та схвалили Концепцію гармонізації культурно-освітнього простору майбутнього педагога, провідна ідея якої полягає в перетворенні на засадах людиновимірності освітньо-культурного середовища, що представлено спеціально організованими системами соціалізації *Homo educandus*, на культурно-освітній простір, який зорієнтований на розвиток і саморозвиток майбутнього педагога як людини культурної – вільної, гуманної, морально-духовної, творчо-адаптивної, еволюційно-орієнтованої особистості.

2. Сучасні проблеми геометричного моделювання

Науковий керівник: професор А.В. Найдиш.

Апробація наукових матеріалів конференції висвітлена у збірнику наукових праць «Сучасні проблеми моделювання» (головний редактор професор Найдиш А.В.).

Підсумком конференції є рекомендація для наукових колективів розширення дослідження з геометричного моделювання як у напрямку одержання фундаментальних результатів, так і в поширенні прикладних аспектів досліджень та встановлення тісніших зв'язків із практикою, активізація систем комп'ютерної графіки в дослідженнях із розробкою оригінальних програмних засобів, орієнтованих на розв'язання широкого кола виробничих задач, узагальнення досвіду Мелітопольської школи з прикладної геометрії щодо формування наскрізного підходу підготовки інженерних та наукових кадрів, популяризації прикладної геометрії, проведенні міжнародних науково-практичних конференцій, системного підходу до формування наукової та педагогічних шкіл.

3. Мистецька освіта: історія, сьогодення, перспективи

Науковий керівник: професор Н.А. Сегеда.

Науково-практична конференція проводилася у співпраці з такими установами: Белгородський державний національний дослідницький університет (м. Белгород, Росія); Молдавська Федерація Асоціацій, Центрів та клубів UNESCO; Південно-Західний університет «Неофіт Рилски» (м.

Пловдив, Болгарія); Сілезьський університет (м. Катовиці, Польща); Університет витончених мистецтв (м. Каліма, Мексика). За матеріалами конференції було опубліковано збірник «Мистецька освіта: історія, сьогодення, перспективи» під редакцією д. пед. наук, професора Н. А. Сегеди.

Проведена конференція імплементує в соціокультурну реальність міста, регіону, держави людино- і культуротворчу функцію мистецької освіти, що підтверджує її актуальність у сучасному українському суспільстві й за його межами та дає підстави для подальшого щорічного її проведення в МДПУ імені Богдана Хмельницького.

Разом із цим, конференція рекомендує актуалізувати на рівні наукової рефлексії та освітньої реальності проблему збереження національної і культурної самоідентифікації людини, яка в галузі педагогіки мистецтва має вирішуватись шляхом наукової рефлексії сутності і змісту форм культурного самовираження засобами мистецтва, що дає людині і народам можливість зберігати і транслювати етнопедагогічні традиції, художні та індивідуально-творчі ідеї та цінності й обмінюватися ними з іншими.

Міжнародний науково-практичний семінар:

Концептуальні проблеми функціонування мови в полікультурному просторі.

Наукові керівники: доценти Хомчак О.Г., Митяй З.О.

Науково-практичний семінар проводився у співпраці з такими установами: Вища лінгвістична школа, (м. Ченстохово, Польща); Шуменський університет імені Єпископа Костянтина Преславського, (м. Шумен, Болгарія); Південно-Казахстанська державна фармацевтична академія (м. Шимкент, Казахстан). За матеріалами семінару було опубліковано збірник «Мова. Свідомість. Концепт» під редакцією канд. філол. наук, доцентів Хомчак О.Г., Митяй З.О.

Проведена конференція репрезентує різні напрями сучасної лінгвістики, пошуки нової лінгвістичної парадигми інтегрального,

синергетичного характеру як в історії мов, так і сучасному етапі їх розвитку та дає підстави для подальшого щорічного її проведення в МДПУ імені Богдана Хмельницького.

Разом із цим, конференція рекомендує актуалізувати аксіологічні орієнтири, смислові домінанти життя, механізми передачі духовної національної спадщини, пропонує нові вирішення назрілих лінгвістичних проблем, які стосуються спадкоємності та системності світорозуміння.

Всеукраїнські науково-практичні конференції:

1. Алексеєвські краєзнавчі читання

Науковий керівник: професор Л.М. Даценко, О.С. Арабаджи.

2. Сучасний урок в школі: теорія та практика

Науковий керівник: професор М.В. Елькін.

3. Інформаційні технології в освіті та науці

Науковий керівник: професор П.В. Бельчев.

4. Роль освіти у формуванні життєвих цінностей молоді

Науковий керівник: професор Р.І. Олексенко.

5. Виїзне засідання Президії Українського географічного товариства.

Науковий керівник: доцент В.П. Воровка.

Багаторічний досвід роботи викладачів МДПУ у роботі Українського географічного товариства було висвітлено у проведенні виїзного засідання Президії Українського географічного товариства (22-23 жовтня 2015 р., м. Мелітополь). На засідання були запрошені академіки НАН України, директор Інституту географії НАН України, д.геогр.н., професор Л.Г. Руденко, Президент Українського географічного товариства, член-кореспондент АПН України, д.екон.н., професор, декан географічного факультету КНУ імені Т.Г. Шевченка Я. Б. Олійник, вчений секретар Українського географічного товариства, д.геогр.н., професор, завідувач кафедри геоморфології та землезнавства географічного факультету КНУ імені Т.Г. Шевченка С. Ю. Бортник та науково-географічна спільнота України. До уваги науковців були представлені проблеми українських

орієнтирів сталого (збалансованого) розвитку, проблеми економічної інтеграції України в європейський простір та перспективи розробки стандартів вищої географічної освіти в Україні.

Завданням завідувачів кафедр є посилення наукового складника підготовки студентів – майбутніх фахівців, активізація залучення студентів до індивідуальної науково-дослідної роботи як безумовного складника підготовки сучасного фахівця і повної реалізації освітніх стандартів.

Захист прав інтелектуальної власності та отримання охоронних документів – напрям роботи, продиктований вимогами сучасного інформаційного суспільства. У 2015 році викладачами університету було отримано 32 авторські свідоцтва.

Авторським колективом кафедри інформатики і кібернетики спільно з Таврійським державним агротехнологічним університетом проведено роботу з патентування технологій. Так, у 2015 році було отримано 4 патенти на корисну модель і подано 3 заявки на отримання патентів:

– «Спосіб визначення однакового рівня концентрації аероіонів від розсіювального джерела аероіонного випромінювання» (А.Я. Чураков, О.В. Строкань, С.М. Прийма (патент на корисну модель № 96289 від 26.01.2015 р.);

– «Спосіб визначення розподілення концентрації аероіонів на горизонтальній площині від джерела спрямованого аероіонного випромінювання» (А.Я. Чураков, О.В. Строкань, С.М. Прийма, С.В. Шаров (патент на корисну модель № 99468 від 10.06.2015 р.);

– «Регульована світлодіодна система освітлення рослин в теплиці» (В.Я. Жарков, В.Т. Діордієв, А.Я. Чураков (патент на корисну модель № 99479 від 10.06.2015 р.);

– «Регульована світлодіодна система опромінення розсади» (В.Я. Жарков, А.Я. Чураков, О.В. Піхтарь (патент на корисну модель № 100210 від 10.07.2015 р.);

– пристрій «Спосіб визначення поверхні аеропонного розподілення від розсіювальних джерел аероіонного випромінювання» (Винахідники: А.Я. Чураков, О.В. Строкань, В.В. Осадчий, К.П. Осадча);

– пристрій «Web портал формування інформаційної бази даних з міграції птахів в Азово-Чорноморському регіоні України» (Винахідники: В.В. Осадчий, В.Д. Сіохін, П.І. Горлов);

– пристрій «Спосіб оцінки впливу вітряних електростанцій на орнітологічний стан території» (Винахідники: О.Б. Анненков, В.Д. Сіохін, П.І. Горлов).

Отже, загальна кількість охоронних документів, отриманих науковцями університету впродовж 2010-2015 рр. – 110, із них: патентів на корисну модель – 10, авторських свідоцтв – 32.

Комерціалізація наукових досліджень, продуктивна робота із замовниками, пошук інвесторів, презентація наукового потенціалу для потенційних партнерів і захист інтелектуальної власності шляхом отримання охоронних документів як для розроблених, так і для впроваджених проектів – завдання на найближчу перспективу. Університет продовжить роботу щодо отримання охоронних документів на розробки, які були впроваджені в роботу підприємств та освітніх установ у 2016 р.

До наукових структур університету належать 9 центрів (науково-навчальний центр «Біорізноманіття», науково-методичний центр освіти дорослих, науково-методичний центр екологізації освіти, науковий центр «Еколайн», центр болгаристики, центр корекційно-розвивальних технологій для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, центр трансферу технологій, навчально-дослідницький центр «Германістика ХХІ століття», 2 Міжвідомчі наукові структури, Міжвідомча Азово-Чорноморська орнітологічна станція Інституту зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України та Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, Міжвідомча лабораторія екосистем Азовського басейну Інституту біології південних морів ім. О.О. Ковалевського НАН України), і

12 наукових лабораторій, зокрема соціологічних досліджень, лабораторія біохімічних досліджень, лабораторія музично-виконавського мистецтва, геотехнічна лабораторія, лабораторія філологічних досліджень, лабораторія альго-екологічних досліджень наземних і водних екосистем, лабораторія екологічного моніторингу та стандартизації кафедри екології та охорони навколишнього середовища.

Робота науково-навчального центру «Біорізноманіття» спрямована на дослідження в рамках наукових проектів з раціонального природокористування. За звітний період:

- розроблено методичний комплекс програмного забезпечення для проведення радарних спостережень;

- систематизовано первинний матеріал на основі мобільних технологій та проведено формування інформаційної бази даних з міграцій птахів в Азово-Чорноморському регіоні України;

- розроблено комп'ютерну програму «WEB портал формування бази даних з міграції птахів в Азово-Чорноморському регіоні України» з отриманням свідоцтва про реєстрацію авторського права № 62480 від 12.11.2015 р. Автори: В.Д. Сіохін, П.І. Горлов, В.В. Осадчий, В.М. Васильєв, П.І. Печерський;

- впроваджені концептуальні та структурні основи комплексного моніторингу з метою оцінки та збереження природних комплексів на етапах проектування, будівництва та експлуатації ВЕС та СЕС;

- підготовлено зміст картографічних матеріалів для площадок ВЕС та СЕС у програмі АВТОКАД, який використовується при проектуванні техногенних споруд.

Міжвідомча лабораторія екосистем Азовського басейну Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького та Інституту біології південних морів ім. О.О. Ковалевського НАН України протягом року проводила наукові заходи:

1. У вересні 2015 року була проведена VIII Міжнародна іхтіологічна науково-практична конференція «Сучасні проблеми теоретичної і практичної іхтіології» за підтримки Науково-дослідного інституту Азовського моря (м. Бердянськ), Одеського філіалу Інституту біології південного морів ім. О.О. Ковалевського НАН України (м. Одеса), Регіональна Південно-Дніпровська філія Державної екологічної академії (м. Херсон).

2. В 2015 році було налагоджене співробітництво в рамках роботи East and South European Network for Invasive Alien Species (ESENIA). Координатор мережі Тоодора Трічкова.

3. Важливим напрямом роботи лабораторії є експедиційні виїзди, під час яких досліджувалися території Дунайського біосферного заповідника та Регіонального ландшафтного парку «Ізмаїльські острови», о. Джарилгач та Джарилгацьку затоку, Молочного та Утлюцького лиманів; проводилися спостереження за рівнем води та солоністю лиманів, досліджувалися структура іхтіологічних уловів у зв'язку з покращенням гідрологічного режиму водойми.

Науково-методичний центр освіти дорослих створений на базі МДПУ імені Богдана Хмельницького наприкінці 2014 р. спільно з Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України. Центр є першим в Україні структурним підрозділом ВНЗ, діяльність якого спрямована на проведення фундаментальних і прикладних досліджень з проблем освіти різних категорій дорослого населення в контексті соціально-економічних процесів, які відбуваються в Україні, а також підвищення ефективності підготовки дорослих і впровадження результатів досліджень у практику. Діяльність центру освіти дорослих була презентована наступними заходами:

1. Інтерактивний семінар «Освіта дорослих – ключ у XXI століття» в форматі «World safe», присвячений обговоренню перспектив розвитку освіти дорослих у регіоні який був представлений академічної спільноти (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, Таврійський державний агротехнологічний університет, Бердянський державний

педагогічний університет; представники державних структур міста, громадські організації, провайдери освітніх послуг для дорослих).

2. У березні 2015 р. для набуття досвіду підготовки андрагогів в межах проекту «Посилення професійних навичок андрагогів України в навчанні дорослих», що здійснювався за фінансової підтримки Міністерства закордонних справ Естонії та Представництва в Україні Інституту міжнародного співробітництва Асоціації народних університетів Німеччини (DVV International), у складі української делегації проректор з наукової роботи, доцент Прийма С.М. відвідав Республіку Естонію.

3. Співробітники Центру також стали учасниками Міжнародної літньої академії для представників країн Східного партнерства – Білорусі, України та Молдови. Метою роботи учасників Літньої академії є обмін досвідом – під наставництвом тренерів та експертів, залучених представництвом DVV International в Україні.

Окремим напрямом діяльності Центру є участь у програмах і проектах міжнародних організацій. Проекти реалізувались спільно з Благодійним об'єднанням «Соціальний фонд» (м. Мелітополь), а фінансове забезпечення здійснив Інститут міжнародного співробітництва Німецької асоціації народних університетів (DVV International). Проект уможливив використання результатів наукових досліджень для організації освіти і навчання різних категорій дорослого населення міста.

Проект «Підвищення рівня громадських компетентностей представників громадських організацій для сприяння діалогу з владою» реалізовувався з лютого по серпень 2015 р. Учасниками стали 40 активістів з 14 громадських організацій міста та представники органів місцевого самоврядування, громадської ради міста, діяльність яких спрямована на вирішення актуальних проблем міста, пов'язаних із розвитком громадянського суспільства, захистом прав людини і свобод, боротьбою з корупцією, реалізацією гендерної політики, розвитком культури та міжнародних відносин.

У межах зазначеного проекту проводилися заходи: соціологічні опитування Центру соціологічних досліджень МДПУ імені Богдана Хмельницького, тренінги від професійних експертів, актуалізація на місцевому телебаченні проблемних питань, видання рекламно-інформаційної і методичної продукції для громадських організацій міста. Найбільш змістовними і корисними ініціативами проекту стали: тренінг з питань залучення коштів та написання грантових проектів «Основи фандрейзингу та написання проектів», тренінг «Система громадських консультацій за методикою «Радар», навчання для жінок з питань фінансової, правової грамотності та особистої ефективності, тренінг комунікативної компетентності, тренінг у формі інтерактивного семінару «Оцінка ефективності і результативності соціальної політики», результатом проведення якого стала розробка 3-х проектних заявок – плідної співпраці громадських організацій, органів місцевого самоврядування та науковців.

Проект «Мелітопольські Голоси за демократію» реалізовувався з вересня по грудень 2015 р., мета якого полягала у підвищенні обізнаності громадськості щодо ініціатив громадянського суспільства шляхом якісної регіональної журналістики у Запорізькій, Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській та Херсонській областях. В Мелітополі учасниками проекту стали представники влади, громадських організацій, мас-медіа, внутрішньо переміщені особи, викладачі та студенти МДПУ, а партнерами – кореспондентами газет «Новый день», «МВ» та телебачення «Студия «Мелитопольский район», «Студенческое телевидение Мелитополя».

Проект сприяв налагодженню активної взаємодії представників НГО та журналістів з перспективою подальшої ефективної співпраці через висвітлення ініціатив НГО у мас-медіа, уможливив вільне спілкування з кандидатами від політичних партій для підвищення прозорості передвиборчих перегонів, згуртованості раніше розрізнених НГО міста для подальшої спільної діяльності, підвищенню обізнаності про інститут виборів

та сформованість позитивного відношення молоді до виборчого процесу, налагодженню гармонійних стосунків та діалогу поколінь у родинах.

У 2015 році згідно з пропозицією Українського центру культурних досліджень при Міністерстві культури України університет виступив базовою організацією у питанні вивчення та популяризації нематеріальної культурної спадщини України, відповідно до Конвенції ЮНЕСКО про охорону нематеріальної культурної спадщини. Доцент О.С. Арабаджи взяла участь у Міжнародній конференції «Практичні питання імплементації Конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини України (серпень 2015 р., Київ), Міжнародному Конгресі Східного партнерства (вересень 2015р., Львів), міжнародному семінарі «Сучасні тенденції культурної політики в Європі» (вересень 2015 р., Київ), Всеукраїнській конференції «Імплементація Конвенції Юнеско: кроки та перспективи» (грудень 2015 р., Київ). Результати наукових досліджень щодо духовно-культурної спадщини поліетнічного Приазов'я включено до Звіту України для ЮНЕСКО за 2015 рік.

Центр корекційно-розвивальних технологій для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку (керівник доц. Л.С. Журавльова) проводить інтегровані заняття з дітьми старшого дошкільного віку. Співробітники центру під час роботи організовували додаткові групи студентів-волонтерів щодо здійснення корекційно-розвивальної діяльності, розробили технологію побудови ефективної взаємодії фахівців у корекційно-розвивальному просторі, корекційно-розвивальну технологію роботи зі старшими дошкільниками з використанням інтеграційних форм навчання; впровадили корекційно-розвивальну технологію роботи з молодшими школярами з використанням інтеграційних форм навчання; було створено модель-зразок інтегрованого заняття з використанням елементів музикотерапії, ігротерапії та казкотерапії, спрямованих на розвиток мовлення дітей-логопатів старшого дошкільного віку.

У травні 2015 р. проведено науково-практичний семінар «Інтегрований підхід у роботі з дітьми дошкільного віку з порушенням мовлення». В роботі семінару взяли активну участь вчителі-логопеди дошкільних навчальних закладів та провідні спеціалісти міста Мелітополя.

У листопаді 2015 р. проведено II науково-практичний семінар «Інклюзивна практика в дошкільній та початковій освіті: реалії та перспективи». В роботі семінару взяли участь спеціалісти Центру реабілітації змішаного типу для інвалідів та дітей-інвалідів, невролог та практичний психолог Мелітопольського педіатричного центру, вчителі-логопеди дошкільних навчальних закладів міста Мелітополя, вчителі шкіл міста та району.

Викладачі університету беруть участь у різноманітних конкурсах всеукраїнського та обласного рівня. Так, у листопаді 2015 року Запорізька обласна державна адміністрація провела підсумковий тур обласного конкурсу обдарованої молоді (віком від 18 до 35 років) з різних галузей наук. У номінації «Краєзнавство» доцент кафедри історії А.М. Крилова стала лауреатом.

В 2015 році професор Н.Г. Сидоряк неодноразово брала участь у Міжнародних конкурсах, зокрема у конкурсі Pedagogy as an art – 05.10.2015 р. в номінації «Pedagogue skills» (Єрусалим, Ізраїль) посіла 2 місце, конкурсі Екологічні проблеми – 07.10.2015 р. (Тбілісі, Грузія) посіла 2 місце.

У 2015 році доцент С.О. Баришевський отримав нагороду від International Academy of Natural History, йому присвоєно науковий ступінь доктора наук International Academy of Natural History (сертифікат № 0724), за наукові досягнення і звершення був нагороджений Академією Природознавства та European Scientific and Industrial Consortium орденом «Александра Великого», за високий професіоналізм, систематичний, інтегрований і організаційний стиль роботи, спрямований на безперервне

покращення якості наукової і освітньої продукції був нагороджений European Scientific and Industrial Consortium золотою медаллю «European Quality».

Невід’ємним складником наукової роботи університету є науково-дослідна робота студентів як показник високого рівня їх фахової підготовки. Вона дає змогу накопичити досвід наукових досліджень, формує стійкий інтерес до наукової творчості, наукової самостійності, підвищує рівень самоорганізації, сприяє поглибленню й закріпленню отриманих у процесі навчання знань.

Результатом плідної роботи студентської молоді у наукових гуртках є підготовка якісних наукових робіт. Так, зокрема, студенти університету беруть активну участь у II турі Всеукраїнської студентської олімпіади та II етапі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт із природничих, технічних і гуманітарних наук. Упродовж 2014-2015 навчального року студенти університету посіли 16 призових місць у II етапі Всеукраїнського конкурсу та 3 призові місця у II турі Всеукраїнської студентської олімпіади (для порівняння: у 2010-2011 н.р. – 9 призових місць у II етапі Всеукраїнського конкурсу та 2 місця у II турі Всеукраїнської студентської олімпіади; у 2011-2012 н.р. – 7 призових місць у II етапі Всеукраїнського конкурсу та 4 місця у II турі Всеукраїнської студентської олімпіади, у 2013-2014 н.р. – 7 призових місць у II етапі Всеукраїнського конкурсу та 7 місць у II турі Всеукраїнської студентської олімпіади). Щороку затверджується резерв студентів для участі у Всеукраїнській студентській олімпіаді та Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт із природничих, технічних і гуманітарних наук.

У березні 2015 року згідно з наказом Міністерства освіти і науки України за № 1193 від 21.10.2014 р. «Про проведення Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук у 2014-2015 навчальному році» на базі Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького відбувся II етап Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт із

природничих, технічних і гуманітарних наук з напрямку «Географічні науки». Відповідальною за організацію та проведення Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт із природничих, технічних і гуманітарних наук була кафедра фізичної географії і геології та кафедра туризму, соціально-економічної географії та краєзнавства.

У квітні 2015 року згідно з наказом Міністерства освіти і науки України за № 1506 від 23.12.2014 р. «Про проведення Всеукраїнської студентської олімпіади у 2014/2015 навчальному році» на базі Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького відбувся II етап Всеукраїнської студентської олімпіади з напрямку «Музичне мистецтво» (дисципліна «Вокал»). Відповідальною за організацію та проведення Всеукраїнської студентської Олімпіади була кафедра теорії і методики музичної освіти та хореографії, очолювана доктором педагогічних наук, професором Н.А. Сегедою.

Біля 30 студентів університету упродовж 2015 року стали переможцями всеукраїнських та міжнародних мистецьких та гуманітарних конкурсів (табл. 12,13,14).

Таблиця 12

Переможці II туру Всеукраїнських студентських олімпіад

№ з/п	Конкурсні предмети	Прізвище, ім'я студента	Призове місце	Науковий керівник
1.	Музичне мистецтво	Лучкіна Олена	I	проф. Сегеда Н.А.
2.	Музичне мистецтво	Бравко Христина	III	ст.викл. Мержева Л.Ф.
3.	Географія	Боговін Ірина	II	доц. Левада О.М.

Таблиця 13

Переможці II етапу Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт із природничих, технічних і гуманітарних наук

№ з/п	Галузь	ПІБ студента	Факультет/інститут	Науковий керівник	Місце
1.	Гуманітарні науки (педагогічні)	Гайкова Олеся Володимирівна	навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та	ст.викл. Власенко Е.А.	I

	науки)		мистецької освіти		
2.	Екологія та екологічна безпека	Кошелева Марія Сергіївна	хіміко-біологічний	доц. Горлов П.І.	II
3.	Екологія та екологічна безпека	Сидоренко Андрій Ігорович	хіміко-біологічний	доц. Горлов П.І.	II
4.	Біологічні науки	Негруля Дмитро Миколайовича	хіміко-біологічний	проф. Мальцева І.А.	II
5	Інформаційні технології	Ткаченко Анастасія Володимирівна	інформатики, математики та економіки	доц. Шаров С.В.	II
6.	Прикладна геометрія, інженерна графіка та ергономіка	Лисенко Ксенія Юріївна	інформатики, математики та економіки	доц. Спирінцев Д.В.	II
7.	Початкова освіта	Папина Карина Петрівна	навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти	доц. Дубяга С.М.	II
8.	Географічні науки	Боговін Ірина Олександрівна	природничо-географічний	доц. Левада О.М.	II
9.	Теорія і методика професійної освіти	Мартинюк Олександр Васильович	інформатики, математики та економіки	проф. Осадчий В.В.	III
10.	Інформаційні технології	Мартинюк Олександр Васильович	інформатики, математики та економіки	проф. Осадчий В.В.	III
11.	Педагогічна та вікова психологія	Дуб Ольга Степанівна	хіміко-біологічний	доц. Фалько Н.М.	III
12.	Соціологічні науки	Тома Валентина Михайлівна	інформатики, математики та економіки	доц. Глинська Л.Ф.	III
13.	Соціологічні науки	Таран Сергій Сергійович	інформатики, математики та економіки	доц. Афанасьєва Л.В.	III
14.	Прикладна геометрія, інженерна графіка та ергономіка	Левада Вікторія Романівна	інформатики, математики та економіки	доц. Кучеренко В.В.	III
15.	Теорія і методика професійної освіти	Стефанюк Антоніна Анатоліївна	навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти	ст.викл. Варіна Г.Б.	III
16.	Романо-германські мови	Сергієнко Ганна Віталіївна	філологічний	доц. Жигоренко І.Ю.	III

Переможці міжнародних і всеукраїнських конкурсів

№ п/п	Назва заходу	ПІБ студента	Факультет/інститут	Науковий керівник	Місце
1.	Обласний тур V Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді ім.Тараса Шевченка	Лінькова Тетяна 4 курс	філологічний	доц. Шарова Т.М.	III
2.	Обласний тур XV Міжнародний конкурс з української мови ім. Петра Яцика	Сластнікова Надія магістрант	філологічний	доц. Юрченко Т.Г.	III
3.	VI Міжнародний фестиваль вокального естрадного мистецтва «Медовий край»	Петрунько Олена 5 курс, Бараненко Олена 5 курс, Бровко Христина 3 курс, Лагута Анастасія 3 курс, Макарова Валерія (заочне навчання), Мощенко Лола 6 курс	ННІ СПМО	доц. Стотика О.В.	Диплом лауреата
4.	Міжнародний фестиваль «Джаз Фест»	Джаз-квартет “Sound-Version”, студенти Рева Аліна 2 курс, Лагута Анастасія 3 курс, Лучкіна Альона 3 курс	ННІ СПМО	доцент Стотика О.В.	I
5.	Міжнародний Конкурс Академічного Мистецтва Юних “VIVAT, MUSICA!”	Суптеля Олена 3 курс	ННІ СПМО	ст. викладач Власенко Е.А.	III
6.	Міжнародний конкурс-фестиваль «Переяславський диво-грай»	Корогод Марина 3 курс	ННІ СПМО	доцент Феруз С.О.	II
7.	Міжнародний конкурс-фестиваль «Переяславський диво-грай»	Мацедонська Марина 5 курс	ННІ СПМО	доцент Черняк Є.Б.	III
8.	II етап Всеукраїнської студентської олімпіади з програмування	Букреєв Дмитро 3 курс Кириченко Дмитро 3 курс Риженко Антон 5 курс	інформатики, математики та економіки	старший викладач Конюхов С.Л.	I

9.	Всеукраїнська студентська олімпіада з інформаційних технологій «IT – Universe»	Коновалов Станіслав Сергійович 3 курс	інформатики, математики та економіки	доцент Прийма С.М.	ІІІ
10.	10-й Міжнародний конкурс молодіжних інновацій і розробок «Новий час»	Риженко Антон 5 курс	інформатики, математики та економіки	професор Єремєєв В.С.	золота медаль

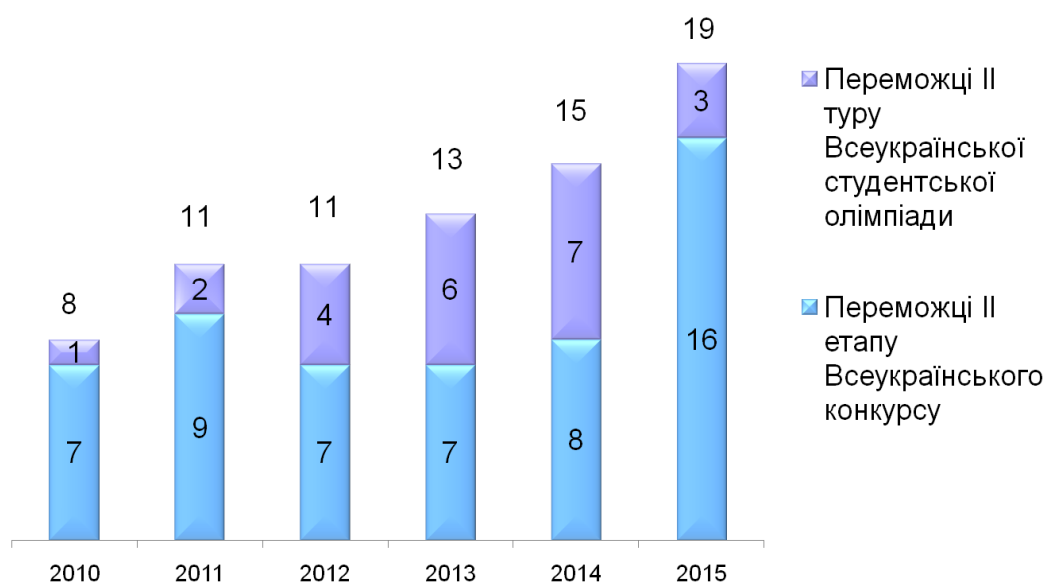

Рис. 6. Динаміка призових місць

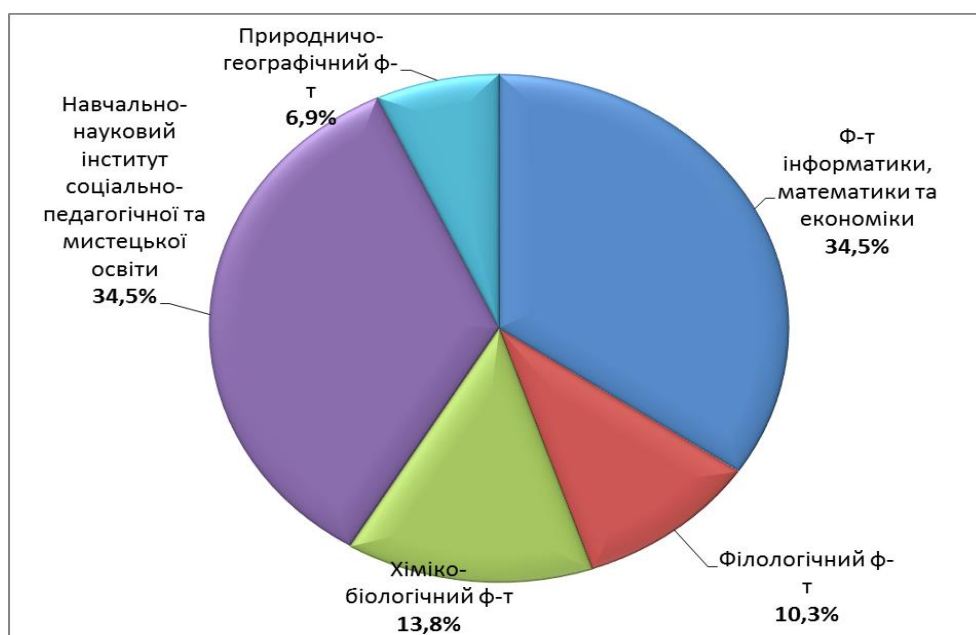

Рис. 7. Структура призових місць студентів у міжнародних конкурсах та олімпіадах у 2015 році

Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених (НТСіМВ) МДПУ імені Богдана Хмельницького розпочало свою роботу 12.12.2014 року.

На початку 2015 року було проведено організаційну роботу, результатом якої стало: розробка Положення про НТСіМВ, яке регламентує роботу Товариства.

Крім цього, діяльність Наукового товариства різною мірою регламентується нормами законів України «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про науково-технічну інформацію», «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про наукові парки», «Про інноваційну діяльність», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності».

Результатом роботи стало: 1) обрання управлінського апарату факультетів – голови підрозділу, його заступників та секретарів; 2) виявлення основних проблем та запитів наукової молоді (шляхом анкетування); 3) складання плану роботи НТСіМВ на поточний рік; 4) організація регулярних засідань членів товариства на факультетах.

Упродовж 2015 року проведено низку загальноуніверситетських заходів, зокрема:

1) інтелектуальне шоу брейн-ринг «Студент – Магістрант – Молодий вчений» (19 травня 2015 р.);

2) «Літня школа молодого науковця» (29 травня – 1 червень 2015 р., що проводився на базі навчально-польового комплексу «Ромашка» с. Богатир);

3) інтерактивний семінар «Становище людини у світі: виклики і відповіді» (12 червня 2015 р., що проводився у рамках Міжнародної науково-практичної конференції «Людиновимирність гармонізації культурно-освітнього простору майбутніх педагогів: наукові досягнення і перспективи»);

4) Всеукраїнська науково-практична конференція студентів і молодих учених «Роль освіти у формуванні життєвих цінностей молоді»,

організована кафедрою філософії та Науковим товариством студентів і молодих учених (30 жовтня 2015 р.).

Крім того, проводилась активна робота членів НТСіМВ щодо організації та публікації науково-практичного журналу для школярів та студентів «Еврика»: перший випуск було опубліковано у червні 2015 р., другий планується видати у грудні 2015 р.

Крім загальноуніверситетських наукових заходів, на всіх факультетах з метою популяризації наукової діяльності були апробовані альтернативні організаційні форми взаємодії зі студентською та науковою молоддю, зокрема: наукові презентації, презентація навчально-відновлювального стенду-тренажеру, аспірантські читання, он-лайн міст, екскурсії для школярів музеями університету, інтелектуальний турнір, психологічний квест-бой, speaking-практикум, форум, участь у ТВ програмі, наукові пікніки на агробіологічному комплексі університету та ін.

Членами НТСіМВ визначено *перспективні напрямки подальшої роботи:*

1. *Надання допомоги у впровадженні в практику та опублікуванні результатів студентських наукових досліджень, сприяння підвищенню якості наукових досліджень в університеті.*

2. *Розвиток наукових зв'язків з іншими науковими товариствами в межах України близького та дальнього зарубіжжя.*

3. *Здійснення зв'язків з НАН України та національним галузевими академіями наук, науковими та науково-дослідними установами.*

4. *Сприяння забезпеченню високого рівня інформаційної відкритості та інтеграції до світової системи освіти і науки, здатності до сприйняття світового досвіду та гнучкості стосовно нових напрямів наукових досліджень та методології навчання за допомогою підтримки веб-сторінки НТСіМВ університету.*

5. *Організація та проведення педагогічних онлайн-мостів, вебінарів з іншими науковими товариствами ВНЗ України з метою виховання*

патріотичного ставлення молоді до досягнень вітчизняних наукових шкіл на основі спадкоємності між поколіннями, формування високих морально-етичних та професійно-моральних якостей майбутнього вченого, фахівця.

6. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

З прийняттям нового Закону України «Про вищу освіту» вітчизняні ВНЗ отримали багато можливостей щодо підвищення власної активності та співпраці з закордонними університетами.

На рівні університету інтернаціоналізація передбачає складну внутрішню трансформацію, яка охоплює всі види діяльності у вищій й спрямовує їх в бік міжнародної взаємодії.

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького упродовж останніх років розглядає міжнародну діяльність як один із ключових напрямів своєї роботи і реалізує її за такими головними напрямками:

- співпраця із закордонними ВНЗ та установами в галузі науково-дослідної роботи;
- розвиток міжнародної студентської мобільності та активізація студентських міжнародних обмінів;
- поглиблення співробітництва з іноземними навчальними установами, з якими раніше були укладені договори про співпрацю;
- участь у міжнародних науково-дослідних, освітніх та культурних програмах, конкурсах, грантах;
- організація та проведення на базі МДПУ міжнародних наукових та науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів;
- участь викладачів університету в міжнародних наукових та науково-практичних конференціях, семінарах в інших вищих навчальних закладах, у тому числі й за кордоном;
- публікація наукових праць викладачів і студентів університету в закордонних виданнях;

- викладання у МДПУ іноземних фахівців та відрядження викладачів МДПУ на стажування за кордон.

Можливості університету в частині інтернаціоналізації вищої освіти на сьогодні окреслені:

- рівнем володіння іноземною мовою;
- наявністю якісних профільних програм, які дозволяють університету мати свою сферу застосування й запропонувати у ній освітні послуги;
- умовами співпраці з закордонними ВНЗ;
- наявністю досвіду міжнародної діяльності.

На сьогодні навчальний заклад співпрацює з 67 закордонними науковими та освітніми установами 19 країн світу (Німеччини, Швеції, Швейцарії, Нідерландів, Італії, Росії, Білорусі, Великій Британії, Австрії, Литви, Латвії, Польщі, Іспанії, Болгарії, Казахстану, Туреччини, Молдови, Македонії та США). Лише за останні 3 роки університет підписав 17 нових угод із закордонними ВНЗ-партнерами:

Національною академією освіти ім. Алтинсаріна (Казахстан);

Державним університетом ім. І. Крянге (Молдова);

Міжнародним слов'янським університетом Г.Р. Державіна (Македонія);

Лодзинським університетом (Польща);

Вищою лінгвістичною школою у Ченстохові (Польща);

Північно-Кавказькою філією Федеральної державної бюджетної освітньої установи вищої професійної освіти «Белгородський державний технологічний університет ім. В.Г. Шухова» (Росія);

Чуваським державним педагогічним університетом ім. І.Я. Яковлєва (Росія);

Ардаханським державним університетом (Туреччина);

Ширнакським державним університетом (Туреччина);

Компанією «Анталія Депар Тур» (Туреччина);

Інститутом біології внутрішніх вод ім. І.Д. Папаніна РАН (Росія);

Німецькою фірмою «МітОст» м.Франкфурт на Одері (Німеччина);
Могильовським державним університетом ім. А.А. Кулешова (Білорусь);
Академією туризму в Анталії (Туреччина);
Медичним університетом у м. Грац (Австрія);
Великотирновським університетом ім. Святих Кирила і Мефодія
(Болгарія);

Інститутом культурної спадщини Академії наук Молдови (Молдова).

Угоди з іноземними ВНЗ містять домовленості про обмін освітніми програмами, стажування молодих викладачів і учених, проведення спільних наукових досліджень, обмін делегаціями, запрошення фахівців і провідних учених до участі в освітньому процесі, обмін студентами тощо.

У 2015 році наш університет був залучений до Міжнародного Консорціуму ВНЗ, який наразі розробляє та готує реалізацію проекту «Створення офісів академічної мобільності у ВНЗ країн Східного Партнерства та Центральної Азії». Реалізація проекту розрахована на кілька років. В цьому Консорціумі беруть участь ВНЗ 16 країн світу. Від України включені всього 2 заклади: Київський політехнічний інститут і МДПУ імені Богдана Хмельницького.

У 2015 році на виконання програми міжнародного співробітництва 39 викладачів університету побували за кордоном: у Австрії, Швеції, Польщі, Естонії, Білорусі, Росії, Болгарії та Туреччині.

Так, зокрема співробітники Центру болгаристики впродовж 8-ми років співпрацюють із 8 вищими навчальними закладами та науковими установами республіки Болгарія згідно з двосторонніми угодами, які передбачають обмін викладачами та студентами. Так, в центрі болгаристики працює лектор із болгарської мови Джельова Антоанета, яка викладає болгарську мову для студентів і викладачів на факультативних мовних курсах згідно з угодою між МДПУ і Пловдивським університетом імені Паїсія Хилендарського, а асистент кафедри історії Н.С. Красько щорічно виїжджає до Болгарії з

групами студентів на Міжнародний філологічний форум студентів та на практику і етнографічну експедицію по Слівенському краю у Болгарії.

Згідно двосторонніх угод з ВНЗ Польщі (Лодзинським університетом та Вищою лінгвістичною школою у м. Ченстохово) група студентів (22 особи) та викладачів (4 особи) нашого університету у 2015 року пройшли навчання та стажування у означених університетах.

У лютому – березні 2015 року група студентів – волонтерів (6 осіб) Навчально-наукового інституту соціально-педагогічної та мистецької освіти під керівництвом старшого викладача І.Г. Денисова взяла участь у стажуванні у Природничо-гуманітарному університеті (м. Седльце, Польща) за програмою стажерів-волонтерів з інклюзії. Згідно з програмою стажування студентам-волонтерам була надана можливість ознайомитися з навчально-матеріальною базою та діяльністю Центру навчання і реабілітації осіб з обмеженими можливостями Природничо-гуманітарного університету (м. Седльце, Польща).

Багато викладачів університету у 2015 році брали участь у міжнародних освітньо-наукових семінарах, конференціях та інших заходах за кордоном.

Так, професор Л.Ю. Москальова у березні 2015 року взяла участь у науково-практичних семінарах Вищої лінгвістичної школи (м. Ченстохово, Польща). В рамках цієї програми проведено відкрите заняття для студентів факультету Педагогіки (спеціалізація «Соціальна робота») на тему «Ресоціалізація підлітків – порушників права в Україні: проблеми, перспективи».

Професор В.В. Осадчий двічі за рік відвідав з науково-освітньою програмою Слівенський філіал Технічного університету Софії, з яким був підписаний грант щодо співробітництва на 2015-2020 роки за програмою «Еразмус+». Проект спрямований на освіту студентів та мобільність персоналу.

Ще одним новим вектором в міжнародній співпраці стала участь дев'яти студентів університету зі спеціальностей: соціологія, історія, біологія,

філологія під керівництвом доцента кафедри соціології Л. Афанасьєвої в «Зальцбурзьких тижнях науки 2015», які були організовані теологічним факультетом Зальцбурзького університету (Австрія).

Науково-педагогічні працівники університету в 2015 році також активно брали участь в міжнародних науково-освітніх конференціях, семінарах та культурних програмах за кордоном. А саме:

- проректор з наукової роботи, доцент С.М. Прийма взяв участь у міжнародній конференції у м. Таллінн (Естонія);
- доцент А.М. Крилова взяла участь у міжнародних конференціях з історичної географії у Стокгольмі (Швеція) та у Санкт-Петербурзі (Росія);
- професор Л.Ю. Москальова виїжджала у м. Краків до Інституту спеціальних потреб освіти (Польща) для з'ясування питань співробітництва;
- доцент С.І. Пачев взяв участь із доповіддю у IV міжнародній конференції «Географічна наука та освіта» (Шуменський університет імені Костянтина Преславського) в Болгарії;
- к.і.н., асистент Н.С. Красько виїжджала до Республіки Болгарія для участі у міжнародних конференціях у м. Слівен та м. Шумен;
- доцент Л.В. Афанасьєва – взяла участь у міжнародному Конгресі ініціатив Східної Європи у м. Люблін (Польща);
- професор І.А. Мальцева – взяла участь у міжнародній конференції м. Москва (Росія);
- доцент Т.М. Шарова – виїжджала до університету м. Гомель (Білорусь);
- доцент В.А. Баришевський – взяв участь у програмах конференцій у м. Москва та м. Сочі (Росія);
- асистент О.Є. Нікітін – взяв участь у програмі щодо реабілітації громадян у м. Брок (Польща).

В межах реалізації цієї місії МДПУ розширив формат міжнародної співпраці як з університетськими, так й з муніципальними та громадськими

європейськими партнерами. Втіленням цього стали фактичні приклади – результати:

два роки поспіль (2014-2015 роки) у місті Люблін (Республіка Польща) відбувався Конгрес ініціатив Східної Європи. Мета Конгресу: спонукання до ефективного тривалого транснаціонального співробітництва, зміцнення співпраці з метою розвитку, інтеграція спільнот, активізація діалогу між органами місцевої та регіональної влади, розвитку місцевого громадянського суспільства і процесів демократизації в Україні. Учасниками цих заходів стали доценти кафедри соціології Л.В. Афанасьєва та А.В. Орлов. Трансфером люблінського досвіду громадської участі стало проведення серії тренінгів на рівні нашого міста та регіону, на яких було розглянуто модулі «Самоврядування», «Співпраця між державними й самоврядувальними установами та НУО», «П'ята влада – громадяни».

Ректорат систематично планує та проводить заходи, спрямовані на активізацію мобільності студентів університету. Так, останні роки, згідно з двосторонніми угодами із закордонними ВНЗ та установами в частині реалізації договорів про міжнародне співробітництво у 2015 році студенти взяли участь у закордонних стажуваннях і практиках, зокрема:

- навчання за програмою подвійного диплому «Mobility Direct» за філологічним напрямом (англійська мова) у Лодзинському університеті (м. Лодзь, Польща) у період з 16.02.2015 р. по 25.06.2015 р., з 26.09.2015 р. по 15.02.2016 р (студенти філологічного факультету);

- навчання за програмою подвійного диплому у Вищій лінгвістичній школі у м. Ченстохові (Польща) у період з 10.05.2015 р. по 10.08.2015 р. (студенти філологічного факультету);

- стажування студентів-волонтерів у Центрі навчання і реабілітації осіб з інвалідністю у Природничо-гуманітарному університеті в місті Седльце (Польща) у період з 22.02.2015 р. по 08.03.2015 р. (студенти Навчально-наукового інституту соціально-педагогічної та мистецької освіти);

– літнє стажування у Туреччині за програмою педагогів-аніматорів Компанії «Анталія Депар» тривало з 16.04.2015 р. по 15.09.2015 р. (студенти Навчально-наукового інституту соціально-педагогічної та мистецької освіти, філологічного, природничо-географічного факультету та факультету інформатики, математики та економіки);

– літнє стажування у Швеції за програмою Hospitality» тривало з 25.04.2015 р. по 30.08.2015 р. (студенти Навчально-наукового інституту соціально-педагогічної та мистецької освіти);

– літнє стажування у США за програмою «Work&Travel» в період з 02.06.2015 р. по 04.09.2015 р. (студенти філологічного факультету);

– літнє стажування у Німеччині за програмою «Obstau-2015» та «Hospitality» в період з 02.06.2015 р. по 30.08.2015 р. (студенти Навчально-наукового інституту соціально-педагогічної та мистецької освіти, філологічного факультету, природничо-географічного факультету, хіміко-біологічного факультету та факультету інформатики, математики та економіки);

– літня практика у Китайській народній республіці за волонтерською програмою викладання англійської мови з сертифікатом «TESOL» тривала з 20.06.2015 р. по 15.01.2016 р. (студенти природничо-географічного факультету та факультету інформатики, математики та економіки);

– участь у міжнародному гуманітарному навчально-практичному семінарі Університету Зальцбурга та у фестивалі міста Зальцбург (Австрія) в період з 24.07.2015 р. по 04.08.2015 р. (студенти філологічного факультету, природничо-географічного факультету, хіміко-біологічного факультету та факультету інформатики, математики та економіки).

– студенти всіх факультетів беруть участь у закордонних літніх ознайомчих практиках (стажуваннях) у країнах Азії, Америки та Африки.

Студенти філологічного факультету беруть участь у мовних практиках за кордоном (США, Німеччина, Туреччина, Єгипет, Болгарія);

– студенти, аспіранти та викладачі беруть участь у міжнародних освітньо-наукових грантах, конкурсах, програмах: магістрант спеціальності «Інформатика» Бурдей Віктор виграв конкурс та виїхав до м. Сан Бруно (США) до «Компанії Eat24.com» для проходження стажування на посаді керівника офісу розробки програмного забезпечення терміном на 7 місяців;

– студенти природничо-географічного факультету взяли участь у Міжнародному форумі студентів та молодих учених у Софійському університеті «Св. Климента Охридски» (Болгарія).

Для забезпечення відповідного рівня мовної підготовки кандидатів до програм академічної мобільності ректорат щорічно організує проведення факультативних та госпрозрахункових мовних курсів (англійської, німецької, болгарської та польської) для студентів усіх факультетів та інституту.

Так, у 2015 році майже 200 студентів усіх факультетів навчалися на факультативних та госпрозрахункових мовних курсах (англійської, німецької, болгарської та польської), а 107 взяли участь у закордонних академічних навчальних програмах та літніх ознайомчих стажуваннях (практиках) у країнах Європи, Азії, Америки та Африки (Німеччина, Польща, Фінляндія, Росія, Болгарія, Туреччина, Єгипет, Чехія, Швеція, Таїланд та США). Показники міжнародної академічної мобільності студентів та викладачів університету по роках наведені у таблиці 15 та на діаграмі (рис. 8)

Таблиця 15

**Показники міжнародної академічної мобільності
студентів та викладачів університету у 2011 – 2015 рр.**

Рік	Число міжнар. угод	Викладачі (виїзди за кордон)	Студенти (виїзди за кордон)
2011	42	16 (Німеччина, Польща, Росія, Болгарія, Туреччина)	11 (США, Росія)
2012	46	19 (Німеччина, Польща, Росія, Болгарія)	14 (США, Росія)
2013	58	32 (США, Німеччина, Угорщина, Польща, Словачія, Росія, Болгарія, Туреччина)	46 (США, Німеччина, Росія, Болгарія)
2014	64	38 (Велика Британія, Німеччина, Австрія, Литва,	98 (США, Німеччина,

		Польща, США, Іспанія, Білорусь, Росія, Болгарія, Туреччина)	Польща, Латвія, Туреччина, Росія, Болгарія, Фінляндія, Чехія, Казахстан)
2015	67	39 (Німеччина, Австрія, Швеція, Польща, США, Естонія, Білорусь, Росія, Туреччина, Болгарія)	107 (США, Німеччина, Польща, Туреччина, Болгарія, Фінляндія, Швеція, Єгипет, Чехія, Таїланд)

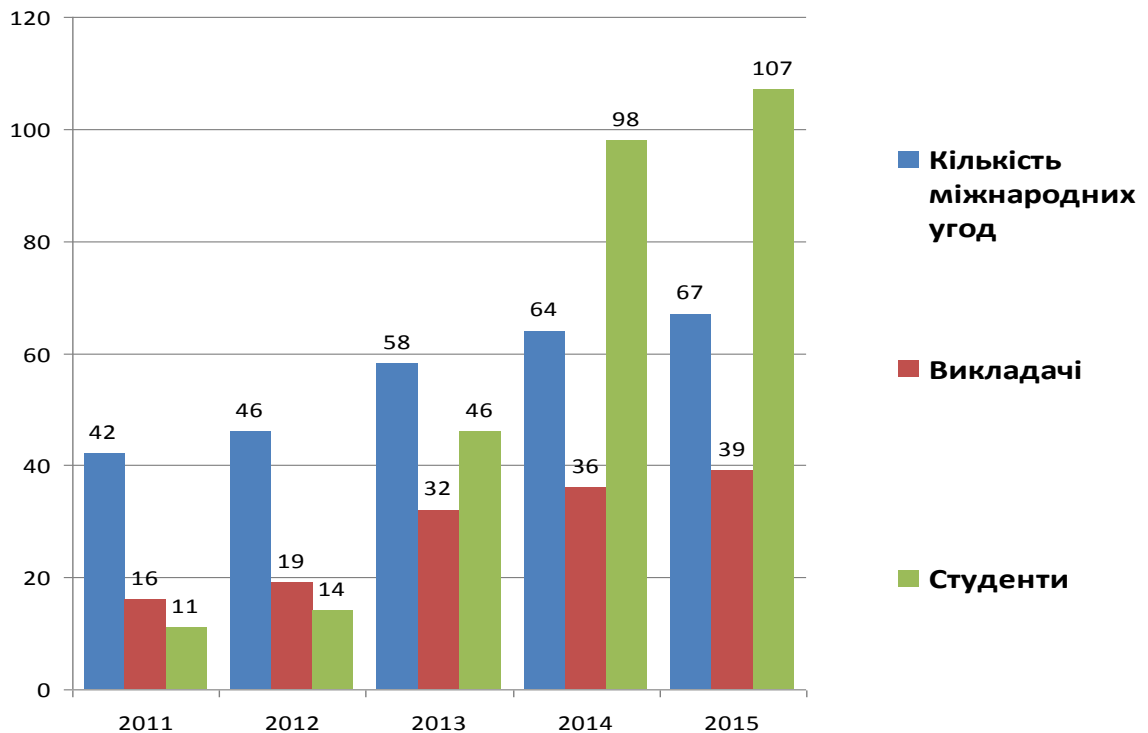

Рис. 8. Показники міжнародної академічної мобільності (виїзди за кордон) студентів та викладачів МДПУ у 2011-2015 р. р.

Серед перспективних напрямів роботи на 2016 рік – розроблення стратегічного плану університету про міжнародну співпрацю, який передбачає:

- *розширення географії партнерів університету;*
- *розроблення й проведення заходів університету в умовах інтернаціоналізації, які окреслюють лідерство університету в культурному середовищі регіону.*

Впровадження саме такої стратегії дозволить виявити потенціал розвитку університету на європейському, галузевому або тільки регіональному рівні.

7. БІБЛІОТЕКА УНІВЕРСИТЕТУ

Робота бібліотеки Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького в 2015 році була спрямована на максимальне та оперативне задоволення інформаційно-бібліотечних потреб користувачів, інформатизацію бібліотечних процесів, видачу літератури, комплектування та збереження бібліотечних фондів, проведення тематичних виставок, проведення масових заходів, Днів інформації, Днів кафедр, проведення уроків з інформаційної культури, висвітлення діяльності бібліотеки на сайті бібліотеки.

За єдиним обліком на сьогодні нараховується 4310 користувачів. Кількість відвідувань за звітний період – 111 695. У 2015 році кількість виданої літератури склала 104 823 примірника.

Однією з основних функцій бібліотеки є забезпечення доступності документів, інформації, знань для ефективного розвитку освітньої та наукової діяльності університету на основі максимально повного задоволення інформаційних потреб науково-педагогічних працівників і студентів.

Поточне комплектування відбувалося згідно з письмовими замовленнями кафедр університету. Значна увага у звітному році приділялась аналізу книгозабезпеченості навчальних дисциплін. У вирішенні цих питань значно зросла актуальність ведення БД «Книгозабезпеченість», яка орієнтована на отримання об'єктивної та повної інформації про забезпеченість дисциплін в автоматизованому режимі.

Традиційно фонд бібліотеки комплектується авторефератами та дисертаціями, які захищалися в університеті. За 2015 рік до бібліотеки надійшло 10 примірників дисертацій і 191 примірник авторефератів дисертацій.

У 2015 році бібліотека отримала 2605 примірників видань (1213 назв) на загальну суму 44 946 грн., з них навчальної літератури – 1325 прим.

На передплату періодичних видань було витрачено університетом 13 175 грн. 87 коп.

На 01.01.2016 року фонд бібліотеки налічує 408 295 примірників (в т. ч. навчальної літератури – 153 938 примірників, наукової літератури – 100141 примірник).

Джерелом безкоштовного надходження були книги, передані в дарунок від кафедр. Завдяки проведеній акції «Подаруй книгу бібліотеці», до фонду бібліотеки надійшло 1 097 примірників, в т.ч. навчальної літератури – 268 прим.

Крім навчальної та наукової інформації, соціокультурний аспект діяльності бібліотеки передбачає спрямованість на створення духовних цінностей, їх відтворення та збереження.

У 2015 році працівники бібліотеки провели низку тематичних книжково-журнальних виставок, переглядів літератури, масових заходів, спрямованих на розширення світогляду студентів. Упродовж календарного року були організовані 114 книжкових виставки, в т.ч. нових надходжень – 2.

У зв'язку з 231-річницею заснування м. Мелітополя та 15-річчям від створення національно-культурних товариств була організована соціальна акція «Мелітополь в етнокольорах».

Використовувалися різні форми й методи інформаційно-бібліографічної діяльності: постійно виконувалися усні та письмові бібліографічні довідки; проводилися консультації біля каталогів; укладалися науково-допоміжні бібліографічні покажчики, інформаційні списки літератури, які виставлялися на сайт бібліотеки; постійно поповнювався записами електронний каталог (Всього записів 29 247, за 2015 рік – 11 617). Кількість відвідувань веб-сайту бібліотеки за звітний період становила 37 602 запитів.

Упродовж року значна увага приділялася наповненню електронної бібліотеки університету, яка охоплює понад 20 тисяч електронних підручників та електронних версій навчально-методичних видань,

навчальних посібників та іншої літератури. В 2015 році створені 2 повнотекстові БД «Праці викладачів МДПУ» (492 записів), «Автореферати та дисертації» (155 записів).

З метою якісної організації освітнього процесу підготовлені (в друкованому та електронному варіантах):

- Науково-допоміжний бібліографічний показник «Інновації в освіті»;
- Рекомендаційний бібліографічний показник «Душа тисячоліть шукає себе в слові» (історія в художній літературі): «Фольклор та давня українська література (IX-XVIII ст.)». Вип.2. Ч.1: «Фольклор».
- Бібліографічний показник «На перехресному вогнищі вітрів історії» (до 420-річчя від дня народження Богдана Хмельницького);
- Біобібліографічний показник «Валентин Вікторович Молодиченко»;
- Бібліографічний список літератури «Моделі університетської освіти світу»;
- Бібліографічний список літератури «Філософія освіти»;
- Бібліографічний список літератури «Педагогічна практика – перші кроки до професії»;
- Бібліографічний список літератури «Сучасні психолого-педагогічні підходи до проблеми розвитку обдарованості особистості»;
- Бібліографічний список «Новинки літератури».

В 2015 році було продовжено наповнення «Бібліографічного показника наукових праць науково-педагогічного складу МДПУ ім. Б. Хмельницького. 2013-2017 рр.».

За 2015 рік було здійснено індексування публікацій (УДК/ББК) – 835/73.

За звітний період було продовжено інформаційне обслуговування в режимі диференційного обслуговування керівництва (ДОК). Обслуговування здійснювалося на основі систематичного пошуку інформації у вхідному потоці первинних і вторинних документів.

Новітні тенденції спонукають бібліотеку шукати інноваційні шляхи розвитку, враховуючи готовність бібліотечних працівників до радикальних перетворень професійного середовища і підвищення професійної компетентності. Беручи до уваги ці тенденції, бібліотека постійно розвивається, вдосконалює внутрішні бібліотечні технології, впроваджує нові форми і методи обслуговування.

Для забезпечення навчально-виховного та дослідницького процесу в університеті активізується діяльність з формування електронної бібліотеки.

Наразі створено електронну бібліотеку, компонентами якої є повнотекстова база даних «Електронні ресурси» (понад 15 тис. записів), «Фахові видання з педагогіки», «Видання з екології», «Бранта: збірник наукових трудов» тощо.

Основою електронної бібліотеки стало ліцензійне програмне забезпечення АІБС «ІРБІС», що використовується у локальній мережі бібліотеки.

Для подальшого формування електронної бібліотеки університету розпочинається робота по її наповненню на основі технологічної системи EPrints.

В стратегічних планах бібліотеки МДПУ – створення потужної електронної бібліотеки з вільним доступом до електронних ресурсів, що сприятиме розвитку бібліотеки як ресурсного науково-інформаційного центру.

8. ІНФОРМАЦІЙНО-ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

Видання періодичних фахових часописів як активна форма існування в інформаційному суспільстві та найбільш ефективно ознайомлення широкого загалу з останніми результатами наукових досліджень вчених у тій чи іншій галузі науки знайшло своє втілення у видавничій діяльності університету. Науковці та викладачі університету мають змогу спілкуватися на сторінках низки наукових видань, а саме: «Науковий вісник

Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького: серія Педагогіка (фахове видання)), «Версус», «Сучасні проблеми моделювання», «Збірник праць Азово-Чорноморської орнітологічної станції «Бранта», «Біологічний вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького», «Мова. Свідомість. Концепт», «Нові виміри сучасного світу», «Магістерські читання» та «Студентський меридіан».

У 2015 році започатковано видання науково-практичного журналу «Еврика» для студентів та учнівської молоді.

Продовжено випуск наукових праць «Сучасні проблеми моделювання» та підготовлено пакет документів для порушення клопотання щодо визнання його фаховим.

Науково-педагогічними і науковими співробітниками університету у 2015 році опубліковано понад 1100 публікацій наукового та навчально-методичного характеру, з них: 4 підручники, 1 з яких отримав гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України», 5 монографій і 45 навчальних посібників, 8 публікацій у виданнях, що індексуються світовими наукометричними базами Scopus видавництва Elsevier та WebOfScience видавництва Thomson Reuters, 636 наукових статей у провідних фахових журналах, 164 – у міжнародних виданнях.

Підручники:

1. Практикум із групової психокорекції: підручник / С.Д. Максименко, О.О. Прокоф'єва, О.В. Царькова, О.В. Кочкурова. – Мелітополь: Видавництво Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, 2015. – 412 с. (Гриф МОН (лист № 1/11-1703 від 10.02.2015 р.).

2. English for Upper Graduates: підручник з англійської мови / Г.В. Матюха, Т.В. Харченко, Т.В. Коноваленко, Т.В. Тарасенко, Н.Ю. Байтерякова, Т.В. Насалевич, Н.В. Денисенко, І.О. Баранцова. –

Мелітополь: Видавництво МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2015. – 331 с.

3. Гапотій В.Д., Мінкова О.Г., Печерський О.В. Правознавство: підручник / Гапотій В.Д., Мінкова О.Г., Печерський О.В. – Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – 884 с.

4. Історія держави і права зарубіжних країн (Стародавній світ та доба Середньовіччя): підручник / Я.В. Попенко, В.Д. Гапотій, Є.О. Куйбіда. – Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – 603 с.

Монографії:

1. Духовний світ особистості майбутнього педагога в умовах екологізації культурно-освітнього простору: Монографія / [Добровольська Л.П., Третякова І.С., Федорова О.В. та ін. за заг. ред. Зарицької В.В.] – Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького. – 188 с.

2. Актуальні проблеми історії України нової і новітньої доби: монографія / Редагування та передмова Віктор Гудзь, Сергій Пачев, Яна Таравська. – Мелітополь, Вид-во МДПУ ім. Б.Хмельницького, 2015. – 338 с.

3. Прийма С. М. Системи відкритої освіти дорослих: теоретико-методологічні засади проектування і функціонування: монографія / С. М. Прийма. – Мелітополь : Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – 324 с.

4. Західноєвропейська філософська антропологія: категоріальний аспект: Монографія / Окса М.М. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2015. – 115 с.

Навчальні посібники:

1. Афанасьєва Л.В., Букрєєва І.І., Глинська Л.Ф., Глебова Н.І., Катаєв С.Л., Орлов А.В., Позднякова-Кирбя'тева Е.Г. Методи збору, аналізу та комп'ютерної обробки соціологічної інформації. Навчально-методичний посібник. Видання третє, перероблене і доповнене. – Запоріжжя: Вид-во комунального закладу «Хортицький національний навчально-реабілітаційний багатoproфільний центр» Запорізької обласної ради, 2015. – 416с.

2. Пізнавальні технології в соціології. Навч.-метод. посіб. / Афанасьєва Л.В., Букрєєва І.І., Глинська Л.Ф., Глебова Н.І., Катаєв С.Л., Орлов А.В., Позднякова-Кирбя'тєва Е.Г. та ін. – Запоріжжя: Видавництво комунального закладу «Хортицький національний навчально-реабілітаційний багатопрофільний центр» Запорізької обласної ради, 2015. – 220с.
3. Соціологія міста і села. Навчально-методичний посібник / Афанасьєва Л.В., Ідрісов Б. – Мелітополь. Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2015. – 86 с.
4. Бази даних та інформаційні системи. Навчальний посібник / В.В. Осадчий, С.В. Шаров. – {2-е вид. , доп. перероб.}. – Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – 352 с.
5. Балута В.С., Осадчий В.В., Шаров С.В., Чураков А.Я. Навчальний посібник: Онтолого-керована модель представлення знань. Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького , 2015. – 116 с.
6. Балюба И.Г. Точечное исчисление. / И.Г. Балюба, В.М. Найдыш: Учебное пособие. – Мелітополь: Издательство МГПУ им. Б. Хмельницького, 2015. – 234 с.: ил. – Библиогр. 14 наим.
7. Варіна Г.Б., Каткова Т.А., Фалько Н.М. Навчально-методичний посібник з підготовки та проведення олімпіади за фахом «Практична психологія». Мелітополь: Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, 2015. – 53 с.
8. Варіна Г.Б., Фалько Н.М., Кобильнік Л.М. Основи психогігієни. Навчально-методичний посібник. Мелітополь: Видавництво Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, 2015. – 270 с.
9. Варіна Г.Б., Фалько Н.М., Кобильнік Л.М., Каткова Т.А. Вступ до спеціальності (психологія): Практикум». Навчально-методичний посібник. Мелітополь: Видавництво Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, 2015. – 360 с.

10. Волкова І.В. Мовленнєва компетенція учнівської молоді: навч. посібник для студентів ВНЗ. – Мелітополь, 2015. – 44 с.
11. Горлов П.І. Джерела екологічної інформації та екологічна журналістика. Навчальний посібник. Мелітополь, 2015. – 217 с.
12. Енергетичне право: європейський досвід та українські практики. Навчально-методичний посібник / Молодиченко В.В., Аносов І.П., Афанасьєва Л.В., Гапотій В.Д., Олексенко Р.І., Орлов А.В., Ятченко А.Д., за заг. ред. проф. Молодиченко В.В. – Київ, 2015. – 208 с.
13. Єпіфанцева Л.А. Практикум з теоретичного курсу основної іноземної мови («Теоретична фонетика німецької мови») для студентів II курсу, напрям підготовки 6.020303 Філологія. Мова і література (німецька)*. Мелітополь: Видавництво Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. – 2015. – 68 с.
14. Жигоренко І.Ю. Interkulturelle Kommunikation. Übungsbuch. Навчальний посібник. Мелітополь: Видавництво Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. – 2015. – 120 с.
15. Жигоренко І.Ю. Stilistik der deutschen Gegenwartssprache. Übungsbuch // Навчальний посібник. Мелітополь: Видавництво Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. – 2015. – 80 с.
16. Жила Н.В. Література Німеччини: навчальний посібник / Н.В. Жила. – Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – 86 с.
17. Землянська А.В. Історія зарубіжної літератури II половини XX – початку XXI ст.: навчальний посібник / А.В. Землянська, О.А. Огульчанська. – Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – 160 с.
18. Каткова Т.А., Варіна Г.Б., Кобильнік Л.М. Вступ до спеціальності (психологія): Практикум. Навчально-методичний посібник. Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2015. – 233 с.

19. Каткова Т.А., Варіна Г.Б., Семікін М.О. Методичні рекомендації по курсу «Психологія розвитку». Навчальний посібник. Мелітополь, ТОВ «Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні», 2015. – 109 с.
20. Коробченко А.А. Шкільна природнича освіта в Україні: історія та сучасність. Навчальний посібник. Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2015. – 308 с.
21. Кошелев А.И. Управление национальными природными парками (навчальний посібник). Мелітополь: Люкс, 2015. – 248 с.
22. Логіко-політичні студії: навчальний посібник / Александров Д.В., Олексенко Р.І., Тараненко Г.Г. – Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – 229 с.
23. Математика: навч. посіб. / уклад. А.І. Вагіс – Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – 207 с.
24. Методика викладання історії в школі. Навчальний посібник / Уклад. Г.І. Александрова, Д.В. Александров, Н.А. Шкода, Л.І. Полякова. – 2 вид., виправл. і доп. – Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – 118 с.
25. Методика викладання курсу «Дитяча психологія» у вищій школі : навч. посіб. для студентів спеціальності 8.01010101 Дошкільна освіта / В.А. Волкова. – Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – 80 с.
26. Мінькова Г.Ю. Конспект лекцій з завданнями для практичних занять з курсу «Вступ до філології». Навчальний посібник: – Мелітополь: Видавництво Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. – 2015. – 90 с.
27. Мінькова Г.Ю. Handbuch für die philologische Textinterpretationen. Навчальний посібник: Мелітополь: Видавництво Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. – 2015. – 66 с.

28. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / І.П. Аносов, М.В. Елькін, М.М. Головкова, А.А. Коробченко. – Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2015. – 217 с.
29. Педагогічні технології в початковій школі: Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів напряму підготовки «Початкова освіта»/ Авт.-укл. С.М. Дубяга. – Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – 160 с. (Інновації в початковій школі).
30. Практикум до самостійних робіт з вікової психології (інструментарій): навчально-методичний посібник / Укладачі Л.М. Кобильник, К.С. Аверіна – Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – 176 с.
31. Приходько Г.І. Готська мова: навчальний посібник для студентів факультету іноземної філології освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр». – Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – 119 с.
32. Рубцов М.О. Вища математика: навч. посіб.: у 2-х ч., ч 1. / М.О. Рубцов, В.І. Кравець, О.П. Назарова – Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького – 2015. – 242 с.
33. Рубцов М.О. Вища математика: навч. посіб.: у 2-х ч., ч 2. / М.О. Рубцов, В.І. Кравець, О.П. Назарова – Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького – 2015. – 242 с.
34. Сіроштан Т.В., Мінкова О.Ф. Експресивний потенціал засобів вторинної номінації в мові новітньої української публіцистики : навч. посібник для студентів ВНЗ. – Мелітополь: МДПУ ім. Богдана Хмельницького, 2015. – 100 с.
35. Соціально-педагогічна робота з різними групами клієнтів: навч.-метод. посіб. / К.С. Аверіна. – Мелітополь.: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – 202 с.
36. Шаров С.В., Осадчий В.В. Бази даних та інформаційні системи. Навчальний посібник / С.В. Шаров, В.В. Осадчий. – Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – 352 с.

37. Шаров С.В., Лубко Д.В., Осадчий В.В. Інтелектуальні інформаційні системи. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – 160 с.
38. Юридичне та правове забезпечення дошкільної освіти {навчальний посібник} / О.В. Канарова. – Мелітополь. – 2015. – 235 с.
39. Сучасна українська літературна мова. Інноваційні процеси в сучасній українській літературній мові. Практичні заняття, самостійна робота: навч.посіб. для студ. вищих навч. Закладів / О.В. Юрченко, Т.Г. Юрченко. – Мелітополь. Вид-во МДПУ ім. Богдана Хмельницького, 2015. – 140 с.
40. Щєбликіна І.О., Грибова Д.В. Навчальний посібник з дисципліни «Основи менеджменту». – Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2015. – 480 с.
41. Олексенко Р.І., Александров Д.В., Тараненко Г.І. Навчальний посібник «Логіко-політичні студії». – Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – 229с.
42. Основи менеджменту: навч. посібн. [для студ. вищ.навч. закл.] / І.О. Щєбликіна, Д.В. Грибова. – Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2015. – 483 с.
43. Дубяга С.М. Педагогічні технології в початковій школі: Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів напряму підготовки «Початкова освіта». Мелітополь: Вид-во «Мелітополь», 2015. – 160 с. – (Інновації в початковій школі).
44. Молодиченко В.В, Олексенко Т.Д., Мелаш В.Д. Краеведческий поход к экологическому образованию на юге Украины: Учебное пособие. Saarbrücken, Deutschland / Германия: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2015. – 109 с.
45. Мелаш В.Д., Шаповалова Т.Г., Ковальчук К.І. Гармонізуюча енергетика природи: навчально-методичний посібник. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б.Хмельницького, 2015. – 317с. (Серія: «Екологічна освіта для сталого розвитку»)

Інші видання

1. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. – Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – Вип. 1(14). – 403 с.
2. Людиновимірність гармонізації культурно-освітнього простору майбутніх педагогів: наукові досягнення і перспективи: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (11-12 червня 2015 р.): в 2 т. / Міністерство освіти і науки України, Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Б. Хмельницького; за заг. ред. В.В. Молодиченка. – Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – Т. 1. – 303 с.
3. Людиновимірність гармонізації культурно-освітнього простору майбутніх педагогів: наукові досягнення і перспективи: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (11-12 червня 2015 р.): в 2 т. / Міністерство освіти і науки України, Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Б. Хмельницького; за заг. ред.. В.В. Молодиченка. - Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – Т. 2. – 274 с.
4. Мова. Свідомість. Концепт: зб. наук. праць/ відповідальний редактор О.Г. Хомчак. –Мелітополь: МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – Вип. 5. – 239 с.
5. Інформаційні технології в освіті в науці: збірник наукових праць. – Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – Вип. 7. – 252 с.
6. Сучасні проблеми моделювання: зб. наук. праць / МДПУ ім. Б. Хмельницького; гол. ред. кол. А.В. Найдиш. – Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – Вип. 4. – 162 с.
7. Сучасні проблеми геометричного моделювання: зб. праць матеріали XVII Міжнародної науково-практичної конференції (02-05 червня 2015 р.): Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – 118 с.

8. Нові виміри сучасного світу: збірник матеріалів X Міжнародної науково-практичної конференції (20-30 листопада 2014 р.) – Мелітополь: МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – 156 с.

9. Конспект лекцій з завданнями для практичних занять з курсу «Вступ до філології» /Укладач Г.Ю. Мінькова, І.Ю. Жигоренко. – Мелітополь: МДПУ, 2015. - 98 с.

10. Сильвестр Сильвестрович Гогоцкий. Сочинения: в 6 т. / ред. Мозговая Н.Г., Волков А.Г., авт. вступ. ст. Поперечная Г.А. – Киев: НПУ им. М. Драгоманова; Мелітополь: МГПУ им. Б. Хмельницького, 2015. – (Серия «Антология украинской мысли»). Т. 2.: Философский лексикон. Т.2. – 2015. – 629 с.

11. Лодий П.Д. Сочинения в 2 т. ред. Мозговая Н.Г., Волков А.Г., авт. вступ. ст. Синиціна А.В. – Киев: НПУ им. М. Драгоманова; Мелітополь: МГПУ им. Б. Хмельницького, 2015. – (серия «Антология украинской мысли»). – 304 с.

12. Сучасний урок в школі: теорія і практика: Матеріали II регіональної конференції (26 березня 2015 р.). - Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – 287 с.

13. Роль освіти у формуванні життєвих цінностей молоді: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих учених (30 жовтня 2015 р.) / Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького: за заг. ред. д.філос.н., проф. Р.І. Олексенка. – Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – 296 с.

14. Мистецька освіта: історія, сьогодення, перспективи: Матеріали міжнародної наукової конференції (м. Мелітополь, 29-30 жовтня 2015 р.) / Відповід. ред. Н.А. Сегеда. – Мелітополь: Видавництво Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, 2015. – 186 с.

15. Керівництво щодо участі громадян у формуванні соціальної політики міста. Ділове спілкування / Авт. колектив, за заг. ред. С. Прийми. – Мелітополь: Видавництво МДПУ імені Б. Хмельницького, 2015. – 68 с.

16. Система суспільних консультацій у процесі прийняття рішень на місцевому та регіональному рівнях: практикум / Авт. колектив, за заг. ред. С. Прийми. – Мелітополь: Видавництво МДПУ імені Б. Хмельницького, 2015. – 65 с.

17. Керівництво до участі громадян у формуванні соціальної політики міста. Залучення ресурсів / Авт. колектив, за заг. ред. С. Прийми. – Мелітополь: Видавництво МДПУ імені Б. Хмельницького, 2015. – 68 с.

18. Балута В.С. Інформаційні технології у навчанні дорослих в контексті євроінтеграції / В.С. Балута // Інформаційні технології в освіті та науці: збірник наукових праць. – Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – Вип. 7. – С. 16–21.

19. Горлов П.І. Джерела екологічної інформації та екологічна журналістика. Хрестоматія. Мелітополь: МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2015. – 113 с.

Значущим елементом міжнародного визнання Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького та підтвердженням високої якості друкованої продукції є презентація результатів наукових досліджень у виданнях, що індексуються світовими наукометричними базами Scopus видавництва Elsevier та WebOfScience видавництва ThomsonReuters.

Упродовж 2015 року університетом проведено низку заходів щодо внесення університетських видань до світових наукових баз даних. Зокрема, Біологічний вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (головний редактор проф. Мацюра О.В.) внесено до більш ніж сорока наукових баз, серед яких всесвітньо відомі CAB Abstracts; Agricola; ProQuest; DOAJ; CrossRef; Index Copernicus Journals Master List; Ulrich's Periodicals Directory; WorldCat-OCLC;

eLIBRARY.ru; OpenJ-Gate; Public Knowledge Project; NewJour; E-ISRJC; EZB-ElektronischeZeitschriftenbibliothek – Universitätsbibliothek Regensburg; JournalSeek - A Searchable Database of Online Scholarly Journals; JournalTOCs – Journal Tables of Contents (TOCs); JURN; Academic Journals; OAIsters Directory; HINARI; Td-Net – Swiss Academy of Sciences; NHS Scotland Feeds Library; Zurich Open Repository and Archive Journal Database; Bielefeld Academic Search Engine (BASE); Academic Index; Electronic Journals Library; ZDB; BobCat; LibTOC; The Knowledge Network; CaRLO Cancer Research Library Online; JuSER; BibliothekssystemUniversität Hamburg; National Research Council Canada.

Науковими та науково-педагогічними спіробітниками університету опубліковано низку робіт вітчизняних і світових виданнях, що індексуються наукометричними базами Scopus та WebOfScience, а саме:

1. Demchenko V. A., Demchenko N. A. Alien species in the ichthyofauna of northwestern part of the Azov Sea basin. Russian Journal of Biological Invasions. 2015, Volume 6, Issue 2, - P. 78-86.
2. Elkin M.V., Anosov I.P., Golovkova M.M., Korobchenko A.A., Oksa M.M. The Humanistic Approach to Upbringing and Education in the Creative Legacy of the Ukrainian Pedagogues of the Second Half of the 19th Century. International Education Studies. Vol. 8, No. 6; 2015. – P. 171-175.
3. Taravska Y. Features and characteristics of social and political activities Andrey Zhuk (1900-1919) / Yana Taravska // Oxford Review of Education and Science, “OxfordUniversityPress”, 2015. - № 1(9).
4. Ereemeev V.S., Kurbatov V.L, Gulunina E.V. Determination of unknown parameters of mathematical model using the experimental design theory Journal of Theoretical and Applied Information Technology. Vol.78. No.3, 2015. – С. 464 – 472.
5. Осадчий В.В., Шаров С.В. Проблема подготовки будущих администраторов баз данных к сертификации знаний и трудоустройству.

Educational Technology & Society. – 2015. – 1(18). – 364-377. – ISSN 1436-4522.

6. Осадчий В.В., Наумук И.Н. Анализ проблемы профессиональной подготовки медиаграмотных учителей информатики в Украине. Educational Technology & Society. – 2015. – 2(18). – 428-440.

7. Осадчий В.В., Круглик В.С. Эффективная организация содержания профессиональной подготовки для повышения уровня квалификаций будущих веб-программистов. Educational Technology & Society. - 2015. – 4(18). –428-440. – ISSN 1436-4522.

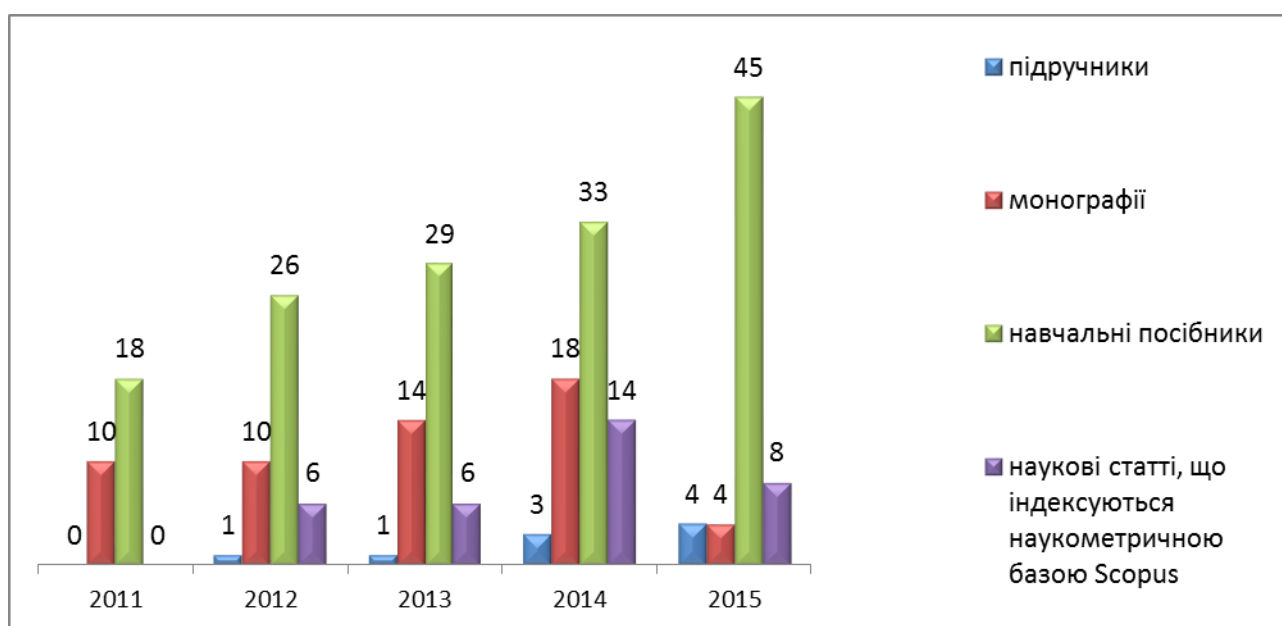

Рис. 9. Кількісні показники наукових праць

9. ВИХОВНА, КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ТА СПОРТИВНО-МАСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Науково-педагогічні працівники університету виконують виховну функцію відповідно ст. 58 Закону України «Про вищу освіту».

Сучасний ринок праці в умовах жорстокої конкуренції потребує фахівців, здатних приймати неординарні рішення, швидко орієнтуватися в ситуації. Тому викладачі університету мають дотримуватися норм педагогічної моралі, поважати гідність осіб, які навчаються в університеті, прищеплювати їм любов до України, виховувати їх у дусі українського

патріотизму і поваги до Конституції України, розвивати в осіб, які навчаються, самостійність, ініціативу, творчі здібності. У першу чергу, цей обов'язок реалізується в освітньому процесі.

Упродовж звітнього періоду вдосконалювалася система виховної роботи, започаткована в попередні роки.

Метою виховної, культурно-просвітницької і спортивно-масової роботи в університеті є формування у майбутніх фахівців позитивної мотивації щодо оволодіння професійними знаннями, вміннями й навичками; сприяння вихованню гармонійно розвиненої, високоосвіченої особистості, наділеної глибокою громадянською та соціальною відповідальністю, високими духовними якостями, родинними і патріотичними почуттями, і яка є носієм кращих надбань національної та світової культури, здатна до саморозвитку і самовдосконалення.

До форм організації виховної і культурно-просвітницької роботи, які найчастіше застосовуються в університеті, належать тематичні конференції, круглі столи, конкурси педагогічної майстерності, участь у регіональних і загальнодержавних акціях, студентських олімпіадах, факультетських іменних конкурсах, клубах за інтересами, зустрічі з цікавими людьми, Брейн-ринги та КВН.

Так, упродовж 2015 року в університеті були проведені Різдвяні віншування, Свято жінок, Шевченківські дні, День Незалежності, День працівників освіти, День українського козацтва та християнського свята Покрови Пресвятої Богородиці «Сила духу козацького», День Гідності та Свободи, свята першого та останнього дзвоників, дебюти першокурсників, ігри закритої університетської ліги КВН; урочисто відзначалися Міжнародний день студента, ректорський прийом найкращих випускників, осінній бал, фестивалі слов'янської музики, проводились традиційний міжнародний фестиваль вокального естрадного мистецтва «Медовий край», регіональні конкурси обдарованої молоді.

Студенти університету традиційно, брали активну участь у міських та обласних заходах, присвячених Дню міста, Дню Перемоги, у міжнародному соціально-мистецькому форумі «Міжкультурний Мелітополь за єдину соборну Україну», у заходах до Дня визволення м. Мелітополя від німецько-фашистських загарбників, вшануванню жертв Голодоморів в Україні.

В університеті проводилися зустрічі керівництва університету, інституту, факультетів і кафедр із першокурсниками та їхніми батьками. Також відбулося ознайомлення студентів першого курсу з особливостями, досягненнями та перспективами наукової діяльності в університеті, а також можливостями академічної мобільності за різними освітніми програмами. Першокурсники мали змогу поспілкуватися з переможцями Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з гуманітарних наук й Всеукраїнської студентської олімпіади за фахом. Куратори академічних груп першого курсу організовували екскурсії першокурсників до історичних і визначних місць м. Мелітополя, до бібліотеки, музеїв і наукових лабораторій університету, знайомили їх з освітньою та соціальною інфраструктурою університету.

Паралельно з програмою адаптації першокурсників на базі кафедри психології функціонує Психологічний центр університету, метою роботи якого є допомога студентам у вирішенні особистих проблем і проблем взаємовідносин у студентських колективах, що виникають в процесі навчання.

Під час планування цієї роботи було враховано рекомендації МОН України з питань організації виховної роботи у навчальних закладах у 2015-2016 н.р.

Основною метою діяльності Психологічного центру Університету є психологічний супровід та підвищення ефективності педагогічного процесу, сприяння особистісному та професійному зростанню, соціальному благополуччю та збереженню психічного здоров'я усіх його учасників: студентів, викладачів та співробітників

Основними видами діяльності Психологічного центру Університету є: психологічна діагностика (в тому числі й профорієнтаційна, яка проводиться для абітурієнтів та випускників шкіл протягом усього навчального року), корекція, психологічне консультування, а також психологічні тренінги: «Арт-терапія», «Харизматичний оратор», «НЛП: психотехнологія успіху», «Символдрама», «Майстер комунікації», «Еріксонівський гіпноз», «Тренінг по оволодінню техніками роботи з емоційними травмами», «Тілесний арт-тренінг» тощо.

На етапі адаптації (І курс) завдання Психологічного центру полягає в наданні допомоги студентові в адаптації до нових умов життєдіяльності.

Психодіагностична робота здійснюється з метою визначення наявного рівня соціально-психологічної адаптації першокурсників, рівня адаптивності студентів у групі та до навчальної діяльності, перебігу та труднощів адаптаційного періоду. Зокрема, проведена: попередня діагностика моніторингу *адаптації першокурсників* університету («Діагностика соціально-психологічної адаптації першокурсників», «Методика дослідження адаптованості студентів у вузі»); анкетування кураторів з метою вдосконалення процесу адаптації та визначення перспектив роботи; діагностичні дослідження по запити студентів, кураторів, а також під час консультативної роботи.

З метою підвищення психологічної культури викладачів, першокурсників, кураторів, забезпечення інформацією з психологічних проблем адаптації організовано та проведено низку заходів:

1. Круглий стіл «Позитивна групова мотивація – сходинка до згуртованості колективу» (доц. Царькова О.В.) (жовтень 2015-2016 н.р.);
2. Інформаційні заняття для кураторів перших курсів «Проблема непоінформованості студентів-першокурсників про ВІЛ як фактор ризикованої поведінки» (доц. Фалько Н.М., доц. Гузь Н.В., ст. викладач Денисов І.Г) (вересень 2015-2016 н.р.);

3. Проведено психологічний просвітницький захід для студентів усіх факультетів та ННІ СПМО «ВІЛ-інфекція: шляхи передачі та методи запобігання інфікування» (доц. Фалько Н.М., доц. Гузь Н.В., ст.викладач Денисов І.Г.) (вересень 2015-2016 н.р.) із залученням фахівців «Клініки, дружньої до молоді» та психолога Мелітопольського центру профілактики та боротьби зі СНІДом.

4. Підготовлено та видано методичні рекомендації для кураторів «Профілактика суїцидальної поведінки» (Фалько Н.М., Денисов І.Г., Гузь В.В.) (вересень 2015 року).

5. Проведено Work safe для кураторів I-х курсів «Актуалізація адаптаційного потенціалу першокурсників як напрям діяльності куратора академічної груп (Денисов І.Г.) (серпень 2015-2016 н.р.); семінар кураторів «Аналіз ефективності соціально-психологічної адаптації» (жовтень 2015-2016 н.р.); круглий стіл «Атестація: підбиття підсумків та стратегії роботи» Фалько Н.М., Денисов І.Г. (жовтень 2015-2016 н.р.).

Створено психологічні консультпункти у гуртожитку № I та гуртожитку №II (протягом I семестру 2015-2016 н.р.) – співробітниками Психологічного центру згідно графіку роботи надавались консультації з актуальних проблем розвитку особистості студентів.

Одним із важливих напрямів діяльності Психологічного центру є волонтерська діяльність. Волонтери беруть активну участь у громадському житті міста, самостійно організовують волонтерські акції, взаємодіють із молодіжними, профілактичними і громадськими центрами та організаціями з проведення різних заходів.

Зокрема, студенти III-IV курсів спеціальності «Практична психологія» під керівництвом к. психол.н., доцента Н.М. Фалько здійснюють волонтерську діяльність на базі територіального штабу з питань соціального забезпечення громадян України, які переміщуються з тимчасово окупованих територій та районів проведення антитерористичних операцій, ГО «Центр

«Побратим» з метою надання соціально-психологічної допомоги вимушеним переселенцям, учасникам АТО та їх сім'ям.

Надається психологічна консультативна допомога учасникам АТО та їх сім'ям, які переживають посттравматичний стресовий синдром та ситуацію життєвої кризи. Зокрема, надається психологічна консультативна допомога дружинам демобілізованих учасників АТО, учасникам АТО та їх родинам.

Заступники деканів із виховної роботи, куратори академічних груп, члени студкому університету та студрад гуртожитків велику увагу приділяють організації дозвілля студентів у гуртожитках.

На формування національної свідомості, патріотичних почуттів молоді позитивно впливають заходи, приурочені до Дня української писемності та мови, Міжнародного дня рідної мови, Дня соборності України, а також ті, де висвітлюється життєвий шлях і діяльність видатних державних і громадських діячів України – Б.Хмельницького, Г. Сковороди, Л. Українки, М. Драгоманова, Т. Шевченка та багатьох інших. В університеті упродовж 2015 року суттєво активізувався волонтерський рух. Так, за ініціативи студентського активу, окремих підрозділів та адміністрації університету спільно з громадськими організаціями «Мелітопольська волонтерська група «Патріот» і «Добрі серця» неодноразово проводились акції по збору коштів, речей, медикаментів, засобів особистої гігієни для військових із зони АТО та переселенців із Донецької і Луганської областей «З любов'ю і теплом МДПУ».

В університеті створені сприятливі умови для духовного розвитку особистості. Одним з яскравих прикладів цього є: співучасть студентів разом з викладачами у краєзнавчих експедиціях Запорізьким Приазов'ям, в яких були зібрані усні свідчення священників та парафіян, заснованих на спогадах старожилів про культурно-історичні події з життя релігійних громад регіону. Це надало можливість студентам не тільки спробувати себе в ролі науковця-дослідника, а й духовно збагатитися та доторкнутись до святинь пращурів.

Проводяться зустрічі з майстрами слова, заслуженими діячами культури та мистецтва України й Запорізького краю. Так, для студентів філологічного факультету стали традиційними зустрічі з поетами Валерієм Розовим, членом Спілки письменників України О. Гончаренком, членом Національної спілки журналістів України С. Авдеєнком. Гостем студентів став в цьому році й український письменник, журналіст Є. Положій.

Успішно функціонує студентський поетичний клуб, який в цьому році провів три тематичних літературних вечора.

Студенти – активні учасники театрів «Гаудеамус» і «Время». За ініціативи студентів спеціальності «Історія» та підтримки кафедри історії та центру болгаристики (керівник доцент С.І. Пачев) вже другий рік поспіль функціонує студентський театр «Перехрестя».

Увага університету до екологічного виховання передбачає розвиток екологічної культури особистості, усвідомлення себе частиною природи, виховання почуття відповідальності за неї, як за національне багатство. Традиційною вже стала участь студентів університету у таких міських та загальноукраїнських акціях, як «Разом за чисте місто» та «Зробимо Україну чистою».

Упродовж багатьох років силами студентів і викладачів університету до свята Св. Миколая проводяться благодійні акції для пацієнтів Мелітопольської міської лікарні № 1, вихованців Мелітопольського центру реабілітації дітей-інвалідів, мелітопольських інтернатів № 1 і № 2, притулку для неповнолітніх «Малюк» у м. Мелітополі, інтернату в с. Терпіння Мелітопольського району.

Студенти і викладачі активно підтримують благодійні та доброчинні акції Товариства Червоного Хреста. До того ж, систематично проводяться семінари щодо запобігання негативних явищ серед дітей і молоді; тематичні заходи для вихованців соціально-педагогічних закладів (Центру реабілітації дітей-інвалідів, притулку для неповнолітніх «Малюк» тощо); профілактичні заходи для учнів загальноосвітніх шкіл м. Мелітополя.

Упродовж 2015 р. в університеті студентами природничо-географічного факультету було організовано волонтерський рух, який підтримує бійців 131 батальйону та 93 протитанкової артилерійської дивізії, що знаходяться на передовій лінії фронту в зоні АТО (передача медикаментів, дитячих малюнків тощо). Робота кураторів груп волонтерів А. Лісовської, А. Михайленко (природничо-географічний факультет) та В. Паращевіної і В. Юськевич була відзначена грамотами Управління молоді, фізичної культури та спорту Запорізької обласної державної адміністрації і всі вони отримали особисті книжки волонтерів та нагороди.

Студенти нашого університету були ініціаторами та співорганізаторами проведення багатьох патріотичних заходів у м. Мелітополі, серед яких можна виділити вечір пам'яті екіпажу Іл-76 мелітопольської військової частини А-3840, з нагоди річниці його загибелі, 14 липня 2015 року, а також створення відео-звернення від студентства міста Мелітополя до українців, присвяченому загибелі мелітопольського екіпажу Іл-76; проведення всесвітньої акції «Ice Bucket Challenge» в МДПУ у підтримку бійців з АТО.

У 2015 університет включився у втілення урбаністичної інтеркультурної моделі на території свого міста та розробку «Плану міжкультурної інтеграції міста на 2015-2020 р.р.», який, документує стратегічний вибір та напрямки політики міста у сфері інтеркультурної інтеграції.

Керуючись запропонованими Програмою Ради Європи «Інтеркультурні міста» складниками інтеркультурної стратегії (позитивне відношення до різноманіття, оцінка функцій міста крізь «інтеркультурні лінзи», посередництво й вирішення конфліктів, мова, стратегія по відношенню до ЗМІ, розроблення міської міжнародної політики, підхід, заснований на реальних показниках, підвищення інтеркультурної інформованості, гостинність по відношенню до новоприбулих, управління процесами в інтеркультурній сфері), постійними консультаціям з експертом Ради Європи Ксенією Ховановою-Рубікондо та належним науковим супроводом Центру

соціологічних досліджень Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, активна участь якого надала можливість не тільки проводити поточний моніторинг, але й своєчасно оцінювати ефективність взаємодії органів самоврядування та національно-культурних товариств, визначати пріоритети в розробці інтеркультурної політики в реалізації «Стратегії розвитку міста Мелітополя», тим самим координуючи зусилля мерії, міських відділів освіти і культури, міської громади та Асоціації національних громад.

15 вересня 2015 року делегація нашого університету взяла участь у роботі круглого столу на тему: «Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді», який відбувся на базі Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Основними напрямками для обговорення були: концептуальні засади громадянського та національно-патріотичного виховання; національно-патріотичне виховання дітей та молоді як пріоритетний напрямок державної політики у процесі формування сучасного громадянина та патріота України; формування правової свідомості дітей та молоді; формування української національної ідентичності особистості у полікультурному освітньому середовищі; громадянська освіта як чинник формування особистості громадянина та патріота України; громадські організації в контексті формування активної громадянської та патріотичної позиції дітей та молоді.

8 грудня 2015 року науковці та студенти нашого університету, Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, за підтримки Київського університету права НАН України, Донецького ІППО, Хмельницького ІППО, за сприяння Координаційної ради молодих юристів при Головному територіальному управлінні юстиції у Запорізькій області та громадської організації «Асоціація фахівців психологічної допомоги» взяли участь в онлайн-студії за темою «Формування громадянськості молоді в умовах інформаційного суспільства: правові та комунікативні аспекти». Мета заходу – проаналізувати формування громадянської ідентичності, як

складової громадянськості молодій людині в сучасному інформаційному суспільстві, визначити особливості функціонування громадянських прав в умовах полікультурного регіону; визначити роль міжкультурних комунікацій у формуванні громадянськості української молоді.

У 2015 році за активної участі МДПУ були проведені соціально-мистецька акція «Мелітополь в етнокольорах, «Керуємося почуттям власної гідності у щоденних вчинках!» Саме під таким девізом викладачі і студенти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького долучилися 21 жовтня 2015 року до великої команди зі 120 навчальних закладів нашої країни та близько 13000 українців відзначаючи вперше в Україні Всесвітній День Гідності.

14 листопада на базі університету за участі центру соціологічних досліджень, факультету інформатики, математики і економіки, молодіжного об'єднання «Communiti+», Малої академії наук м. Мелітополя, НВК № 16, етнографічним музеєм «Кале» і молодіжним центром «Фундук» (м. Павлоград) з нагоди міжнародного дня толерантності було проведено соціальну акцію «Різноманіття без кутів».

16 жовтня в Палаці культури ім. Т.Шевченка відбувся благодійний концерт для підтримки дітей, що потребують невідкладної медичної допомоги, а також дітям із сімей вимушених переселенців та сиротам. Ініціатором заходу стали студенти та викладачі Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, які вирішили відзначити свято Покрови добрими справами. У фойє Палацу культури було організовано виставку-продаж «Твори добро», на якій студенти Навчально-наукового інституту соціально-педагогічної та мистецької освіти запропонували створені власноруч вироби.

Всього було зібрано 8 тисяч гривень, які було передано представнику міської дитячої лікарні Тетяні Комунецькій.

Під час проведення благодійного концерту волонтерська група «Небайдужі» також збирала кошти для мелітопольських

військовослужбовців, що знаходяться в зоні АТО (студенти та викладачі долучились до акції, волонтерами було зібрано 2 тисячі гривень).

27 листопада було проведено круглий стіл в форматі конект-студії в рамках проекту «Примирення українського суспільства: від енергії протесту до енергії створення».

7 грудня в МДПУ пройшов спортивно-патріотичний квест «Дізнайся про мене більше», у якому взяли участь учні ліцею «Творчість» й діти з сімей вимушених переселенців. Захід проводився викладачами кафедри фізкультури, теорії й методики фізичного виховання та кафедри туризму, соціально-економічної географії й краєзнавства в рамках програми інтеркультурного розвитку м. Мелітополя під патронатом Данської Ради у справах біженців.

Саме з цією метою в університеті постійно проводяться заходи, що допомагають створити атмосферу довіри й рівноправ'я в молодіжному середовищі, підвищити інтерес підлітків до здорового способу життя, а також виховувати впевненість у власних силах й дружню підтримку, розвивати комунікативні навички й вміння командної роботи, формувати соціальну відповідальність у підлітків.

Підтримка щомісячної соціальної програми «Діалог без кутів», для підвищення результативності якої викладацько-студентським колективом університету створено комфортні умови для організації дозвілля молоді, ведеться робота з обладнання творчої спортивної студії для зустрічей дітей із сімей вимушених переселенців та їх батьків.

З метою залучення студентів до систематичних занять фізичною культурою і спортом в університеті функціонує 12 оздоровчих секцій, у яких займаються понад 240 студентів. Проводяться кубкові турніри з футболу, баскетболу, аеробіки, у яких беруть участь команди від усіх факультетів; проходять змагання з настільного тенісу, волейболу та вільної боротьби. Серед студентів університету є чимало спортсменів, які гідно представляють ВНЗ на загальноукраїнському та міжнародному рівнях. Зокрема, це

Д. Годзєв, І. Панайотов та Д. Яровий, які у 2015 році вибороли на чемпіонаті Світу з кікбоксінгу золоті медалі і здобули чемпіонські звання; Кравченко М., яка у 2015 році зайняла І місце у відкритому Чемпіонаті ВПА Півдня України зі станової тяги. Флорбольний клуб «Скала» у 2015 році вп'яте став чемпіоном України.

Був складений календар проведення спартакіади університету, змагань та турнірів серед студентів ВНЗ III-IV рівня акредитації з залученням представників інших міст.

Згідно з календарем спортивно-масової роботи на 2015 календарний рік, під керівництвом викладачів кафедри теорії і методики фізичного виховання та спортивних дисциплін, в університеті проводяться змагання з таких видів спорту:

- легка атлетика – 126 студентів,
- міні-футбол – 100 студентів,
- настільний теніс – 23 студенти,
- шахи – 22 студенти,
- аеробіка – 62 студенти,
- вільна боротьба – 50 студентів,
- баскетбол – 62 студенти,
- шашки – 24 студенти,
- флорбол – 30 студентів,
- турнір з волейболу на першість університету серед юнаків та дівчат.

Студентська команда університету посіла І місце у обласному конкурсі «Призовник – 2015», в якому брали участь 17 молодіжних команд Запорізької області (керівник – А.А. Проценко).

Традиційно на базі університету проводяться республіканські та обласні змагання з вільної боротьби (124 учасники; керівник – І.В. Ребар, А.К. Абдулаєв). На зимовій першості з баскетболу м. Мелітополя жіноча та чоловічі команди університету посіли перші місця.

Призові місця на обласних та місцевих змаганнях протягом року здобували команди з баскетболу, футболу, міні-футболу, флорболу тощо.

В березні 2015 року був проведений турнір з баскетболу «Турнір – профорієнтир», у якому взяли участь команди школярів ДЮСШ Веселівського, Михайлівського та Якимівського районів Запорізької області та університету (загальна кількість 50 учасників).

Також студенти МДПУ ім. Богдана Хмельницького взяли участь в чемпіонаті Світу з флорболу серед жінок U-19 (Чеська республіка, травень 2015 р.).

Університет підтримує зв'язки із засобами масової інформації. На зустрічах зі студентами, у рамках програми «Школа вільної журналістики» побували провідні журналісти місцевих ЗМІ. Вже третій рік поспіль успішно функціонує студентське телебачення. Життя університету систематично висвітлюється на ТРК «МТВ+», «ТВМ», а також у газетах «Кур'єр», «Мелітопольські відомості», «Новий день» тощо.

В університеті функціонує кінно-спортивна школа, існування якої має за мету популяризацію здорового способу життя, відродження національних традицій – щорічно тут відбувається фестиваль до Дня Покрови Пресвятої Богородиці «Який козак без коня» за участю членів кінно-спортивної школи.

На базі агробіологічного комплексу університету проводяться більшість квестів, змагань фестивалів.

У 2015 році на території агробіологічного комплексу за участю студентів університету було обладнано:

- 1) експериментальний майданчик «Екосенсорна галявина»;
- 2) відкрито екологічний майданчик на березі р. Молочної;
- 3) виділено зелені ділянки для практичної роботи студентів напряму «Екологія» та «Садово-паркове та лісове господарство».

10. СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ

Студентське самоврядування в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького – це форма діяльності студентів, яка використовується в освітньому процесі для більш повного та всебічного розвитку особистості в студентському колективі, реалізації її конституційних прав та інтересів, а також формування у студента навичок майбутнього педагога, організатора, керівника.

Члени студентського самоврядування університету гідно представляють ВНЗ як на рівні області, так і на загальноукраїнському рівні. Так, Олена Багунц, голова студентського комітету, входить до складу Обласної студентської ради при Запорізькій обласній державній адміністрації, заступник голови студентського комітету університету Данило Годзєв входить до складу Обласної студентської ради при Запорізькій обласній державній адміністрації.

Основними завданнями органів студентського самоврядування університету є:

- захист прав та інтересів студентів;
- забезпечення виконання студентами своїх обов'язків;
- сприяння навчальній, науковій і творчій діяльності студентів;
- сприяння поліпшенню умов проживання й відпочинку студентів;
- створення різноманітних студентських гуртків, товариств, об'єднань, клубів за інтересами та координація їх діяльності;
- співробітництво з органами студентського самоврядування інших вищих навчальних закладів;
- організація працевлаштування випускників вищих навчальних закладів і пошук місць вторинної зайнятості у вільний від навчання час;
- організація участі студентів в програмах міжнародної академічної мобільності;

– пропаганда здорового способу життя, запобігання студентських правопорушень, недопущення вживання студентами алкоголю, наркотиків та ін.

Результатами роботи студентського самоврядування в Мелітопольському державному педагогічному університеті в 2015 році можна вважати такі заходи: Масова хода у вишиванках «Вишиванка – символ душі»; Концерт до Дня Науки; Концерт до Дня Матері; Патріотичний флешмоб до Дня Конституції України; Флешмоб до дня прапора на головній площі; Відкриття форуму інтеркультурних міст України «Переосмислення концепції інтеркультурного міста в контексті українського сьогодення»; свято до дня знань; відкриття центру дозвілля та перший перегляд СтудКіно; спортивна йога; парад до дня міста; флешмоб до Дня міста; концерт до дня вчителя; школа краси; дебют першокурсника; посвята першокурсника; КВН; університетський турнір з боулінгу; осінній бал; концерт до Дня Студента; містер Університет; благодійний концерт; захід приурочений до 82-ої річниці пам'яті жертв Голодомору; концерт до дня збройних сил України; акція «Допоможи пухнастому другу»; вечір пам'яті загиблого екіпажу Іл-76 у Авіамістечку; акція «Музичні перерви» до Міжнародного дня людей похилого віку; самодіяльний виступ до Міжнародного дня людей похилого віку; проект по обміну студентів з різних університетів України; суботник у ПКіВ ім. М. Горького; акція «Зігрій викладача та студента»; акція «обіймашки»; вечір пам'яті загиблих внаслідок терактів у Франції 13 листопада 2015 року; звітна конференція щодо реалізації проекту Студ-Бумеранг; Акція «Привітай, обійми, пригости»; Селфі-конкурс «Мій улюбленець» до дня домашніх улюбленців; до дня боротьби з Віл/снід на площі Перемоги безкоштовні тести на наявність захворювань; відбулось удосконалення сайту студентського комітету МДПУ імені Богдана Хмельницького шляхом редагування та оновлення інформації про студентське самоврядування на сайті університету, сайті студентського комітету університету та в соціальних мережах; розвиток та удосконалення

першого в м. Мелітополі студентського телебачення; співпраця з міськими та обласними засобами масової інформації.

Було організовано участь у змаганнях із футболу, міні-футболу, баскетболу, волейболу, шашок, настільного тенісу.

Участь у таких заходах: зустріч з майстром спорту з пауерліфтингу В. Газаєвим до Дня Спорту; міський квест до дня міста; зустріч з представниками клініки «Дружньої до молоді»; футбол між МДПУ і ТДАТУ; міжфакультетський спортивний квест «Козацькі гarti».

Залучення студентів до роботи у студентських наукових гуртках, організація співпраці зі студентськими науковими товариствами інших ВНЗ, участь у підготовці та проведенні студентських наукових олімпіад на факультетах відбувається у науковому секторі ОСС. Упродовж року було проведено: зустріч студентів філологічного факультету з членами міського літературного об'єднання ім. П. Ловецького С. Непомнящою, П. Примаком, А. Шевченко і В. Саклаковим; науково-практична конференція на базі МДПУ: «Як вітроелектростанції впливають на птахів»; зустріч з учнями гімназії №5 м. Мелітополя у рамках профорієнтаційної роботи; участь у II турі всеукраїнської студентської олімпіади з програмування у ЗНУ; ознайомлення студентів першого курсу з особливостями, досягненнями та перспективами наукової діяльності у виші, а також можливостями академічної мобільності за різними освітніми програмами; ознайомлення студентів-першокурсників із науковою та міжнародною діяльністю; поїздка на Степанівський навчально-науковий польовий комплекс; екскурсія на агробіологічний комплекс університету; тиждень німецької мови на філологічному факультеті; фестиваль «Англійська мова – засіб міжкультурної комунікації»; соціально-мистецька акція «Мелітополь в етнокольорах»; засідання наукового гуртка «Соціологос», «Я – це успіх»; лекція доцента кафедри математики і фізики Рубцова М.О. на тему «Обґрунтування вибору формули розрахунку по експериментальним даним»; зустріч з Олегом Гончаренком – поетом, прозаїком, перекладачем, публіцистом, членом Національної спілки

письменників України, членом Національної спілки журналістів України; етап Всеукраїнського мовно-літературного конкурсу ім. Т.Г. Шевченка; перше засідання Дискусійного клубу «Touseornottouse?»; спортивно-інтелектуальний квест «Склади тест на успішність!»; семінар-тренінг «Створення мультимедійних презентацій»; друге засідання Англійського дискусійного клубу; I тур Всеукраїнського конкурсу наукових робіт в галузі природничих, технічних та гуманітарних наук; I етап Всеукраїнської студентської олімпіади зі спеціальності «Соціологія».

Адміністрація університету упродовж року забезпечувала органи студентського самоврядування оргтехнікою, засобами зв'язку, надавала фінансову підтримку для проведення інформаційної діяльності, заходів, виконання інших завдань органів самоврядування.

Студентське самоврядування в університеті функціонує у всіх напрямках та виступає структурою з відповідними підструктурами для повноцінної роботи на факультетах та у гуртожитках.

За участю студентів, представниками інформаційного сектору налагоджена робота з міськими та обласними засобами масової інформації, серед них: телевізійні канали (МТВ+, ТВМ) друковані та інтернет-видання («Наш город», «МВ», «Головна газета», «Забор», «Метко», «Типовий Мелітополь», «Мелітополь ВК», «Активний Мелітополь»). Житлово-побутовим та трудовим сектором ведеться якісна робота щодо поліпшення благоустрою університету, санітарного стану гуртожитків.

Пріоритетними напрямками в організації роботи студентського самоврядування залишаються:

- посилення ролі студентського самоврядування МДПУ імені Богдана Хмельницького при вирішенні питань освітнього процесу, зокрема участі у процедурах із забезпечення якості вищої освіти;;
- підвищення рівня інформованості здобувача вищої освіти у питаннях законодавчого і нормативного забезпечення діяльності університету; забезпечення і захист прав і інтересів студентів;

- підтримка концепції формування життя університету як єдиної корпорації, де панують партнерські стосунки, атмосфера взаємодії і взаєморозуміння між студентським товариством, науково-педагогічним складом і адміністративним ресурсом;
- розширення співробітництва зі студентами інших вищих навчальних закладів і молодіжними організаціями;
- участь у вирішенні питань академічної мобільності.

11. СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА СПІВРОБІТНИКІВ І СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ

Соціальна політика адміністрації університету та профспілкового комітету спрямована на забезпечення прав кожного науково-педагогічного працівника, співробітника і студента.

Пріоритетними напрямками розвитку соціальної сфери університету були і залишаються:

- своєчасна виплата заробітної плати працівникам і стипендії студентам;
- соціально-економічна підтримка трудового колективу університету;
- постійна підтримка пільгових категорій студентів (сиріт, інвалідів, потерпілих від аварії на Чорнобильській АЕС, університетських студентських сімей, студентів із багатодітних і малозабезпечених сімей, студентів-переселенців із зони АТО);
- організація медичного профілактичного огляду студентів і викладачів, виділення матеріальної допомоги на лікування;
- проведення спортивно-оздоровчих заходів;
- створення умов для літнього оздоровлення студентів, викладачів, співробітників;
- підтримка ветеранів університету.

Своєчасно й у повному обсязі виплачується заробітна плата науково-педагогічному складу і працівникам університету, надбавки за наукові ступені і вчені звання, академічна стипендія студентам; проводяться всі

необхідні соціальні виплати для студентів-сиріт і студентів-інвалідів. Допомога на оздоровлення педагогічним і науково-педагогічним працівникам у 2015 році становила **683,1** тис. грн.

Поряд із витратами на навчальну, наукову та господарську діяльність, адміністрація університету виділяє кошти на утримання в належному стані навчальних корпусів, гуртожитків, закладів громадського харчування, створення належних умов для роботи, навчання, відпочинку і побуту членів студентського і трудового колективів.

Протягом 2015 року виконано значний обсяг ремонтних та регламентних робіт, а саме: проводяться капітальні, поточні та косметичні ремонти аудиторій, холів, приміщень кафедр, житлових приміщень гуртожитків, фасадів, покрівель, приміщень загального користування, заміна вікон, поточні ремонти систем опалення, гарячого та холодного водопостачання, сантехнічного обладнання, електричних мереж тощо.

Належні умови створено і для проживання студентів. У двох гуртожитках університету мешкають **780** студентів (№1 – 330, № 2 – 420 студентів та 30 співробітників), що становить 100% від потреби студентів у місцях. Студентські сім'ї мають окремі кімнати. Оплата за проживання в студентських гуртожитках становить **250,00** грн. на місяць. Студенти пільгових категорій мають змогу оплачувати за проживання щомісячно. Таких студентів станом на 1 грудня 2015р. в університеті **136**, а саме:

- сиріт – 65;
- інвалідів – 51;
- студентів із зони АТО, які мають статус переселенців – 6
- університетських студентських сімей – 3;
- студентів із малозабезпечених та багатодітних сімей – 11.

У 2015 році проведено планову роботу з укріплення матеріальної бази гуртожитків, на яку витрачено **129,8 тис. грн.**; поточний ремонт студентської їдальні на суму **9 тис. грн.**; придбано обладнання, меблів, постільних

комплектів для гуртожитків на суму **20,4 тис. грн.** Загальна сума витрат на зазначені види становить **159,2 тис. грн.**

За місцем мешкання, в студентських гуртожитках, викладачами кафедр постійно проводяться виховні заходи з метою організації дозвілля студентів. Студенти займаються в тренажерному (гуртожиток №2) і танцювальних (гуртожитки №1, 2) залах, на спортивних майданчиках, де регулярно проводяться спортивні змагання між командами мешканців гуртожитків. Гуртожитки забезпечені водо- та електропостачанням, працюють буфети, ізолятор, душові, обладнані кімнати для роботи студентських рад гуртожитків. Отже, створено всі необхідні умови для навчання і відпочинку студентів.

Упродовж 2015 року на соціальні потреби, а саме укріплення матеріальної бази гуртожитків і навчальних корпусів, соціальний захист студентів-сиріт та інвалідів, надання матеріальної допомоги студентам, викладачам і співробітникам, преміювання за наукові та навчально-методичні досягнення, у зв'язку з ювілейними датами і професійними святами було витрачено (табл. 16):

Таблиця 16

Розвиток соціально-побутової сфери

Види витрат	2013 р.	2014 р.	11 міс. 2015 р.
Кошти, витрачені на студентів, які мають право на соціальний захист, тис. грн. (стипендія дітей-сиріт, інвалідів, харчування сиріт, обмундирування та учбова література для сиріт)	3138	3341,58	5234,9
Витрати на соціальну сферу, тис. грн.	1063,1	1030,9	752,9
Матеріальна допомога студентам, тис. грн.	3,3	0,7	3,2
Премія студентам, тис. грн.	2,2	5,7	4,8
Матеріальна допомога співробітникам, тис. грн.	17,9	25,0	14,2
Премія співробітникам, тис. грн.	304,7	287,2	47,1
Матеріальна допомога на оздоровлення співробітникам, тис. грн.	735	712,3	683,6

Придбання обладнання, меблів, пост. комплектів, тис. грн.	144,2	56,7	20,4
Поточний ремонт гуртожитків, тис. грн.	27,7	90,6	129,8
Поточний ремонт будівлі їдальні, тис. грн.	30,4	2,7	9,0

Літнє оздоровлення членів студентського і трудового колективів проводиться в с. Степанівка-1 та м. Бердянськ. З метою літнього оздоровлення у 2015 році адміністрацією університету проведено значну роботу по укріпленню матеріальної бази навчально-наукового польового комплексу в с. Степанівка, на якій безкоштовно оздоровлюються ветерани університету та студенти – переможці різноманітних університетських конкурсів.

Багато уваги приділяється і ветеранам праці університету – пенсіонерам. Активізації цієї роботи сприяло створення в університеті Ради ветеранів. Адміністрація і профспілковий комітет постійно виділяють кошти на допомогу у лікуванні ветеранів, наданні пільгових путівок на літнє оздоровлення, придбання ліків.

Не залишаються без уваги і діти співробітників. Кожного року діти працівників отримують путівки на літній відпочинок в дитячі оздоровчі центри у с.м.т. Кирилівка. У 2015 році 25 дітей мали змогу оздоровитися на березі Азовського моря. Фінансування дитячого оздоровлення проводиться за рахунок профспілкового бюджету. Новорічні подарунки для дітей студентів, співробітників і професорсько-викладацького складу також надаються профспілковим комітетом університету. У 2015 році було придбано 387 подарунків.

На сучасному етапі роботи університету як ніколи відчувається складна економічна ситуація, яка впливає на недостатність позабюджетних коштів на укріплення навчальної і матеріально-технічної бази університету, соціальну підтримку колективу, заохочення наукових і науково-педагогічних працівників за публіцистичну та міжнародну діяльність.

12. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА Й ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТУ

Підтримання якості освіти на найвищому рівні вимагає відповідного фінансування, що є актуальним і проблематичним для нашої держави в умовах обмеженості фінансових ресурсів в економіці.

Отже, переймаючи світові тенденції, Україна рухається в напрямі забезпечення ВНЗ автономії, зокрема, й фінансової, відповідно до Лімської декларації «Про академічну свободу і автономію вищих навчальних закладів». Адже, як зазначається в цьому документі, автономія, тобто незалежність ВНЗ від держави та інших суспільних сил у прийнятті рішень стосовно внутрішнього управління, фінансів, адміністрації, встановленні власної лінії поведінки сфері освіти, науково-дослідної роботи, викладання та інших, пов'язаних із цими видами діяльності, є необхідною передумовою для того, щоб ВНЗ виконували належні функції. Отже, автономія є не самоціллю, а необхідною передумовою діяльності університету.

12.1 Виконання кошторису

Таблиця 17

Порівняльний аналіз кошторисних призначень із Законами України «Про Державний бюджет України на 2014 рік» та «Про Державний бюджет України на 2015 рік», у розрізі КПКВК

Найменування показників згідно з класифікацією видатків та кредитування державного бюджету	Обсяг фінансування, тис.грн.	
	2014 рік (факт виконання)	2015 рік (факт виконання)
Загальний фонд державного бюджету, всього	40978,8	45408,3
у тому числі:		
2201160 «Підготовка кадрів вищими навчальними закладами III – IV рівнів акредитації та забезпечення діяльності їх баз практики»	39951,1	43828,8
2201040 «Дослідження, наукові та науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами та державним замовленням, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка наукової інфраструктури, наукової преси та наукових об'єктів, що становлять національне надбання, забезпечення діяльності Державного фонду фундаментальних досліджень»	1027,7	1579,5
Спеціальний фонд державного бюджету, всього	9882,5	10534,2

у тому числі:		
2201160 «Підготовка кадрів вищими навчальними закладами III – IV рівнів акредитації та забезпечення діяльності їх баз практики»	9544,9	10486,3
2201040 «Дослідження, наукові та науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами та державним замовленням, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка наукової інфраструктури, наукової преси та наукових об'єктів, що становлять національне надбання, забезпечення діяльності Державного фонду фундаментальних досліджень»	337,6	47,9
РАЗОМ	50861,3	55942,5

Обсяг фінансування Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького за 2015 рік склав 55942,50 тис. грн. По відношенню до 2014 року спостерігається підвищення кошторисних призначень по загальному та спеціальному фондах (на 10%).

Надходження з Державного бюджету України (загальний фонд) становили 45408,3 тис. грн., які спрямовано на:

- Виплату заробітної плати з нарахуваннями – 26742,5 тис.грн.;
- Оплату комунальних послуг – 1505,8 тис.грн.;
- Виплату стипендій – 15147,1 тис.грн.
- Забезпечення дітей – сиріт – 1548,7 тис.грн.
- Придбання товарів, робіт, послуг для виконання науково-дослідних робіт – 105,9 тис.грн.
- Одноразова адресна грошова допомога випускникам – 358,3 тис.грн.

Кошти спеціального фонду спрямовано на:

- Виплату заробітної плати з нарахуваннями – 6582,3 тис.грн.;
- Оплату комунальних послуг – 1443,9 тис.грн.;
- Відрядження на практику студентів – 4,7 тис.грн.;
- Відрядження для участі студентів в олімпіадах та конкурсах – 30,9 тис.грн.;
- Службові відрядження – 69,2 тис.грн.;
- Відрахування Профспілковій організації згідно Колективного договору – 13,0 тис.грн.;

- Поточний ремонт – 142,4 тис.грн.;
- Придбання періодичних видань навчальної літератури для поповнення бібліотечного фонду – 33,0 тис.грн.;
- Придбання продуктів харчування – 38,6 тис.грн.;
- Придбання предметів, матеріалів, обладнання та інвентарю – 118,6 тис.грн.;
- Придбання медикаментів та медичне обслуговування – 44,3 тис.грн.;
- Придбання серверного комплексу – 37,0 тис.грн.;
- Оплата послуг (крім комунальних) – 359,6 тис.грн.;
- Сплата податків, пені, адміністративних зборів та зборів за підтримання чинності патентів на корисні моделі – 155,4 тис.грн.

Основним джерелом надходжень до спеціального фонду в університеті є платні послуги з підготовки студентів, які складають 75,1 % від загальної суми надходжень. Структура надходжень за надані послуги з підготовки студентів наведена в табл. 20,21

Таблиця 20

Структура надходжень до спеціального фонду за 2015 рік

Джерела надходжень	Сума, тис. грн.
Навчання за контрактом студентів	7792,5
Навчання на підготовчих курсах	123,4
Проживання в гуртожитках	2002,5
Оренда приміщень	435,6
Виручка їдальні	57,9
Відшкодування орендарями вартості спожитих комунальних послуг	59,0
Інші надходження	15,4
Виконання науково-дослідних робіт	47,9
ВСЬОГО	10534,2

Структура надходжень у 2015 році в розрізі факультетів/інституту

Факультет/інститут	Надходження від надання платних послуг, тис.грн
Філологічний факультет	727,5
Природничо-географічний факультет	1081,4
Хіміко-біологічний факультет	388,2
Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти	1391,2
Факультет інформатики, математики та економіки	584,6
Відділ заочної (дистанційної) освіти	3412,7
Аспірантура, докторантура	82,2
Курси іноземних мов та програмування	29,3
Інші послуги (секція волейболу, кандидатські іспити, друк наукових статей)	95,4
Підготовче відділення	123,4
Всього	7915,9

Підвищення посадових окладів

Підвищення посадових окладів працівників здійснювалось з 01.09.2015р. та з 01.12.2015р. Так, якщо на 01.01.2015 р. в університеті посадовий оклад працівника 1-го тарифного розряду становив – 1218 грн., то на 01.01.2016 року – 1378 грн.

Станом на 01.01.2016 року розмір заробітної плати в університеті становив: професор (з відповідними доплатами і надбавками за стаж, вчений ступінь та наукове звання) – 8056 грн., доцент – 6470 грн., асистент, кандидат наук – 3881 грн., асистент (без ступеня) – 3416 грн., для інших категорій співробітників (без доплат) від 1378 до 2693 грн.

На виконання абзацу 11 частини першої статті 57 Закону України «Про освіту» у 2015 році надавалася допомога для оздоровлення у розмірі місячного посадового окладу усім педагогічним і науково-педагогічним працівникам університету.

Стипендіальне забезпечення

На 01.01.2016 року стипендію отримують 1306 осіб, у тому числі 1268 студентів, 33 аспіранти та 5 докторантів (табл. 22).

Таблиця 22

Категорії стипендіатів	Кількість стипендіатів на 01.01.2016 р.
Студенти-сироти та позбавлені батьківського піклування	63
Студенти з малозабезпечених сімей	1
Студенти, які є інвалідами	43
Студенти, які мають сім'ї з дітьми	23
Студенти за напрямом підготовки педагогічної освіти	713
Студенти, які навчаються на відмінно	65
Студенти, які мають середній бал 4-4,99	360
Всього	1268

Практика студентів, відрядження

Для оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них на базі одержаних в університеті знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності університет здійснював організацію і проведення практики студентів (табл. 23).

Витрати на навчальну практику на 01.01.2016 р. (тис. грн.)

Факультет	Витрати на навчальну практику	
	на відрядження	на оплату праці педагогічних працівників баз практики
Природничо-географічний	2,6	
Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти	0,9	
Хіміко-біологічний	0,6	
Інформатики, математики та економіки	0,6	
Всього	4,7	50,8

12.2. Господарська діяльність, експлуатація споруд та інфраструктури університету

За звітний період діяльність ректорату, підрозділів і структур університету спрямовувалася на збереження та підтримання в належному стані майна та інфраструктури університету.

Зокрема, за 2015 рік проведено:

- поточний ремонт внутрішніх водопровідних та каналізаційних мереж гуртожитку №2 на суму 52830 грн.;
- поточний внутрішніх водопровідних та каналізаційних мереж АБК на суму 3537,60 грн.;
- реконструкція першого поверху прибудови гуртожитку на суму 62777 грн.;
- поточний ремонт їдальні МДПУ на суму 9042 грн.

Для підготовки до нового опалювального сезону було проведено гідравлічне випробування та промивання мереж теплопостачання гуртожитку № 1, 2 на суму 14182,80 грн.

З метою підготовки до нового 2015-2016 н.р. за рахунок благодійних і цільових коштів Мелітопольського благодійного фонду «Освіта» було проведено:

- поточні ремонти аудиторного фонду навчальних корпусів № 1,2,4,5,7 та агробіологічного на суму – 275735 грн.;
- поточний ремонт даху гуртожитку № 1 на суму 11610 грн.;
- встановлення обладнання (насосів) для забезпечення водопостачання гуртожитку № 2 на суму 15240 грн.;
- фінансування поліграфічних послуг з друку навчально-методичних посібників, наочних матеріалів на суму 17612 грн.;
- придбання навчального обладнання і матеріалів на суму 79832 грн.;
- придбання матеріальних цінностей для проведення господарської діяльності університету на суму 91071 грн.

В університеті здійснюється постійний контроль за цільовим використанням обладнання університету, що дає змогу продовжити термін його експлуатації і заощадити кошти.

Фінансово-господарська діяльність, яка проводилася і проводиться університетом, дає можливість вирішити не тільки значну низку життєво необхідних питань, а й закріпити фінансові та економічні позиції, стабільний та поступальний розвиток університету.

13. АНТИКОРУПЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УНІВЕРСИТЕТІ

З метою попередження корупційних проявів, запобігання злочинів та правопорушень із корупційними ознаками, а також дотримання норм антикорупційного законодавства усіма учасниками освітнього процесу, в університеті розроблено План заходів щодо попередження та профілактики корупційних правопорушень в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького на 2015 рік, який затверджено наказом Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

На виконання зазначеного плану та вимог антикорупційного законодавства в університеті:

Забезпечується якісний добір і розстановка кадрів на засадах неупередженого конкурсного відбору, їх об'єктивна атестація.

Особи, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків або спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми, щорічно до 1 квітня подають декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру.

Керівникам і співробітникам структурних підрозділів Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького постійно надаються роз'яснення та методична допомога щодо застосування антикорупційного законодавства.

Забезпечується поширення знань про антикорупційне законодавство серед учасників освітнього процесу.

Здійснюється аналіз та розгляд пропозицій, скарг та звернень громадян, що надходять через журнал відгуків та пропозицій, «телефону довіри», «скриньок довіри» стосовно порушення антикорупційного законодавства співробітниками та студентами університету. Отримані дані розглядалися на ректоратах на нарадах з відповідними висновками та рекомендаціями.

Проректори за відповідними напрямками діяльності, директор інституту, декани факультетів, головний бухгалтер, керівники структурних підрозділів університету, провідний фахівець забезпечують в межах своєї компетенції, функціонування, ведення та своєчасне оновлення інформації, оприлюдненої на веб-сайті університету.

На виконання вимог Закону України «Про запобігання корупції» та Міністерства освіти і науки України введена посада уповноваженої особи з питань запобігання та протидії корупції. У Міністерстві освіти і науки України погоджена кандидатура І.В. Беседіної на посаду провідного фахівця з запобігання та протидії корупції.

Здійснюється систематична перевірка існуючих розпорядчих та інших чинних документів, а також документів що видаються та їх проектів на відповідність чинному антикорупційному законодавству.

В університеті розроблена Антикорупційна програма на 2016-2019 роки, яка є комплексом правил, стандартів і процедур щодо виявлення, протидії та запобігання корупції у діяльності університету.